

Hrvatskoj

Vladimir Marion (Karlovac)

»I dok je srca, bit će i Kroacije!«

A. G. Matoš

Danas ne odosmo daleko. U šumama smo i na brežuljcima, koji okružuju naš grad.

Blag povjetarac igra se šumom: uznemiruje lišće i šali se s njime, vješa se o grane i pokušava, može li ih poljuljati, provlači se guštarama, zaviruje pod krošnje, sljubljuje se s travom na malim čistinama i ljulja poljsko cvijeće.

Hladi mi čelo.

Prolazim šumom bez cilja.

Ili ipak? Ima li to lutanje cilja? Da, da! Ne podoh doduše ni ovamo ni onamo, ne želim nikamo tom šumom doći, i ostat ću u njoj danas — no ipak: to lutanje ima cilja. Htio bi naći mir, odmor.

Lutat ću šumama. Sjedit ću kraj potoka i slušati neumoran klo-kot njegov. Promatrati ću kako se voda prelijeva i svjetluca preko kamenja, kako se ruši i kliže po njem. Slušat ću pijev šumske ptice, promatrati odnekale brežuljke, grad i sela, nebo i oblake. Sumrak će me zateći u šumi, dočekat ću zvijezde. Vjetar će se još uvijek igrati šumom.

Mravi ne će više obilaziti panj, na kom sjedim. Boje će dana izblijediti. Bit će sve tamnije. Slušat ću sovu i cvrčke.

Živjet će sjećanje na daleke planine i slike i život njihov, na more i otoke, na viđeno i zamišljeno. Živjet će vizije gradova, sela, slike ljudi, koji se bore, koji lutaju, koji zalutaju, ljudi, koji traže put. Slike ljudi, koji kadikad snatre o putu, kad polaze krivim. Živjet će slike prošlih dana, napora, borba, prividjenja, želja i planova negdašnjih i predviđanja onih, što će ih donijeti dani, koji strpljivo čekaju svoj red i dolaze.

Slike dobra i zla, lijepa i ružna, slike, koje oživljuju kontraste, koji nas pokreću i gone da tražimo put.

A vjetar će lagano provejati šumom, igrat se lišćem i hladiti mi čelo.

Sagibat će vlat trave predamnom. Vlat što ga već dugo gledam u svijetu zvijezda.

Da, svejedno je kud pođoh danas: ta ovaj cilj nalazimo ili sva-gdje ili nigdje. Nalazimo ga tamo, gdje se proživljuju najpustolovnije pustolovine i najstrašnije borbe, tamo gdje se krvlju piše, tamo gdje se stvara povijest i gdje nastaje sve dobro i zlo, tamo gdje uništava očaj i gdje se rađa vjera, tamo gdje se dižu najmoćniji vihor i biju odlučne bitke, tamo gdje je najtoplje, najvrednije, najljepše i gdje je najhladnije i gdje se ruše najstrašniji ponori. Nalazimo ga — ili ga uopće nikad nigdje ne možemo naći — u našoj duši, u našem srcu.

Tamo je i najbliže i najdalje.

Vjetar još uvijek lagano ljulja poljsko cvijeće, lebdi šumom i titra lelujavim vlatom trave predamnom.

Da, nikud ne treba poći, i svagdje ćemo lutati uzalud, ako u sebi ne nađemo harmoniju, mir, ljubav i vjeru.

Mjesec obasjava noćnu sliku šume.

Zvijezde, koje još maločas živo svijetliše, potamnile su i izgubile snagu.

Vlat trave, koji treperi na topлом povjetarcu, obasjan je mje-sečinom.

Tu smo, u toj našoj malenoj i napačenoj Hrvatskoj.

Gledamo zlo i hrvamo se s njime, ali ne za to da klonemo, da očajavamo, da zaniječemo bolje, već zato, da tražimo istinu, put i život.

Lutamo i griješimo, a nekog sumornog dana klonut će konačno svaki pojedinac, ali ne da zalutamo i da uništimo sami sve dobro u sebi već da tražimo i krčimo put. I trpimo za to, da tražimo i krčimo put, a ne da očajavamo. I gledamo lijepo i snažno i vrijedno i život kako ključa i kipi, ali ne za to da povjerujemo kako je ovaj čas, ova forma, ova materija, sve i jedino, i da prezremo sadržaj i smisao.

Rekoše nam da je sve nadgradnja materijalnog, rekoše nam da je ljubav fantazija i romantika i predrasuda i ismjehanahu nas. Rekoše, da je i naša ljubav toj Hrvatskoj preživjela, da je i ona opium, laž, obmana, romantika, koja je daleko od zbilje, od života, od krvave i sive stvarnosti.

No naš cilj je harmonija duše i tijela, mir i sređenost. Znademo, da je i ljubav stvarnost, znademo da su stvarnosti i duševan i materijalan život.

I ne će nam oteti ljubav za Tebe domovinu, ljubav Tebi našoj Hrvatskoj. Ne će nam tu ljubav istrgnuti ni vlastita naša slabost, ni lutanja, ni boli, a ni uspjesi onih, koji lažu, koji se pretvaraju, koji kradu, varaju i ubijaju, a ni svi oni, koji su truli, ni sve ono što je trulo i što je zlo, a ni potsmjesi cinika ni prigovori zalutalih.

Ljubav majke je najveća čovjeku, jer ona mu daje život i uči ga ljubavi. Učimo, da je i mi znademo dati, a ne za to da je tek uvi-jek primamo.

I Tebi majci našoj, Tebi našoj Hrvatskoj, dat ćemo ljubav našu. Dajemo Ti je da se uzmođnemo probijati kroz prašume zla, nevolje, stradanja, za to da naučimo koracati naprijed, za to da budemo mogli napojiti žedne i nahraniti gladne i utješiti očajne, za to da ljubimo, za to da naučimo ljubiti i druge (ljubav za Tebe ne uči nas mržnji na druge), za to da smognemo snage za rad, za krčenje, za traženje puta.

Jer onaj koji je naučio, šta je to ljubav, i onaj koji je razumio ljubav majke, taj kreće naprijed: on će i drugima dati, ona će mu biti pokretna snaga.

I za to ljubav za Tebe našu Hrvatsku nije laž, ni obmana, ni romantika, ni nezreli idealizam, ni preživjela utvara.

I za to primi našu ljubav.

Ti napačena, malena domovina naša.

I za to, dok bude srca, bit će i Kroacije!

*

Povjetarac je još uvijek savijao vlat trave. Zahladilo je. Treba se vratiti kući.

Pošao sam bodar.

Preko Dinarskih planina na Šatorsko Jezero

Lučić-Roki Pero (Split)

Kroz okno malog prozora probudi nas svijetlo rane zore. Brzo ustajemo, spremamo se i idemo da se umijemo u hladnoj Cetini. Selo Koljane još drijema. Kako je tu jučer, kad smo dolazili, izgledalo sve sasvim drugačije i življe: brza je Cetina vijugala pitomom dolinom, na čijim su bujnim livadama i njivama radili kršni i lijepi Dinarci i Dinarke u svojim živopisnim vrličkim nošnjama. Nošnje, koje nose ovi seljaci, veoma su vrijedne i uopće najljepše kod nas. Jutros pak sve je bilo tiho, tek se gdjegdje čula škripa vrata ili prozora. Prešli smo preko kamenog mosta i krenuli dosta dobrim puteljkom, koji vodi prema Pometeniku. Put se blago penje, a kraj, kojim idemo, prelazi postepeno od jakog krša u blaži, sa sve većom količinom trave i hrastovog grmlja. Međutim je već sunce osvjetlilo šaroliku krajину oko nas. Južnu među pravila joj je strma Svilaja sa svojom lijepom bukovom šumom, a tamo na zapadu, pod trošnom tvrđavom, bijelila se pitoma i zdrava Vrlika u krilu gусте šume bagrema, na čijem se dnu nalazi poznata vrlička česma. Naš put se počinje naglijie uspinjati, susrećemo sve češće male gajeve

bukve, ali još uvijek nam nije vruće, premda je već srpanj. Lagani sjevero-istočnjak nam je mnogo pomogao i za tri i po sata uspinjanja bili smo kod stana »Pometenika«. Tri seljaka, pred standom, dočekali su nas pozdravom, ponudili nam odmah male stolice da sjednemo i za nekoliko minuta stajao je pred nama pun lonac dobrog mlijeka. Tu nam je jedan od njih, zvan Nikola Bodrežić, ponudio za konak svoju kolibu na zapadnom rubu šume »Vješča Gora«, te nam označio smjer kolibe, do koje smo došli za jedan sat uspona. Pred njom su bile samo žene, jer su muški sa stokom na paši gore po južnim obroncima Troglava. Primile su nas veoma rado, a pogotovo kad smo im rekli, da nas tu šalje njihov Nikola. Pomogle su nas rastretiti, prostrle mali stolić i donijele izvanredno dobrog mlijeka, sira, te prst debelog kajmaka. Umorni i gladni, jeli smo i pili, dok smo mogli.

Kroz malo smo se vremena osjećali, kao da i mi pripadamo ovoj velikoj porodici. Sada smo isli malo prošetati se do bukove šume, koja pokriva čitavu Vješču Goru, te prelazi preko planine na bosansku stranu sve do Livanjskog Polja. Poslije ugodne šetnje šumom vratismo se k našem stanu, gdje je već bilo življe, jer je blago upravo silazilo i spremalo se na počinak. Slijedila su najprije rukovanja sa čobanima, pak sa starim djedom, koji nam se radovao kao vlastitim sinovima. Zatim su počeli svojim radom, koji je za nas bio veoma zanimljiv. Janjce su od ovaca odijelili u drugi tor. Onda su stali ovce, malo po malo, puštati iz tora van i usput ih brojiti. Prebrojivši ih, postavili su se dvojica na vrata tora, te su dvije po dvije ovce muzli i puštali ih redom unutra. Sve je ovo trajalo dotle, dok nije svih pet stotina ovaca bilo pomuzeno. Međutim je jedna žena sa kćerkom otišla da nam donese slame za spavanje i snijega za piće, jer ovdje nema vrela ni bunara; čobani vade snijeg iz jama snježnica, kojih ima mnogo oko Troglava, pa ga onda tope. Nakon što je mlijeko bilo procijeđeno, visila su nad vatrom puna dva kotla. Za pola sata pili novu vareniku (tako oni zovu kuhanu mlijeko). Stari se djeda sada rasprčao o svojim doživljajima u carskoj vojsci, o hajducima, koji su se nekad skrivali u ovom kraju i koji su kod njega jatakovali, te o divnom ali bijesnom Troglavu. U to smo se stali spremati za počinak: u zadnjem dijelu kolibe imale su spavati ženske, u prednjem mi sa djecom, a vani, oko tora, muški zamotani u gunjac i sa puškom uz sebe, jer im po noći znadu vukovi upasti u tor i klati ovce. Nismo im nimalo zavidjeli, jer premda je bilo ljeto, ipak je vani temperatura iznašala tek $+ 8^{\circ}$ C. Potpirivši još jednom vatru zaspali smo tvrdo na slami sve do zore, kad nas je probudilo blejanje ovaca i lajanje pasa.

Razumjeli smo, da se tor već budi, te smo ustali, da ponovno vidimo ono, što smo sinoć vidjeli, naime kako redom muzu i puštaju

ovce iz tora. Odjednom se prilična tišina pretvorila u pravu graju. Sve su se ovce okrenule prema istoku, odakle su dolazili janjci, tražeći svaki svoju majku, da se i oni malo napoje. Mi smo se međutim spremali za odlazak prema Troglavu. Spremivši se, zapitali smo za račun što smo tu konačili. O tome nisu htjeli ni čuti, već su nam napunili sve flaše mlijekom i dali nam veliki komad mladoga sira. Mi smo im pak darovali nešto robe, na čemu su nam bili veoma zahvalni, te nas pozvali, da opet slijedećeg ljeta dođemo k njima. Oprostili smo se sa svima, dirnuti njihovim velikim gostoljubljem.

Isli smo zajedno sa čobanima, što su pratili stado na pašu. Prošavši Ledenu Kosu oprostismo se i s njima te krenusmo u pravcu Velikog Troglava, njegovim jugoistočnim pristrankom. Svuda oko nas zjapile su brojne duboke vrtače i jame sniježnice. Na južnim pristrancima Troglava, pokrivenim raznim planinskim biljem, počeli smo nailaziti na male snježanike. Penjali smo se lagano u serpentinama, slušajući jutarnji život planine, ispunjen pjesmom čobanina, svirkom njegove frule, te blejanjem bijelih ovaca i zvonjavom nijihovih predvodnika. Ovakvo penjanje godi, te čovjek nema vremena da misli na težinu samog uspona. Za dva i po sata hoda sa kolibe bili smo na vrhu Velikog Troglava (1913 m). Odjednom smo zastali.

Ni koraka naprijed, ni daha, ni riječi iz usta. Radile su samo zapanjene oči. Zar ovako nagla promjena u nekoliko minuta? Zar ovo lika veličina i raskoš prirode? Je li moguće, da smo bili toliko sretni da dospijemo ovamo, da vidimo sliku, kakvu može dati samo car Dinarskih planina. Stisnuli smo si ruke i stali dalje promatrati ovog diva. Pod nama se okomito ruši sjeverna stijena Troglava, puna užasnih pukotina, žljebova, rupa, tankih i visokih tornjeva, na kojima stoji materijal, koji će se za prve oluje, uz užasnu paljbu rušiti, dok se ne zaustavi negdje kod kakve jele ili bukve. Podno stijene pružaju se ogromna točila do Vražjih Vrtlova, kotline, koja se nalazi usred ovog amfiteatra stijena Velikog Troglava te Malog Troglava. Mali Troglav svojim divnim oblikom privlači oči i objektive svih planinara, koji su do sada na Troglavu bili. Ne zna čovjek, sa koje bi ga strane gledao, jer su mu sve, jedna ljepša od druge. Malo dalje pružaju se šume bukve i jele, što pojačava kontrast južne i sjeverne strane planine. Sada smo tek odložili naprntjače, sjeli i doručkovali.

Pogled nam je kružio daleko i dopirao do Šator planine, Staretine, Golije, Cincara, Vran planine, Čvrsnice, Kamešnice, Biokova, Mosora, našeg mora, Svilaje, Velebita i Dinare. Promatrali smo, kako se iz Livanjskog Polja, kroz šumu, dižu maglice te kako se na vrho-

vima Šatora i Cincara formiraju mali kumulusi. Za kratko je vrijeme onaj mali kumulus nad Šatorom postao velik te stao putovati prema Troglavu. Razumjeli smo što nas čeka, te smo, spremivši se, krenuli odmah vrhovima Troglava na sedlo Malog Troglava, odakle smo snimali stijenu i slušali jeku, koja ovdje odbija sedam do osam puta.

Išli smo dalje prema istoku, sve ispod gorostasnih stijena, dok se nismo našli pred velikim snježnikom, čija je debljina, pri vrhu, iznašala oko 3 metra. Za pola sata dalnjeg spuštanja bili smo na rubu bukove šume. Njome smo se stali spuštati puteljkom prema Gubinu. Odmah smo u početku izgubili put, ali smo se isto držali dobrog smjera, te zahvalivši iskustvu, nismo zašli ni u jednu vrtacu, kojima ova šuma obiluje. Putem su nam se nizale divne slike unutrašnjosti bukove šume, sa starim debelim bukvama, srušenim trulim panjevima, gljivama, mahovinom po kamenju, te raznim drugim biljkama, čijem bujnom razvitku ova šuma pogoduje. Cijelo nas je vrijeme pratila kiša, a pri dnu, gdje je šuma bila mlada i reda, srušila se na nas prava planinska oluja. Za nekoliko minuta protekli su pod nama potoci, a sa Troglava je odzvanjala užasna paljba gromova, pojačana rušenjem kamene lavine i jekom. U Gubin smo stigli sasvim prokisli, ali smo zato bili srdačno dočekani od popa Riste Catića, gdje smo dobili na raspolaganje jednu udobnu sobu i bili obilno pogošćeni.

Selo Gubin se smjestilo na južnom rubu Livanjskog Polja, pod divnom dubravom, okruženom gustom šumom, nad kojom strhi Troglav. Poslije dobro prospavane noći ustali smo zorom te krenuli prema selu Vrbici, koje se nalazi na drugoj strani polja. Tu smo se odmorili i bili pogošćeni od popa, koji nam je pokazao svoju pitomu srnu i namjerio nas na vodiča za Glamoc (30 din.). Odmorivši se krenusmo preko t. zv. Podâ, pak putem, koji se dosta strmo diže do visoravni Čatrnje. Ovdje se prostiru velike livade, na čijim se rubovima diže prostrana šuma Starebine planine. Ovoj smo šumi, od naših starijih članova, čuli mnogo pričati i doista su imali pravo. Ovo je tek prava bosanska šuma. Put se više ne uspinje, već vodi lagano na niže, te se probija kroz tamu i hladovinu. Svud se oko nas dižu gorostasne stare jele: neke dosiju do 40 metara visine. Sve su grane stabala isprepletene, tako da se dubinu šume uopće ne može vidjeti, već se samo može čuti život, koji u njoj vlada. Sa svih strana dopiru do našeg uha dozivanja trijebova, svako malo ugledamo po koju vjevericu, kako spretno skače po granama. Presretni smo što sve ovo oko sebe vidimo i čujemo. Dolazimo u to na oveću šumsku čistinu, odakle nam se pružio pogled na prostrane šume Golje i Starebine planine, pod čijim

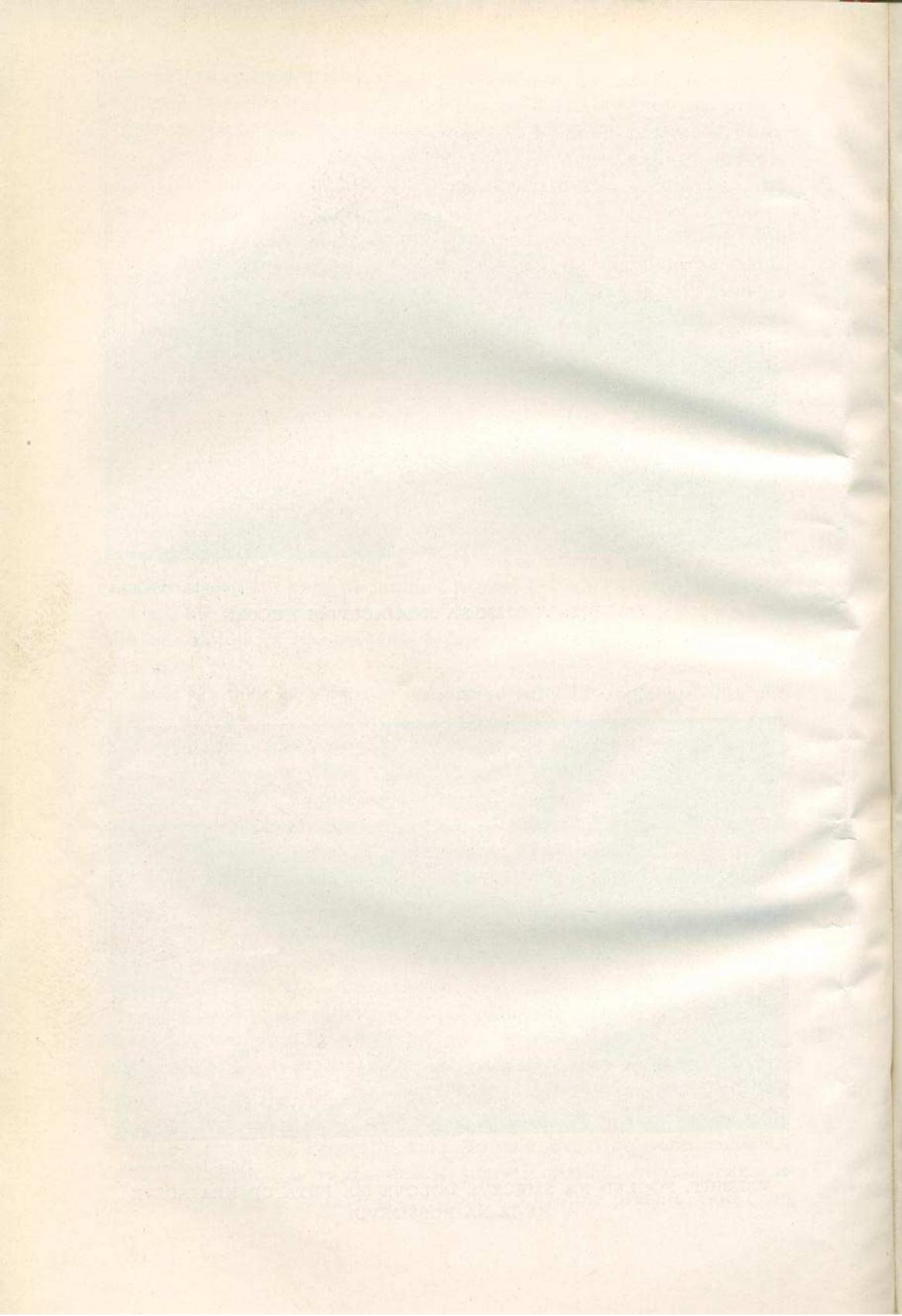
Foto: Lj. Griesbach

VELEBIT: VUČJAK SA KRAJAČEVOM KUĆOM

Foto: Lj. Griesbach

VELEBIT: POGLED NA SMRČEVE DOLOVE (SA PUTA OD KRAJAČEVE
KUĆE NA ROSSIJEVU)

se debelim sjenama sada šeće koji medvjed, tražeći svoj plijen. Odjednom zagrmi i spusti se oluja, pred kojom smo se sklonili pod jednom velikom jelom, tako da nismo pokisli. Za pola sata pljusak je prestao. Opet smo krenuli kroz šumu, ali ne više onako gustu i divlju kao prije. Put nas je doveo do divne drage Medvid Potok a te do sela Čoslija, odakle smo državnom cestom prosljedili za Glamoč, gdje smo bili oko 2 sata poslije podne.

Smještaj je ove bosanske varošice izvanredan. Glamoč se okupio oko ruševina stare turske tvrđave, a na rubu šarolikog istoimenog polja. Gornji mu dio sačinjavaju drvene muslimanske kućice, a donji najnovije kuće sa lijepim hotelom i čaršijom, oko koje, prekriženih

Foto: P. Lučić-Roki
Stan kraj Vješće Gore

nogu sjede stari muslimani i puše, dok jedan mlađi neprestano nosi iz male kavane turske kave i nudi ih.

Cestom, koja vodi mimo hotela, došli smo za nekoliko minuta do čarobne Busije. Nemoguće je opisati ljepote one sočne zelene doline, nad kojom se dižu visoke planine, obrasle sve do vrhova gustom crnogoricom, a sredinom koje teče bistri i hladni potok. Od tog se mjesta teško odijeliti. Nikad ga se ne može nagledati i nadisati se njegovog svježeg i mirisavog zraka. Dva smo se puta toga popodneva navraćali u Busiju i još bi bili, da nije pala noć i postalo dosta hladno. U gostionici, gdje smo otsjeli, pogodili smo se sa poznatim vodičem, zvanim »Bili«, koji nam je obećao, da će nas slijedećeg dana za 50 dinara, voditi kroz Staretinu planinu na Šatarska Jezera.

Po dogovoru smo oko 4 sata u jutro krenuli prema Šator planini. Ostavljamo Glamoč, prolazimo mimo Krstanovića pilane, te kod Čoslija skrećemo sa ceste, da se šumskim kolnim putem uspnemo do pod Brezovaču (1122 m). Uto se iza Vitoroga pomolilo sunce, stvarajući pri tom jedinstvenu harmoniju boja neba, šumâ, vrhova, te selima načičkanog polja. Prolazimo Sečin Dolom, gdje smo, skrativši put, išli pravcem prema Gradini. Put nas vodi zelenim lивадама, koje sa juga graniče jednom šumom. Prolazimo dolove, odakle nam se otvorio pogled na veličanstvene sjeverne stijene Troglava. Nešto niže kote 1241 skrećemo sa kolnog puta u lijevo, skrativši pri tom veliki zavoj, što čini put. Oputina nas dovede do omanje vrtače, obrasle bukvom, arišem i jasenom. U dubokoj sjeni, u dnu vrtače, diže se košara. Bila je sasvim prazna. Dobro smo je razgledali, jer je to bio prvi put, da je iz bliza gledamo.

Taj zimski planinski stan građen je od drva. Razdijeljen je u dva dijela. U donjem nižem stoji blago, a pod visokim i šiljastim krovom sijeno. Uz košaru se nalazi mala drvena koliba, u kojoj stanuju čobani. Pred njom leži izdubeni panj, iznutra nagoren, a u kojem bude pitke vode. Ove košare ne bi zbog svoje nečistoće uopće mogle poslužiti planinarima za noćenje. U najvećoj bi se nuždi ipak mogli sklonuti, ali o spavanju ni govora, jer se tome protive brojni insekti. Nakon odmora idemo prema Dugodolu, za kojeg smo svako malo vremena pitali našeg vodiča: »Koliko još ima do njega?«

Za ne puna pola sata ulazimo u Dugodol. Desetak kilometara duga dolina, između Staretine i Bukove Kose, puna je prekrasnih i raznoličnih motiva. Dno doline obrasio je bujnim ukosima, a pristranci šumama jele, smreke i bora. Često nailazimo na košare, koje daju kraju još šarolikiji izgled. Trava nam seže preko koljena. S užitkom koracamo naprijed i žao nam je što već po malo ostavljamo ovu jedinstvenu planinsku dolinu. Međutim se naše žaljenje brzo pretvorilo u novo veselje. Ušli smo uskoro u veličanstvenu šumu, kojom Dugodol graniči sa sjeverne strane. Čim smo u nju ušli, sjeli smo da se odmorimo, pri čemu nam je naš »Bili« pripovijedao o postanku Šatorskog Jezera i o Bulinom Vrelu.

Uvjerljivo pričanje starog muslimana, pod debelom sjenom gorostasnih jela, djelovalo je tako, da nam je izgledalo, da je sve ovo oko nas samo priča. Pod dubokim dojmom strahopočitanja krenusmo sa našim vodičem dalje, ushićavajući se sve više nenadmašivim motivima ove prašume, u kojoj još i danas ima dosta medvjeda. Ne znamo na koju bi stranu gledali. Oko nas visoke jele, ni vrha im ne vidimo, truli panjevi, stabla oborenna gromom ili težinom snijegaa, isprepletene grane, neobično debela debla obrasla mahovinom i tru-

dovima, tajanstveni glasovi iz daljine, tračak sunca na omanjoj čistini i t. d. i t. d. Sve ovo daje pravu sliku bosanske prašume i udjeljenje dolazi do kulminacije. Prava bi šteta bila za svakog posjetioca Šator planine, kad ne bi ovim putem prošao ili na polasku ili pak na povratku.

Ovuda smo prodirali puna 2 sata, nakon čega smo bili na omanjim ukosima, da za kratko vrijeme uđemo ponovno u sasvim netaknutu šumu Međugorje. Kad smo izašli i znje, ugledasmo gole pristranke Šator planine i sedlo, na koje smo imali doći. Zaobilazeći brojne vrtače uspesmo se na greben između kota 1842 i 1736 te napokon ugledasmo naš cilj Šatorsko Jezero.

Jedinstvena slika planinske raznolikosti i romantike. Sa južne, istočne i sjeverne strane rušile su se veoma strme, čak i okomite padine Šator planine prema dubokoj kotlini, u čijem se dnu razlilo bistro jezerce, okruženo sa svih strana mnoštvom urušnog materijala, a sa zapada pitomom bukovom šumom. Jeza te spopada, kad ugledaš raspucane okomite stijene vrhova, koje prelaze u ogromna točila, isprekidana klekovicom bora. Stali smo se lagano, kao s nekom pobožnošću, spuštali prema jezeru. Putem smo snimali i za kratko vrijeme bili kod neobično hladnog vrela. Temperatura vrela iznalaša usred ljeta $0,5^{\circ}$ C. Drugo je vrelo pokraj ovoga malo toplijie, ali se svejedno ne da držati ruku u njemu, dok se napuni boca.

Ovdje smo namjeravali prenoći kod čobana, ali nas je naš »Bili« upozorio, da tu u šumi ima nekakova nova lugarska koliba, u kojoj bi se, ako nije zatvorena, dalo ugodnije sprovesti noć. Na našu sreću bila je otvorena, te mi uđosmo u nju, da se sada pošteno odmorimo i okrijepimo. Ova je koliba građena od balvana, a ima ognjište, ležaj od dasaka, klupe i stol. Inače je veoma čista. Mi smo se brzo snašli u našem hotelu, razmjestili stvari iz naprtnjača na stelažu, postavili stol i jeli, dok je naš stari zapalio na ognjištu veliku vatru. S mišljem da ćemo spavati na golim daskama bili smo odmah pomirenici, jer je ipak bilo bolje ovako, nego spavati u čobanskoj kolibi, koja još nije bila ni pokrivena, pošto su tek dan prije stigli sa stokom u planinu. Prije večere smo isli pogledati Bulino Vrelo, koje se nalazi na sjeverozapadnoj strani jezera, a za tim opet natrag jezeru, da ga još jednom prije noći vidimo. Na malom smo se humku, odakle opazismo jezero, upravo ozbiljno preplasili: pod nama je zjapila nenadano užasna dubina sa okomitim padinama. Stali smo, dok se, nakon prvog utiska, nismo sjetili, da je to odraz Šatrovih stijena u tihom jezeru. Nitko ne bi vjerovao, kako se u predvečerje na tom mjestu dade lako prevariti. Posljedica je to dubokog utiska, kojega ovaj neobično romantičan kraj ostavlja na svakog gledaoca.

Još se na stijenama odražavalo rumenilo zapada, kad smo krenuli da posjetimo čobane i da dobijemo od njih mlijeka i sira. Tu smo morali dugo čekati, dok se svrši obična procedura sa mlijekom i ovcama, kojih je bilo nekoliko hiljada. U ugodnom razgovoru dočekali smo 9 sati, a onda, sa darovanim mlijekom i sirom, krenusmo natrag prema našoj kolibi. Sada smo imali prilike vidjeti nešto što se teško zaboravlja, nešto što napunja dušu djetinjskim strahom i nosi misli u neku čudnu i neprotumačivu daljinu. Sa lijeve nam strane mračna bukova šuma, iz koje dopirahu tajanstveni glasovi noćnih grabljivica. Uz njen rub poleglo veliko stado ovaca, pokraj kojeg se dizahu visoki plameni jezici vatre, što je čobani zapališe da zastraše vukove. Jedan čobanin ispod glasa pjeva, a drugi ga frulom prati. Sve je okolo u zanosu. Ovce miruju, veliki glamočki psi leže, umukli su i samo prate nās svojim oštrim pogledom. Na istoku tamne okomite stijene planine strše prema zvjezdanom nebu i daju kraju još ozbiljniji značaj. Prema kotlini struji hladni zrak, kao da nas hoće potjetiti, da smo na visini od oko 1500 metara. Ulazimo lagano u šumu, gdje je naša koliba i za čas ugledamo, kroz njen prozorčić, svjetlo vatre sa ognjišta. Čulo se iz nje tiho pjevuckanje našega starine. U kolibu ulazimo šutke i pokunjeni. Starac je sve razumio, pa nas nije ni za što pitao, već nas samo pogledao i lagano se osmjehtnuo. Pjevuckao je dalje svoju sevdalinku. A mi? Mi se nismo mogli lako otresti potištenosti, te osjećaja veličine i svetosti prirode. Činilo nām se, da ćemo zgriješiti, ako i jednu riječ progovorimo. Tā koga ne bi zanijela ova veličina, ozbiljnost i harmonija? Tko može ovaj veliki doživljaj da zaboravi?

Nakon večere smo legli na gole daske i tvrdo zaspali, samo nas je već u 2 sata u jutro probudila hladnoća, premda smo ležali obučeni i pokriveni sa 2 čebeta, dok je čitavu noć na ognjištu gorila vatra. U 3 sata smo ustali, te spremivši se, krenuli prema vrhovima planine. Na sedlu se, odakle smo jučer ugledali jezero, oprostisemo sa našim dobrim muslimanom, koji nam je sa suzom u očima rekao: »Eh! Tko zna, hoću li ikad više koga dovesti na jezero«. Mislio je jadan na svojih 70 godina, koje će mu teško više dozvoliti, da vodi vesele planinare i da im priča o Bulinom Vrelu i jezeru. On je krenuo prema Glamoču, a mi rubom planine prema koti 1842. Odjednom moj drug opazi na litici runolist. Sa velikom radošću pristupili smo tom divnom vjesniku velikih visina. Nismo se nego makli par korača dalje, kad se pred nama ukaza mnoštvo grmičaka malog šatorskog runolista. Ubiali smo par primjeraka, te promijenili smjer prema vrtači, što dijeli kotu 1842 od Velikog Šatora (1872 m). Opazili smo odmah, da su pristranci V. Šatora obrasli klekovinom bora i da će se prema vrhu teško napredovati. Ipak smo ugledati jedan

uski prolaz, ali isto nismo mogli izbjegći užasnom provlačenju i lutjanju. Nakon jednosatnog, upravo napornog penjanja, stigli smo izmoreni i poderane robe na najveći vrh Šator planine, kotu 1872. Na samom vrhu dižu se ostaci trigonometrijske kote, razrušene gromovima. Imamo, usprkos sumaglice, lijep pogled na Preodac, Momčilovu Kulu, Klekovaču, Crnu Goru, Vitorog, Vlašić, Cincar, Goliju, Kamešnicu, Troglav, Gnjat, Dinaru, Velebit i t. d. Nedaleko pod nama pruža se more šumâ Staretine i Šatora, Glamočko i Livanjsko Polje.

Foto: Dr. Kušan

Djevojka iz okoline Glamoča

Odmor nije trajao dugo, jer smo bili dosta oznojeni, a k tome je duvao hladan vjetar. Kroz nešto rjeđu klekovinu spuštali smo se prema Velikoj Babini (1727 m), a odatle, odredivši smjer sela Grkovaca, pravcem kroz šumu. Imali smo sreću da smo naišli na šumski put, koji nas je, za tri sata spuštanja kroz lijepu bukovu šumu, doveo do Grkovaca. U selu je bilo sve tiho. Ljudi se sklonili pred žegom, što je vladala Livanjskim Poljem.

Mi produžisemo do sela Crni Lug, gdje ras je tamošnji pop lijepo primio i pogostio. Već oko jednog sata poslije podne stupali smo cestom prema Gubinu, osvježavajući se na brojnim izvorima, što se uz put nižu. Ugodno su djelovale sjene jablanova i trepetljika, a

oko nije moglo da se otme strmim zelenim pristrancima Gnjata i Troglava. Kod Gubina smo naišli na lijepi broj breza. To su bile jedine, koje smo u ovom kraju sreli. Oko 5 sati popodne bili smo ponovno kod gostoljubivog popa Riste. Mlada janjetina i mek krevet bili su najbolja nagrada za sav onaj trud, što smo ga tog dana podnijeli. Svanula je napokon zora devetog srpnja. Brzo smo se uredili i naprtili, te blagim jutarnjim suncem, išli prema Prologu. Bili smo veoma raspoloženi i veseli što je čitav naš plan potpuno izvršen. Cesta je postajala sve dosadnija, a vrućina žešća. Ipak smo imali putem nekoliko lijepih prizora. Imali smo prilike da vidimo, kako potoci Livanjskog Polja, uz silnu buku i slapove, poniru u Lakat Ponor, Veliki Ponor, Opaki Ponor i t. d. Za 6 sati pješačenja stigosmo u Prolog, odakle smo automobilom prosljedili za Split. Putem smo se zaustavili kod naše planinarske kuće na Vagnju, a zatim zavidnom brzinom odjurisemo prema Splitu, gdje smo stigli oko 2 sata poslije podne.

Ipak nam je žao bilo, što je sve to tako brzo prošlo. Tištila nas je neka nostalgija za onim prekrasnim bosanskim krajem, za njegovim tamnim šumama, vrletima, pašnjacima i dobrim ljudima.

Opet ćemo u Bosnu!

Dahna

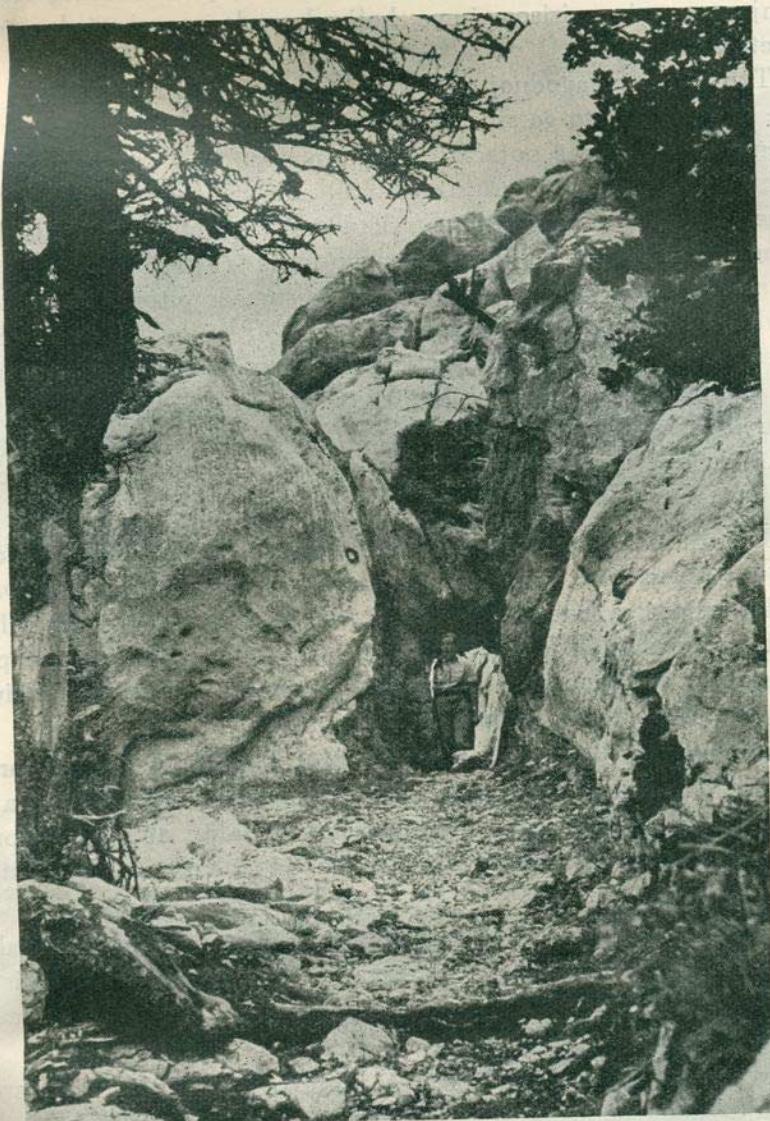
Ljubomir Stipić (Sarajevo)

Iza tamnih šuma bosanskog razvodnog gorja, gdje bura nemilice zavija po golin ploham prostrane visoravni, tamo na jugo-zapadnoj strani Bosne ponosne smjestila su se u neposrednoj blizini tri historijska polja: Duvansko, Livanjsko i Glamocko Polje. U dalekoj prošlosti odigrala su ova polja istaknuto ulogu u narodnom životu, a naročito ono prvo, na kojem se je 12. lipnja o. g. održala velika smotra hrvatske seljačke kulture u priredbi Seljačke sloge.

Ako se jednom odlučite, da proputujete ovim lijepim ali zabitim krajem, koga ni blagodat željeznice kao najobičnijeg savremenog prometnog sredstva nije još obdarila, morat ćete se poslužiti autobusom.

Ali prije svega valja vam svladati sporu i monotonu vožnju bosanske uskotračnice na sporednoj pruzi Lašva—Bugojno, kojom vas vodi najbliži put, ako putujete iz Sarajeva.

Kada napustite posljednju željezničku postaju Bugojno, stići ćete poštanskim autobusom za 45 minuta na sedlo, koje spaja ili bolje reći dijeli planine Stožer i Plazenicu, nazvano Kupreska Vrata, vozeći se kroz divnu crnogoričnu šumu Kopri-

Velebitno Velebitsko Gorje postaje sve pristupačnije. Markacije i nove staze omogućuju danas prolazjenje Velebitom bez vodiča. Sve to privlači sve veći broj posjetitelja naših domova u Velebitu, koji svojom razgranatošću, огромним stijenama i kukovima, prekrasnim vidicima i blizinom mora natkriljuje sve ostale hrvatske planine. Dužnost je svakog hrvatskog planinara da prije svih drugih planina upozna naš dični i simbolični Velebit, da ostane u njegovim šumama, vrtačama, na vrhovima i da uživa u ljepoti razgleda na sve strane. A da nije teško Velebitom prolaziti, pokazuje nam ova slika g. D. Frkovića, čije su nam slike o Velebitu dobro poznate.

n i c u , da vam ova dočara rijetke prirodne ljepote Gorskog Kotara, ispunjene oporim mirisom šume, koji od svuda nanosi ugodan gorski povjetarac.

Tko uživa u lagodnoj auto-vožnji, ne će mu smetati bučno sоптанje motora, na što ga sili jak uspon uz Koprivnicu. Ova će se buka s vremena na vrijeme pojačati, osobito pri zaobilazeњu mnogobrojnih oštih okuka, koje se moraju svladati, ako se hoćete probiti do već spomenutih Kupreških Vrata. A kada se s ovih otisnete niz južne padine pitomog Stožera, slika se naglo mijenja: pred vama se otvara sasvim drugi kraj. Ostavljaju vas bujne šume i pitoreskni lugovi, a pojavljuje se zelena panorama golog Kupreškog Polja. Kuda oko segne nižu se do kraja horizonta raznoliki vrhovi i grebeni dalekih planina. Podno Kupreških Vrata skupilo se u gomili zbijenih kućica planinsko mjestance Kupres (1190 m), kojemu vas spušta strma vijugava cesta. Autobus se ovdje zadržava radi primo-predaje pošte samo nekoliko minuta i odmah kreće dalje.

Ostavljajući ovaj poznati kut bosanskog Sibira i odmičući dalje k jugu i jugoistoku, sve više se uvlačite u golet kraja. Dok vas u početku manje, a kasnije sve češće ne počnu susretati čas šiljasti čas obli vrhovi golih kraških planina, sa svojim izrazito sivim padinama, dotle ste spontano zaokupljeni ugodnim osjećajem proživljavanja ove jedinstvene poludivljine.

Autobus juri kao pomaman valovitim Kupreškim Poljem, približujući se oštrovrhom starcu Malovanu, ispod čijih obronaka zavija bijela beskrajna cesta. Odmičući ovom dalje, autobus usporava brzinu, a naročito pri silazu niz strmine Stržanja, dok ne stigne u brdovito selo Šuicu.

Ako od Šuice promjenite pravac vožnje i skrenete lijevim krakom ceste, odvest će vas ova ravnom Duvanjskom Polju, koje se najistočnije od ostalih smjestilo u spletu ogromnog lanca divljih kraških orijaša.

Ovo žitorodno polje zauzelo je gotovo srcoliku površinu svoga smještaja, a okružile su ga gorostasne planine zapadno-bosanskog gorja s jedne i krajnjih jugoistočnih obronaka Dinarskog sistema s druge strane.

Ne sjevernoj njegovoј strani odijelio ga je od Kupreškog Polja impozantni vrhunac Malovan, dok se sa istoka pružila gorda Ljubuša, uz koju se na jugu prislonio oriški Vran zaokružujući s Orlokukom i njegovim izdancima južnu stranu polja. Sa zapada su polje zatvorile istočne padine planine Midene i Grabovice, a na sjevero-zapadu rudna Tušnica s Jelovatom, Borovom Glavom i Kovач planinom.

Foto: Lj. Griesbach

VELEBIT: RAJINAC SA VELIKIM KOZJAKOM U POZADINI

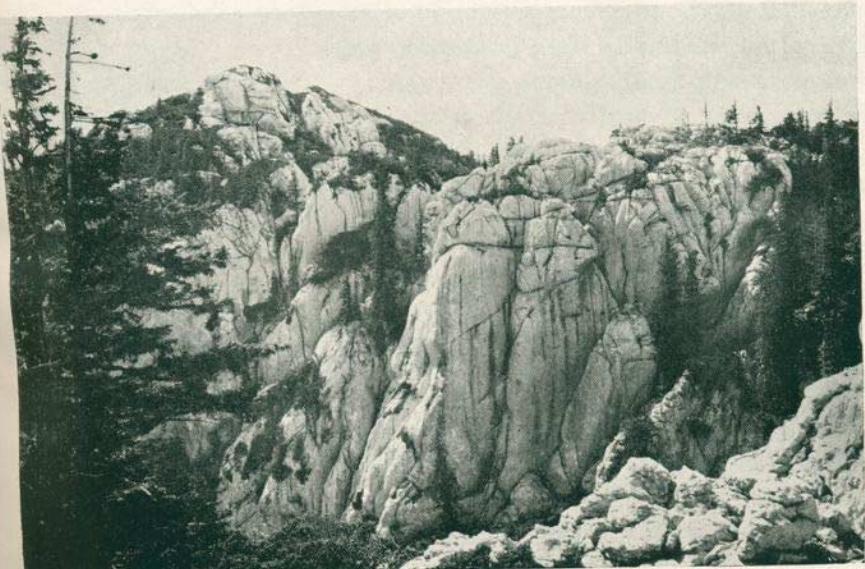

Foto: Lj. Griesbach

VELEBIT: ROŽANSKI KUKOVI

Divni smještaj ovoga polja lijepo je opjevalo hrvatski guslar, koji svoju pjesmu započima ovako:

Lijepo ti je Duvno polje ravno
Okruženo visokim gorama
Orlokukom i planinom Vranom
Malovanom i Bcrovom Glavom
Na kom raste bjelica pšenica
Konjska hrana zelena travica

Duvanjsko Polje je tipičan kraški kraj. Leži na visini od 860—900 m, pa i pored toga na njemu uspijevaju mnoge žitarice. Radi obilnih ispaša pučanstvo se pored zemljoradnje uveliko bavi stočarstvom.

Narod je dobroćudan i vrijedan sa naročito istaknutom krasnom narodnom nošnjom.

Na sjevero-zapadnoj strani Duvanjskog Polja, podno krajnjih obronaka planina Tušnice i Jelovače smjestio se gradić D u v n o, nasljednik starog rimskog grada Delminiuma.

Iz Dvna prema jugu puca vam pogled na najveći dio Duvanjskog Polja sve tamo do Liba, Orlokuka i Midene.

Kada je vegetacija u jeku života, ovo vam polje pruža ugodnu šarenu sliku. Neobično oku godi gutati šarene plohe posute raznobojnim poljskim cvijećem u vrijeme cvata prirode, uskladene u divnu simfoniju boja, koje se ljeskaju poljem u sunčanim danima kasnog proljeća i ranog ljeta. Uslijed dominirajućeg zelenila izgleda vam, kao da je pred vama prostret ogroman zeleni čilim, prošaran najraznobojnijim cvijećem, čiji opojni mirisi ispunjavaju zrak. Tu ljetoput nije moguće opisati, ona se može samo doživjeti.

Kao spiralno srebrno uže vijuga se posred polja ponornica Š u i c a, kojoj s jugo-zapada u susret dolazi mala D r i n a, da se negdje nasred polja udruže, kako bi zajednički s više snage krenule dalje u naručje mračnog ponora, kojima kraški predjeli vrlo često odvode svoje rijeke, uzvraćajući im na taj način protuuslugu za tolike usluge učinjene na površini zemlje.

Na ovom je polju priroda smiono otkrila romantične ljepote svoga čarobnog bogatstva, koje se naročito ističe u vrijeme bujne vegetacije. Trebalo bi vješto umjetničko oko, da kistom ovjekovječi ovu divnu sliku.

Ako se u ovome kraju nađete u žaru toplog ljetnog sunca, kada je marljiva ljudska ruka pokosila sočne livade i ogoljelo polje načikala mnogobrojnim plastima svježeg sijena, izgledat će vam, kao da su polje prekrile nebrojene silhuete čunjastih šatora.

Sve okolne planine odlikuju se svojim posebnim ljepotama. To su odreda masivi građeni iz vapnenačkih slojeva, koji im daju obilježe sebi svojstvenih karakterističnosti. Naročito to vrijedi za srednje visoku prostranu planinsku visoravan Grabovicu, koja se neobično odlikuje raznovrsnim kraškim formacijama: Tu su velike i duboke jame, gusto ubaćene po površini planine, pa mnogobrojne špilje, uske bunaraste vrtače i silne škrape. Među duboke jame spadaju Veliki i Mali Samograd, iznad ponora Šuice, dok je kao špilja od naročitog interesa tajanstvena Dahna kod sela Omerovića, ugrađena u istočnim padinama planine. U blizini ove (kod sela Kovaca) nalazi se ogromna otvorena pećina, kroz koju ponire rijeka Šuica. Isto tako ispod sela Bukovice, podno krajnjih obronaka planine Midine (1221 m), a u blizini same ceste Duvno—Posušje—Mostar, nalazi se slična špilja. Unutrašnjost Grabovice planine načičkana je većim brojem raznolikih pećina, pa se s njezinim pećinskim bogatstvom rijetko može koja druga kraška planina mjeriti.

Kako spomenutu Duvanjskom Poljem protječe ponornica Šuica. Interesantan je njezin tok: Izvire ispod Stožer planine u krajnjem sjevernom dijelu Kupreškog Polja, pod imenom Milač. Protjeće ovo i na njegovoj južnoj strani (kod sela Donji Malovan) gubi se pod zemljom. Tekući podzemno nekoliko kilometara, opet izvire kod sela Šuice i po njemu dobiva novo ime. Teče pod imenom Šuice Duvanjskim Poljem, da na zapadu ovog, kod sela Kovaca, opet urone i ponovno teče ispod zemlje pet-šest kilometara, kako bi se opet pojavila na površini zemlje na istočnoj strani kraškog polja Buško Blato, pod sedlom Prevala. Ovdje dobiva ime Ričina i pod njim protjeće južni dio Bučkog Blata, da se tamo ispod krajnjih jugoistočnih obronaka planine Kamešnice po treći put i zauvijek izgubi pod zemljom, zametnuvši si tako svaki daljnji trag. To je sudbina njezine igre na nesigurnom kraškom terenu.

Između nabrojenih karakterističnih osobina planine Grabovice ovaj put će nas zanimati špilja Dahna, koja se nalazi smještena nekoliko kilometara južno od ponora Šuice, a u istočnim padinama planine Grabovice.

Bilo je to jednog sumornog jutra, oko polovice kolovoza, kada sam se sa poštanskog autobusa iskrcao u Duvnu. Za vrijeme vožnje pratio me je jak pljusak, koji nije dugo trajao. Nebeskim svodom su žurno plovili ogromni tmasti oblaci. Moglo je biti oko 8 sati u jutru. Pred poštanskom zgradom čekala su me dva druga, s kojima sam se ranije sporazumio posjetiti navedene objekte planine Grabovice, a prvenstveno špilju Dahnu.

Bez okljevanja uputili smo se pješke preko sela Kola državnom cestom Duvno—Mostar, koja se proteže zapadnim rubom Duvanjskog Polja, podnožjem Grabovice i Midene. Poštanski autobus, koji saobraća sa Mostarom, nismo mogli čekati, jer taj polazi tek u 1 sat po podne. Za sat hoda presjekosmo polje do pod Grabovicu i nađosmo se kod željeznog mosta na Šuici, blizu sela Kovača, koji narod naziva *Gvozdena Čuprija*. Odavde skrenusmo desno, da pogledamo ponor Šuice. Za desetak minuta već smo na cilju. Tamni otvor pećine izdaleka je zjapiro, zamamno nas privlačeći. Što smo se više približavali pećini ponora, kamenito korito Šuice postajalo je dublje, mjestimično skoro presahnulo, uslijed ljetne suše. Jedino su se održali duboki virovi. Šum vode postajao je sve bučniji. Lagano smo se spuštali u nutrinu pećine. Erozijsko djelovanje vode ostavilo je neizbrisive tragove u kamenu klisure. U pozadini sivo-kamene špilje nalazi se drugi manji otvor, kroz koji voda suklja u nutrinu planine. Kroz ovaj se možeći pored vode daleko u dubinu, pogotovo kada ponornica za vrijeme suše opadne. Uslijed bučnog rušenja nadiruće vode niz odrone strmog korita, ne razumiješ glasove razgovora. Moraš vikati iz svega glasa, ako hoćeš da te susjed čuje. Koliko romantike uslijed krute realnosti. Čovjek se bori sa bijesom elemenata, da bi očuval goli život. U to nas je uvjerio susretaj sa starim mlinarom Ivanom Perkovićem. Mlin mu se nadnio nad ponor. Od kada je stao na noge, provodi on život u nutrini pećine.

(Nastavit će se)

Preko Duhova na Velebitu

Andela Kovačić (Zagreb)

Kada čovjek prođe bar jedan vrh Velebita, osobito sjevernog Velebita, tada mora iskreno priznati, da to gorje svojom ljepotom, svojim veleravnim kršem, bogatom i lijepom florom pruža planinaru u svakom pogledu ono pravo zadovoljstvo i ushit, za čime teži svaki planinar idući na bregove.

Ove godine, za vrijeme Duhova, uputiše se planinari — kao još nikad do sada — u velikom broju na sjeverni Velebit.

Podosmo sa redovitim vlakom u subotu 4. VI. na večer do Vrhovina, a od Vrhovina dalje teretnjakom preko Otočca, Švice do Krasna. Odavle prosljedisimo pješice preko Jezera prema Krajačevoj kući. Vrijeme bila je dosta tmurno, oblačno; idući pola sata od Krasna zadosmo u maglu, no stigavši na prve livade, magla se je po malo gubila, a sunce se sve više pokazivalo. Već na tim livadama opazili smo lijepo Velebitsko cvijeće, no najviše su privlačili pažnju lijepi sunovrati i plave sirištare. Put je tako dobro markiran, da čovjek posve bezbrižno hoda, ne bojeći se da zaluta.

Od Krasna do Krajačeve kuće trebali smo 3 i $\frac{1}{4}$ sata laganog hoda. Kad smo stigli do kuće (koja leži na visini od 1580 m), ostavili smo maglu posve iza sebe u nizini. Vrhovi obližnjih bregova, kao Mali Rajinac, Zavižan, Zavižanska Kosa i okolišni vrhovi pružaju nam divnu sliku i svu ljepotu našeg

ponosnog kršnog Velebita. S druge strane opet ugledasmo naše lijepo more — sa Krkom, Rabom te obližnjim otocima.

U Krajačevoj smo kući imali odmor od nekoliko sati, jer je zaista sa te kuće prekrasan pogled na more i na same vrhove Velebita, koje bi čovjek mogao sate i sate da promatra, zanesen posve u ljepotu tih divnih bregova.

Nešto pred podne krenusmo dalje prema Rosijevoj kolibi, i to Premužićevom stazom, za koju se mora priznati, da je upravo idealna. Na ovom dijelu gazili smo dosta po snijegu i idući sve dalje tim lijepim putem zalazili smo u sve veći krš — silne masive, koji prave veće i manje vrhove Rožanskih Kukova. Nakon 2 sata hoda stigosmo do Rosijeve kolibe (1620 m), sa koje je također lijepi pogled na jedan manji dio mora i na okolišne vrhove Velebita.

Nakon kraćeg odmora krenusmo dalje Premužićevom stazom do Alan-a. Već nakon pola sata hoda od Rosijeve kolibe spustisemo se naglo, ostavljajući najveći dio krša iza sebe. Idući kroz šumu sve smo više i više gazili po snijegu, koji je mjestimice prilično otešavao hod. Stigavši na Alan (za 3 sata), krenula je jedna skupina sa teretnjakom, a mi ostali sa autobusom do Jablanca. Ta je vožnja bila zaista lijepa. Gledali smo na plavo more, kako se u njem ljeskaju traci sunca, koje je sve više zalazilo za goru, dok ga nije posve nestalo. S tim zalazom sunca završila se i naskoro naša vožnja od jednog sata. Stigavši u Jablanac dočekala nas je prva skupina planinara, koja se pobrimula i za noćenje.

U jutro rano krenuli smo barkama do Zavratnice, a onda smo se uspeli do vidikovca, koji leži malo po strani. S njega se pruža lijepi pogled na široko more i na samo mjesto Jablanac, koje imade vrlo lijepi položaj i okolinu.

Oko 10 s. krenusmo sa parobromom — Ante Starčevića — prema Senju. I ta je vožnja bila zaista lijepa. Udaljivši se nešto od Jablanca, imali smo dosta lijepi pogled na čitav lanac Velebitskog gorja: još jednom se zagledah u te silne vrhove i ponesoh sa sobom najljepši utisak o ljepoti tih bregova, a sa željom u srcu da ih opet što skorije posjetim.

U podne stigosmo u Senj. Prvo nam je bilo, da razgledamo mjesto. Pogledavši još stari grad Nehaj krenusmo u jedan sat sa autobusom do Josipdola i sa vlakom u pola šest do Zagreba, noseći u duši najljepše utiske sa toga vrlo uspjelog izleta, a napose sa našeg divnog Velebita.

Planinarske uspomene

(Svršetak)

U početku je išlo sve najbolje, ali što sam se više uspinjao postajalo je sve tamnije. Našao sam sve to gušću maglu, dok doskora nije bilo mračno kao u rogu. Da stvar bude još ljepša, počeo je i vjetar, koji je svojim zavijanjem prekidao neizmjernu tišinu u šumi. Planinarskih oznaka više nisam mogao naći. I ako sam nosio na leđima tešku naprtnjaču, to u njoj ipak nije bilo nikakove svjetiljke. Svega je bilo u njoj, a najviše hrane, kao da ēu ja iz svoje naprtnjače obskrbljivati na kući ne samo sebe već i obskrbnika! Svaki čas bi mi zapela sad jedna, sad druga daska o kakovo drvo, kamen ili bi se zarila u snijeg. O hodanju nije moglo biti više ni govora. To je bilo neko tapkanje po mraku. Videći, da tako ne ēu moći napred, skinem daske i uzmem u svaku ruku po jednu. Daske su mi tako služile kao neka pipala, a u slučaju pada, mogao sam se njima pomoći, da mi ruke ne propadnu u snijeg. Često bi udario kojom daskom o kakav tvrd predmet. Po opipu sam prosuđivao, što je bilo: drvo, kamen ili zemlja. Poslije me ni to više nije zanimalo, već sam automatski kod svakog takovog sudara skretao bilo

malo desno bilo lijevo, već prema tome, kako sam bio raspoložen taj čas. Da sam na taj način često nabasao i na mekši snijeg, te propadao do koljena i još dublje, nije potrebno napose isticati. Stoga i nije nikakovo čudo, da sam doskora bio strašno izmučen. Sve sam teže napredovao. Činilo mi se, kao da već idem cijelu vječnost. Na sat nisam mogao pogledati, jer nije bilo moguće upaliti šibicu na tom vjetru. Tek bi tu i tamo razabrao siluetu kojeg drveta, već su opet magla i noć zastrle svaki vidik. Bilo je studeno. Opet sam propao u duboki snijeg. Mukom se dižem, ali kod slijedećeg koraka sam u još dubljem snijegu. Što je to sada? Ili sam do sada zaista išao po putu i tek sada sašao s njega? Oipavam oko sebe. Svuda razbacani snijeg i kamenje. Velike i male grude snijega, tvrdo zamrzнуте. Kao izorano. Desno od mene je još uvijek brije, a lijevo se teren spušta. Moram dakle samo naprijed! Ali tome nema konca! Više ležim na tlu, nego što sam na nogama. Skidam naprtnjaču i odmaram se — već po stoti put! Ni jesti ne mogu. Opet stavljam naprtnjaču na leđa, pa naprijed! Lijevo od mene se opet na čas razrijedi magla: vidim veliku smreknu. Pod njom crno, dakle nema snijega. Prije nego sam mogao pomisliti, već sam sjedio pod njom. Tako, tu će ostati! Pa bilo što... Kroz glavu mi sinu misao i ja naglo otvorim oči, koje su se već bile zaklopile. Sjetih se, da je opasno ovako zaspasti. Kod ovakove studeni, to je sigurna smrt. U meni se sukobiše i strah i odlučnost. Strah, da se ne smrznam i odlučnost, da će, ako mi je suđeno, stradati na nogama, a nikako ne sjedeći! U prvi čas sam se još digao i nastavio put. Bio sam na čisto s tim, da moram na nogama dočekati ili dan, ili... Trećeg izlaza nisam imao, niti sam se na njega mogao sjetiti u tom položaju. I tako sam nastavio dalje. Više nisam na ništa mislio. Sve moje kretnje su bile automatske. Ipak mi se čini, prestalo je ono razrovano tlo pod nogama. Idem lakše i ne propadam tako često... Ponovno udarim daskom o neku zapreku. Skrenem malo u desno, opet sudar! Onda malo u lijevo... ista stvar! Moram »vidjeti« rukama što je zapravo? Što?! Ne vjerujem! Pipam dalje... jest, drva! I to nacijepana drva, sitna, složena. Tu mora biti kuća? Ali ne, mrak je, nigdje svjetla. Kuća? Nemoguće, ta na nju nisam već dugo ni pomislio, čekam dan... Pipam dalje rukama. Evo zidova kuće, tu je i prozor! Dalje, dalje! Druga, treća strana. Evo vrata! Udaram šakama o vrata; ne, to je preslabo. Uhvatim obe daske i njima nemilice udaram po vratima. U meni se porodi neka gruba sila — od kuda li je smogoh nakon svega toga!? Od radostil? Ne, to je bijes i razuzdanost pobjednika. Pobjednika!? Nad čim, nad kim? Ili je to ipak radost za dalnjim životom?

Čujem slab, prestrašen glas iza vratiju. »Ki je?« — »Otvori!« Nije naučen na ovakovo »kucanje«, pa još u takovoj noći. Kroz otvorena vrata vidim jednu osvjetljenu prostoriju. Ni dobar veče ne rěkoh, već ravno u tu prostoriju. Malen, postar obskrbnik, saneno i prestrašeno me je pomatrao. Probudih ga mojim dolaskom iz prvog sna. Gostiju nema na kući, pa je legao. »Imate li lipovog čaja?« upitah. »Skuhajte odmah jednu litru!« U to legoh onako obučen na krevet pokraj kreveta, u kojem je ležao obskrbnik. Popih na dušak cijeli čaj i zaspah.

Sutradan se probudih, odmoren i čil oko 9 sati. Obskrbnik mi je rekao, da sam došao sinoć u 21 sat. Dakle sam spavao punih 12 sati! Iz razgovora sa obskrbnikom sam dalje saznao, da preko onog razrovanih dijela puta, koji mi je zadao toliko muka, prelazi redovit put prema kući, samo što tuda silaze sniježni usovi sa Pece u dolinu.

Kada sam se poslije osam dana, ugodno i lijepo provedenih na Uletovoј kući i na Peći, opaljen od sunca vraćao sa Pece kući, točno sam se držao označenog puta, poučen vlastitim iskustvom. Došao sam do uvjerenja, da ne smijemo ići sami zimi u planine i još k tome nepotpuno opremljeni.

Mé.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HPD-a U ZAGREBU

O toku 64. redovite glavne godišnje skupštine Hrvatskog planinarskog društva donosimo zapisnik u njegovoj cijelosti.

Z A P I S N I K

64. redovite glavne godišnje skupštine Hrvatskog planinarskog društva, održane dne 20. svibnja 1938. u dvorani društva »Merkur« u Zagrebu, Perkovčeva ulica br. 1. Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izbor 2 ovjerovitelja punomoći, 2 skrutatora i 2 ovjerovitelja zapisnika.
3. Izvještaj tajnika.
4. Izvještaj blagajnika.
5. Izvještaj građevnog odbora o gradnji »Tomislavovog doma«.
6. Izvještaj nadzornog odbora.
7. Podjeljenje razrješnice upravnom i nadzornom odboru.
8. Izbor članova upravnog odbora (nadopuna po § 7. pravila) i nadzornog odbora.
9. Prijedlog središnjeg upravnog odbora o promjeni pravila.
10. Prijedlozi središnjeg upravnog odbora, podružnica i članova.
11. Odobrenje godišnjeg proračuna.
12. Eventualija.

Na skupštini je prisutno 127 članova središnjice i 21 član podružnica. Izaslanici, iskazani punomoćima, zastupaju na skupštini 31 podružnicu, i to.

1. »Bilogora«, Bjelovar: Gjuro Habdija,
2. »Spivnik«, Blato: Dr. Ante Cividini,
3. »Škamnica«, Brinje: Dr. Ante Cividini,
4. »Stožer«, Bugojno: Josip Plaček,
5. »Rudnik«, Čabar: Dr. Ante Cividini,
6. »Železna Gora«, Čakovec: Ing. Lujo Sengjergji,
7. »Vrani Kamen«, Daruvar: Mr. Josip Svoboda,
8. »Risnjak«, Delnice: Dr. Ante Cividini,
9. »Orjen«, Dubrovnik: Dr. Ante Cividini,
10. »Viševica«, Fužine: Ing. Lavoslav Lovrić,
11. »Petrova Gora«, Glina: Josip Plaček,
12. »Ivančica«, Ivanec: Dr. Ante Cividini,
13. »Plešivica«, Jastrebarsko: Vladimir Veiler,
14. »Martinščak«, Karlovac: Ing. Zlatko Sattler,
15. »Bilo«, Koprivnica: Stanko Šafar,
16. »Kalnik«, Križevci: Dr. Ivo Pomper i Vilim Rotter,
17. »Biokovo«, Makarska: Dr. Ante Cividini,
18. »Petrov Vrh«, Našice: Dr. Ante Cividini,
19. »Jankovac«, Osijek: Vladimir Domin,
20. »Strmac«, Nova Gradiška: Dr. Ante Cividini,
21. »Psunj«, Pakrac: Mr. Josip Svoboda,
22. »Zrin«, Petrinja: Anton Stolnik,
23. »Sokolovac«, Požega: Julije Strepaković,
24. »Japetić«, Samobor: Franjo Tkaličić ml.,
25. »Bjelašnica«, Sarajevo: Josip Plaček,
26. »Diljgora«, Slav. Brod: Josip Mautner,

27. »Mesor«, Split: Dr. Ante Cividini,
  28. »Paklenica«, Starigrad: Josip Plaček,
  29. »Velebit«, Sušak: Krsto Šojat,
  30. »Ravna Gora«, Varaždin: Marijan Venne i
  31. »Oštrc«, Zlata r: Dr. Ante Cividini.
- Nadalje je prisutan izaslanik podružnice »Gvozd«, Sisak, Viktor Borovčki, koji nije pridonio punomoć.
- Predsjednik Dr. Ante Cividini otvara u osam sati i 35 časaka skupštinu, nakon što je ustanovio, da je prisutan dovoljan broj članova.

1. POZDRAV PREDSJEDNIKA

Drage sestre i draga braće! Gospodo i gospode!

Od srca Vas pozdravljam, otvarajući 64. glavnu godišnju skupštinu. Glavni je zadatak ove skupštine, da zajednički pretresemo nova društvena pravila, koja je savjesno sastavio naš tajnik, drug Plaček. U ovim pravilima treba da budu istaknuti svi oni principi, koji su u skladu sa zadatkom našega društva i sa zahtjevima naše duše hrvatskog naroda. Mi smo u novim pravilima iznijeli nove poglede, koje nužno traži duh vremena, a nismo zaboravili težnje naših posestrima podružnica da zajedno s maticom hrvatskog planinarskog društva rade i surađuju srdačno, drugarski i ravnopravno. Tako će stara pravila, koja su stupila u krije post godine 1924. utrnuti — neću reći zato, što bi ona zastarjela nego zato, što duh vremena i potrebe cijelog našega društva traže novinu. Mi smo dužni da gledamo i možimo, što se oko nas zbiva i da nađemo točku, na kojoj se naše Hrvatsko planinarsko društvo nalazi. Mi smo u prošlim godinama na našim skupštinama izložili zadatak društva i sredstva, pomoću kojih se do tog zadatka dolazi, pa i u našem društvenom glasniku »Hrvatskom planinaru« točno su fiksirane misli vodilje, po kojima treba da se rad naših članova upravlja pa mislim, da ni ne treba sadržaju našeg dosadašnjeg mišljenja, osjećanja i htijenja ništa ni dodati ni oduzeti. Na tom sadržaju počivaju principi našega djelovanja i oni će i dalje ostati direktivom u budućnosti.

Mi smo uz našu volju za izvršenje planinarske misli stalno njegovali i osjećaj za ljepotu prirode. Tu smo nastojali, da duhom uronimo u bit prirode pa da s mentalnom stranom našega nastojanja povežemo i osjećajnu stranu naše duše. Mi tražimo da otkrijemo, što se pod ljepotom prirode krije. Od spoznaje prirodnih tajanstva nastojali smo svagda da se dovinemo sposobnosti, kako bi tu spoznaju znali i umjetnički izraziti. Tako je od godine 1874., kada su veliki osnivači našega društva stvorili prva pravila i postavili zadatak našem društvu pa do danas, kada stvaramo nova pravila, postignut u radu Hrvatskog planinarskog društva velik napredak. U našem dosadašnjem radu ogleda se ne samo logički sadržaj, nego i estetski osjećaj za ljepotu, kojom se kite planine na teritoriju hrvatske domovine. Prema tome su pravila, koja danas iznosimo pred vas, rezultanta svih momenata, što no izrađuju život hrvatskog planinara. Odatle se nameće novi zadatak našega rada i nadaju se novi putevi, po kojima nam je poći u novo doba našeg planinarskog života.

Braće i sestre! Što su matica Hrvatskog planinarskog društva i njezine podružnice izvršile na području planinarskog života u prošloj godini, to ćete razabratiz izvještaja našega tajnika. Isto tako ćete iz tog izvještaja vidjeti, što je do danas izvršeno na izgradnji našeg veličajnog doma na Sljemenu. Vi ćete vidjeti i to, da nas samo jedan korak čijeli do potpunog završetka »Tomislavova doma« i kad matica sretno i uspješno stavi točku na taj svoj veliki akt, onda će se mirnije moći pristupiti izradivanju drugih naših zadataka, s kojima su težnje naših

podružnica povezane. A kada tu točku metnemo na naš akt, mi čemo s ponosom moći naglasiti, da su nas svojski i riječju i činom pomagali ne samo naši odlični članovi maticice, nego i članovi naših posestrima podružnica.

Sretan sam, kad vidim u kolikom smo se broju ovdje danas sastali, da ozbiljno, savjesno i dostojanstveno raspravimo sva pitanja, koja se tiču našeg planinarskog života i našeg rada u budućnosti. S toga vas molim, da pri današnjoj skupštinskoj raspravi sudjelujete živo svi i da svatko, tko želi iznijeti svoju misao ili svoj prijedlog, bude kratak i jezgrovit, da se skupština ne zavuče, jer će nam pravila odnijeti dosta vremena. Ova nova pravila nisu sastavljena samo za jednu godinu dana, nego je za njih predviđen dugi vijek i s toga treba, da ih danas temeljito pretresemo.

Pozdravljujući vas još jednom želim vam svima dobrodošlicu u sredini naše matice i kličem vam planinarski »zdravok«.

Prije nego pređemo na dnevni red molim, da uzmete na znanje, da današnjoj skupštini našeg društva prisustvuje izaslanik uprave policije, koga pozdravljam u ime vaše i u ime upravnog odbora.

Pozdrav predsjednika popratila je skupština poklicima »živio« i pljeskanjem.

Prelazi se na drugu točku dnevnog reda:

2. IZBOR 2 OVJEROVITELJA PUNOMOĆI, 2 SKRUTATORA I OVJEROVITELJA ZAPISNIKA

Predsjednik Dr. Ante Cividini predlaže, da se izaberu: ovjeroviteljima punomoći i ujedno skrutatorima prisutni članovi Dr. Milan Dečak i Tom Bedenko te ovjeroviteljima zapisnika prisutni članovi Jure Vuković st. i Dr. Ivo Loran, zatim zapisničarom današnje skupštine tajnik II. Josip Levak, a skupštinskim stenograffom prisutna članica Mira Cividini.

Glavna skupština jednoglasno prihvata prijedlog Dra Cividinija i ovjerovitelji punomoći preuzimaju sve podnesene punomoći, dok zapisničar i stenograf zauzimaju svoja mjesta.

Prelazi se na treću točku dnevnog reda:

3. IZVJEŠTAJ TAJNIKA

Budući da je izvještaj štampan i prije skupštine razaslan podružnicama, dok su ga zagrebački članovi mogli nabaviti u poslovnicu društva, to skupština jednoglasno zaključuje, da se izvještaj ne čita.

Tajnik I. Plaček čita imena članova, koji su umrli u prošloj godini. Skupština odaje preminulim članovima počast ustajanjem i poklicima: Slava im.

Na upit predsjednika prima skupština tajnički izvještaj bez diskusije.

Prelazi se na četvrtu točku dnevnog reda:

4. IZVJEŠTAJ BLAGAJNIKA

Budući da je izvještaj blagajnika zajedno s računom bilance na dan 31. prosinca 1937., računom prihoda i rashoda na dan 31. prosinca 1937. i računom prihoda i rashoda gospodarstva Tomislavova doma na dan 31. prosinca 1937. te računom gradnje Tomislavova doma na dan 31. prosinca 1937. takodjer štampan i svim skupštinarima poznat, to skupština jednoglasno zaključuje, da se izvještaj ne čita.

Na upit predsjednika prima skupština blagajnički izvještaj bez diskusije.

Prelazi se na petu točku dnevnoga reda:

5. IZVJEŠTAJ GRADEVNOG ODBORA O GRADNJI »TOMISLAVOVA DOMA«

Budući da je i izvještaj gradjevnog odbora o gradnji »Tomislavova doma« štampan i poznat svim skupštinarima, to skupština jednoglasno zaključuje, da se izvještaj ne čita.

Na upit predsjednika prima skupština izvještaj gradjevnog odbora o gradnji »Tomislavova doma« bez diskusije.

Prelazi se na šestu točku dnevnog reda:

6. IZVJEŠTAJ NADZORNOG ODBORA

U ime nadzornog odbora čita član odbora Pupić slijedeći izvještaj:

Slavna glavna skupštino!

U ime nadzornog odbora čast mi je izvijestiti vas, da smo pregledali poslovanje društvene uprave u minuloj poslovnoj godini, ispitali zaključne račune, sravnili ih s glavnim i pomoćnim knjigama kao i blagajničkim prilozima te sve u potpunom redu pronašli.

Na osnovu toga molim slavnu glavnu skupštinu, da dosadanjem upravnom i nadzornom odboru Hrvatskog planinarskog društva izvoli podijeliti odrješnicu.

Skupština prima izvještaj nadzornog odbora bez diskusije.

Prelazi se na sedmu točku dnevnog reda:

7. PODJELJENJE RAZRJEŠNICE UPRAVNOM I NADZORNOM ODBORU

Glavna skupština podjeljuje bez diskusije središnjem upravnom i nadzornom odboru razrješnicu za rad u poslovnoj godini 1937.-1938. Taj je zaključak skupštine donesen jednoglasno per acclamationem.

Prelazi se na osmu točku dnevno reda:

8. IZBOR ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA (NADOPUNA PO § 7. PRAVILA) I NADZORNOG ODBORA

Predsjednik Dr. Ante Cividini čita slijedeći prijedlog središnjeg upravnog odbora:

Slavna glavna skupštino!

Prema § 7. društvenih pravila prestaju ove godine biti članovima središnjeg upravnog odbora:

Alfons Heinz, Slavko Hitzthaler, Josip Levak, Viktor Mlinarić i ing. Milivoj Würth.

Središnji upravni odbor predlaže, da se izaberu:

Alfons Heinz, Slavko Hitzthaler, Zlatimir Juretić, Josip Levak i ing. Milivoj Würth.

Nadalje središnji upravni odbor predlaže, da se izabere slijedeći nadzorni odbor:

Viktor Mlinarić, Radoslav Petri i Milan Radecj.

Glavna skupština jednoglasno per acclamationem bira u središnjem upravnom odboru i u nadzorni odbor predložena lica pa su prema tome izabrani:

u središnji upravni odbor Alfons Heinz, Slavko Hitzthaler, Zlatimir Juretić, Josip Levak i ing. Milivoj Würth,

a u nadzorni odbor: Viktor Mlinarić, Radoslav Petri i Milan Radecj.

Prije prelaza na slijedeću točku dnevnog reda podnašaju ovjerovitelji punomoći Dr. Milan Dečak i Tomislav Bedenko slijedeći izvještaj:

Ovjerovljuju se punomoći izaslanika podružnica:

Tek. br.	Ime i sjedište podružnice	Broj članova	glasova	Izaslanik
1.	»Bilogora«, Bjelovar	94	9	Gj. Habdija
2.	»Spivnik«, Blato-Korčula	10	1	Dr. Cividini
3.	»Škamnica«, Brinje	24	2	Dr. Cividini
4.	»Diljgora«, Slav. Brod	157	15	J. Mautner
5.	»Stožer«, Bugojno	27	2	J. Plaček
6.	»Rudnik«, Čabar	42	4	Dr. Cividini
7.	»Željezna Gora«, Čakovec	20	2	ing. Sengjergji
8.	»Vrani Kamen«, Daruvar	78	7	J. Svoboda
9.	»Risnjak«, Delnice	38	3	Dr. Cividini
10.	»Kalnik«, Križevci	97	9	Dr. I. Pomper i V. Roter
11.	»Orjen«, Dubrovnik	66	6	Dr. Cividini
12.	»Biokovo«, Makarska	73	7	Dr. Cividini
13.	»Viševica«, Fužine	—	—	ing. Lovrić
14.	»Petrov Vrh«, Našice	17	1	Dr. Cividini
15.	»Petrova Gora«, Glina	29	2	J. Plaček
16.	»Jankovac«, Osijek	273	27	V. Domin
17.	»Zrin«, Petrinja	53	5	A. Stolnik
18.	»Ivančica«, Ivanec	35	3	Dr. Cividini
19.	»Plešivica«, Jastrebarsko	59	5	V. Veiler
20.	»Martinščak«, Karlovac	97	9	ing. Satler
21.	»Sokolovac«, Požega	96	9	J. Strepečki
22.	»Bilo«, Koprivnica	27	2	S. Šafar
23.	»Bjelašnica«, Sarajevo	230	23	J. Plaček
24.	»Strmac«, Nova Gradiška	30	3	Dr. Cividini
25.	»Psunj«, Pakrac	85	8	J. Svoboda
26.	»Japetić«, Samobor	247	24	F. Tkalčić
27.	»Mosor«, Split	300	30	Dr. Cividini
28.	»Paklenica«, Starigrad	20	2	J. Plaček
29.	»Velebit«, Sušak	350	35	K. Šojat
30.	»Ravna Gora«, Varaždin	142	14	M. Venne
31.	»Ostro«, Zlatar	13	1	Dr. Cividini

Ukupno zastupano članova 2839 s 270 glasova.

Izaslanik podružnice »Gvozd«, Sisak, g. Borovečki nije pridonio punomoći, pa se ne može ovjerovati.

Skupštini prisustvuje 31 podružnica sa ukupno 270 glasova, koji zastupaju 2829 članova.

Od predloženih punomoći ovjerovljuju se sve, ali se ne može dati pravo glasa podružnici »Viševica« u Fužinama, jer nije podnijela izvještaj o stanju članova u godini 1937./38. niti je broj članova naznačen u samoj punomoći.

Kod određivanja broja glasova primjećeno je kod nekih punomoći da je za tražen veći broj glasova, no što ih pripada prema broju članova, pa im je priznato pravo glasa samo za svakih 10 članova po 1 glas prema ustanovi paragrafa 6. društvenih pravila.

Glavna skupština prima jednoglasno per acclamationem izvještaj ovjerovitelja punomoći i prema tome su punomoći izaslanika podružnica ovjerovljene onako, kako su u izvještaju navedene.

Prelazi se na devetu točku dnevnog reda:

9 PRIJEDLOG SREDIŠNJEV UPRAVNOM ODBORA O PROMJENI PRAVILA

Podpredsjednik Hein z čita prijedlog središnjeg upravnog odbora o promjeni pravila zajedno s nacrtom pravila i nacrtom prelaznih i provedbenih propisa. Prije toga upozorava, da je danas prije skupštine na sastanku izaslanika podružnica i članova središnjeg upravnog odbora po sporazumu izvršena izmjena nekih ustanova nacrtu pravila.

Cl. I. prima se bez promjene i primjedbe.

Cl. II. prima se s promjenom, predloženom po Dru A. T v r t k o v i ĉ u, da se izreka »ustanovljivanje planinarske terminologije« stavi pod kraj drugog odsjeka istog članka.

Kod članka III. razvija se debata o sastavu središnje uprave.

Borovečki, Mautner, Venne i ing. Lovrić predlažu, da se središnja uprava posve odijeli od odbora matice te da matica na svojoj skupštini bira posebni odbor, dok bi središnju upravu birala skupština cijelokupnog društva.

Plaček i Hein z tumače, s kojih je razloga središnji upravni odbor predložio, da maticom upravljaju zagrebački članovi središnje uprave i predlažu, da se prihvati prijedlog središnjeg upravnog odbora.

Razvija se dulja debata, u kojoj osim navedenih sudjeluju i drugi izaslanici i članovi.

Hein z predlaže, da se — u koliko bude prihvaćen prijedlog Borovečkog i drugova — broj članova središnje uprave odredi s najviše 12 do 15.

Dr. Cividini predlaže, da se prihvati prijedlog središnjeg upravnog odbora time, da ustanova čl. III. glede sastava središnje uprave i odbora matice vrijedi samo godinu dana od dana stupanja na snagu novih pravila, a nakon godinu dana da se to pitanje riješi prema iskustvu, koje će se steći kroz to vrijeme.

Borovečki povlači svoj predlog i skupština jednoglasno prihvata prijedlog Dra. Cividinija, te se članak III. prima po prijedlogu središnjeg upravnog odbora.

Cl. IV. do XII. primaju se bez primjedbe i promjene.

U čl. XIII. na početku trećeg odsjeka stavljaju se po prijedlogu Dra Lorina umjesto »ako«: »No ako«. U jedanajstom odsjeku istog članka stavljaju se umjesto »pet dana« po prijedlogu Mautnera: »do konca veljaće«.

Naknadno se prima prijedlog ing. Lovrića, da se u čl. XIII./B umetne: »Isprazni li se koje odborničko mjesto prije izminuća mandata, popunit će ga odbor kooptacijom, ali samo do polovice svih odborničkih mesta.«

Cl. XIV. do čl. XXIV. primaju se bez primjedbe i promjene.

Prelazni i provedbeni propisi primaju se bez primjedba i promjene.

Predsjednik Dr. Cividini konstatira, da su nova pravila po glavnoj skupštini jednoglasno prihvaćena.

Prelazi se na desetu točku dnevnog reda:

10. PRIJEDLOZI SREDIŠNJEV UPRAVNOG ODBORA, PODRUŽNICA I ČLANOVA

Predsjednik Dr. Cividini izvješćuje, da od podružnica i članova nije stigao ni jedan prijedlog te pozivlje tajnika Plačeka, da pročita prijedloge središnjeg upravnog odbora.

A) Prijedlog o beskamatnom zajmu

Tajnik Plaček čita prijedlog središnjeg upravnog odbora o raspisu upisa beskamatnog zajma u iznosu od Din 500.000.— na rok od deset godina.

Za riječ se javlja član Vjekoslav Ćubelić, koji povodom prijedloga za raspis upisa beskamatnog zajma stavlja upit o ekonomiji »Tomislavovog doma«.

Vladimir Veiler čita slijedeći izvještaj:

Slavna glavna skupština, braće i sestre!

I ako nije ekonomski izvještaj uvršten u dnevni red glavne godišnje skupštine, to sam slobodan, da vam u glavnim crtama podastrem i u brojkama rad ekonomata za godinu 1937. i prva četiri mjeseca 1938. godine, a napose iz kakovih se sve prostorija dom sastoji.

Predsjednik Dr. Cividini predlaže, da se ne čita detaljni opis doma, što skupština prihvata, pa s toga Veiler nastavlja svoj izvještaj prelazeći odmah na inventar doma i kaže:

Cjelokupni inventar u domu nabavljen je za svotu od Din 346.405.75, dok darovani inventar i onaj, koji je ostao od starog doma iznaša Din 116.280.50. S danom 30. travnja 1938. je ukupna vrijednost svega inventara Din 462.686.25. Društvo je zaduženo za ovaj inventar s Din 36.623.92.

Zaliha alkoholnih pića, živežnih namirnica i raznog iznaša koncem travnja 1938. godine Din 67.989.50.

U svim blagovaonama doma imade mjesta za 700 osoba, dočim do danas imade u inventaru sjedala za 560 osoba.

Naše društvo imade za sada jednu privremenu gospodarsku zgradu, koju će kada finansijske prilike dozvole, zamijeniti s novim potrebnim gospodarskim zgradama.

U svim prostorijama doma uvedena je električna rasvjeta, voda i grijanje s toplim zrakom.

Rezultat vođenja opskrbništva u Tomislavovom domu u vlastitoj režiji vidljiv je iz blagajničkog izvještaja.

Vodjenje opskrbništva u vlastitoj režiji HPD-a u 1937. god. odbacilo bi veću dobit, da je bio drugi kat izgradjen, koji se je u najvećoj sezoni 1937. izgrađivao, a ujedno preko dva mjeseca bio je u domu zastoj napose za stalne goste, jer se je izvadao popravak nad prizemljem i nad prvim katom te u kuhinji.

Najveća poteškoća za uspjeh vođenja doma uopće bila je, što do danas nemamo izgrađene ceste do samog doma pa pošto je sada cesta u izgradnji, to će mnogo bolje opskrbništvo doma prolaziti, jer će automobili i ostala vozila moći do doma doći.

Prihodi od kuhinje i vina bili bi mnogo veći, nu mora se uzeti u obzir, da naši namještenici u domu uz plaću imaju besplatnu hranu, koji je broj namje-

štenika morao biti uvijek jednak, usprkos toga da je za vrijeme gradnje doma kroz nekoliko mjeseci 1937. godine bio posjet doma minimalan.

U korist same gradnje dobivali su obrtni pomoćnici i radnici hrani uz cijenu bez ikakove čiste dobiti za društvo.

U prošloj godini posjetilo je naš dom preko sto članova Hrvatskog pjevačkog društva »Trebević« iz Sarajeva, kojima smo sasma jasno dali veći popust na hrani i piću, a isto tako dali smo popust Društvu šumara iz cijele države, a počastili smo braću Hrvate iz Amerike. Isto tako je došlo i više manjih društava, kojima je sa strane upravnog odbora društva odobren popust na hrani i piću, jer su sudjelovali s većim prijavljenim brojem gostiju, a bilo je u svrhu propagande za naš Tomislavov dom.

Uvažimo li sve ovdje izložene okolnosti, vidimo, da je višak poslovanja na Sljemenu iskazan po blagajničkom izvještaju za prošlu godinu u iznosu od dinara 62.852.29 razmjerno dobar, ali ne smijem a da se ne osvrnem još i na početak našeg poslovanja u ovoj godini, koji u blagajničkom izvještaju dakako nije uključen, jer ga isti zaključuje koncem prošle godine.

Prema izvještaju, koji je društveni blagajnik na odborsko sjednici podnio za prva četiri mjeseca poslovanja našeg ekonomata na Sljemenu vidi se, da smo za to vrijeme postigli čisti višak od dinara 28.550. Ova dakle prva četiri mjeseca poslovanja iskazuju već znatno bolji promet i bolji višak i ako smo i ove godine morali na žalost zabilježiti vrlo loše zimske sniježne prilike. Da su prva tri mjeseca kao čisto zimsko-sportski period imali bolje uslove za skijanje, bio bi naš dom stalno ne samo nedjeljama nego i radnim danima zaposjednut skijašima, što bi dakako našlo svoj financijalno-ekonomski efekat.

Dom je protiv požara osiguran kod domaćeg osiguravajućeg društva CROATIA osiguravajuće zadruge.

Gosti izvan Zagreba, koji se nalaze više od 10 dana u domu uživaju na željeznicu besplatan povratak.

Tomislavov dom oprošten je od naplate poreza na kućarinu.

Ponovno uzima riječ član Vjekoslav Čubelić, koji smatra, da za vođenje doma ne dostaje dobra volja, već sposoban čovjek, koji će voditi dom te pita što je s natječajem za opskrbnika.

Veiler izvješćuje, da je upravni odbor bio raspisao natječaj za stalnog opskrbnika, ali uslijed toga, što još nije izgrađena cesta, nije taj natječaj ima željeni uspjeh pa će se nakon dovršenja ceste ponovno raspisati natječaj.

Nakon toga glavna skupština jednoglasno per acclamationen prihvata prijedlog središnjeg upravnog odbora o raspisu upisa beskamatnog zajma i donaša slijedeći zaključak:

Odobrava se raspis upisa beskamatnog zajma u iznosu od dinara 500.000 za pokriće ukamativih obveza društva.

Iznos zajma je dinara 500.000 u 100% beskamatnim obveznicama. Obveznice se izdaju u komadima po dinara 250 i glase na zajmodavca te se mogu prenosi na drugu osobu samo odobrenjem društva, a u slučaju nasljedstva prenose se na ime nasljednika. Obveznice imaju tekuće brojeve a potpisuju ih predsjednik, tajnik i blagajnik. Društvo potvrđuje u njima primitak svote zajma i obvezuje se primljeni iznos vratiti u zakonskoj moneti.

Upis se vrši odmah u cijelosti ili se za svaku obveznicu odmah polaže prvi obrok od dinara 30 a dalje mjesечно po dinara 20 do potpune isplate. Tko prekine uplaćivanje više od šest mjeseci, ne može nastaviti uplatama na istu obveznicu a već uplaćeni iznos ide u korist Tomislavova doma.

Za iskup obveznica jamči Hrvatsko planinarsko društvo svojom imovinom i prihodom Tomislavova doma na Medvednici.

Vučenje brojeva i isplata obveznica vrši se počam od godine 1943. tako, da se svake godine isplati 20% obveznica. Društvo može ranije taj zajam platiti ili mu skratiti rok trajanja.

Obveznice se izdaju u roku od tri mjeseca nakon potpune uplate.

Izvučeni brojevi oglašuju se u društvenom glasilu te se obveznice imadu unovčiti u roku od 2 godine od dana oglasa. Nepodignuti iznosi idu u korist Tomislavova doma.

Troškove i pristojbe za ovaj zajam snosi Hrvatsko planinarsko društvo, dok troškove i pristojbe za amortizaciju obveznica snosi zajmodavac.

B) Prijedlog o izboru izaslanika za savezni kongres

Tajnik Plaček čita slijedeći prijedlog središnjeg upravnog odbora:

Slavna glavna skupštino!

Središnji upravni odbor predlaže, da se za kongres Saveza planinarskih društava izaberu slijedeći izaslanici:

I. izaslanik Dr. Ante Cividini, zamjenik Dr. Fran Kušan

II. izaslanik Alfons Heinz, zamjenik Josip Plaček.

Glavna skupština jednoglasno per acclamationem prihvata prijedlog središnjeg upravnog odbora pa su prema tome za kongres saveza izabrani slijedeći izaslanici našeg društva:

I. izaslanik Dr. Ante Cividini, zamjenik Dr. Fran Kušan

II. izaslanik Alfons Heinz, zamjenik Josip Plaček.

C) Prijedlog o imenovanju začasnog člana društva

Tajnik Plaček čita slijedeći prijedlog središnjeg upravnog odbora:

Slavna glavna skupštino!

Središnji upravni odbor predlaže, da se zbog naročitih zasluga za hrvatsko planinarstvo i naše društvo izabere začasnim članom društva gospodin Dr. Vilim Tausani, zasluzni planinarski radnik iz Delnica.

Glavna skupština jednoglasno per acclamationem prihvata prijedlog središnjeg upravnog odbora i izabire g. Dra Vilima Tausanija začasnim članom Hrvatskog planinarskog društva.

Budući da nije bilo dalnjih prijedloga, prelazi se na jedanajstu točku dnevnog reda:

11. ODOBRENJE GODIŠNJEGL PRORAČUNA

Blagajnik Glad čita prijedlog proračuna za 1938. god., koji je zajedno s izvještajima razaslan podružnicama i razdijeljen članovima.

Glavna skupština odobrava bez raspravljanja predloženi proračun za 1938. godinu.

Prelazi se na dvanajstu točku dnevnog reda:

12. EVENTUALIJE

Javlja se za riječ član Atif Pličanić, koji pozivlje članove, da u što većem broju posjećuju bosanske planine. Kao zgodan termin predlaže 14. i 15. kolovoza ove godine.

Prisutni članovi s odobravanjem primaju prijedlog.

Član Viktor Borovečki (Sisak) predlaže, da se povede akcija za popravak puta od Šestina do Kraljičinog Zdenca, jer je taj put u vrlo lošem stanju.

Predsjednik Dr. Ante Cividini zahvaljuje se prisutnim izaslanicima i članovima na disciplini i redu, pozivlje članove, da posjećuju društvene sastanke, koji će se u jesen priredivati.

Predsjednik Dr. Ante Cividini predlaže, da se vodi hrvatskog naroda Dru Vladku Mačku uputi slijedeći pozdrav:

Sa 64. godišnje skupštine, na kojoj su hrvatski planinari dokazali svoju visoku kulturnu i patriotsku svijest, pozdravljamo vođu hrvatskog naroda moleći Boga, da vođina krepka desnica u najskorije vrijeme zapali luč slobode, od koje će zasjati svi vrhunci hrvatskih planina. Živio vođa hrvatskog naroda Dr. Vladko Maček!

Glavna skupština prihvata prijedlog predsjednika odobravanjem i poklicima: Živio Dr. Maček!

Pozdrav će osobno predati Dr. Cividini.

Predsjednik Dr. Cividini zaključuje skupštinu u 11 sati 20 časaka na večer i pozivlje prisutne, da odpjevaju Lijepu našu.

Nakon odpjevane himne razilaze se prisutni.

Predsjednik:

Dr. Cividini v. r.

Zapisničar:

Levak v. r.

Ovjerovitelji zapisnika:

Dr. Ivo Lorin v. r.

Juraj Vuković v. r.

POSJETITE NAŠE SLJEME!

U neposrednoj blizini Zagreba, niti jedan sat autovožnje, nalazi se najlepše ljetovalište Zagreba: glavni vrh Medvednice, naše Sljeme. Prošle godine dovršilo je Hrvatsko planinarsko društvo tik ispod piramide Sljemena, na visini od 1012 metara, lijepi planinarski dom, uređen savremenim komforom, u kojemu se može provadati dopust u prekrasnim šumama naše Medvednice. »**TIMISLAVOV DOM**« nalazi se svega deset časaka daleko od sadanje autobusne postaje, a put vodi kroz šumu lijepom hladovinom. Do doma vodi cesta, koja se sada dovršava, tako da već mogu automobili doći gotovo do samog doma. Za kratko će vrijeme biti između piramide i doma uređen prostor za parkiranje i okretanje automobila. Dom vodi Hrvatsko planinarsko društvo u vlastitoj režiji i s toga pruža uz umjerene cijene prvorazrednu opskrbu. Dom je opskrbljen prvorazrednim domaćim i dalmatinskim vinima kao i pivom iz zagrebačke pivovare.

U »Tomislavovom Domu« riješen je idealno problem ljetovanja u divnoj prirodi, uz sav moderni komfor, koji se traži, a sve se to pruža srdačnim gostoprimstvom hrvatskih planinara.

Sve podatke daje poslovница Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Varšavska ulica 2a, telefon 6501.

IZVJEŠTAJI

za 64. glavnu godišnju skupštinu »Hrvatskog planinarskog društva« u Zagrebu, koja se je održala u petak, dne 20. svibnja 1938. god. u dvorani »Merkur«, Zagreb, Perkovčeva ulica 8, I. kat, u 8 sati na večer.

I. IZVJEŠTAJ TAJNIKA

Slavna glavna skupštino! Braćo i sestre planinari!

U prošloj je godini slavilo društvo svoj najveći uspjeh koji je do sada postignut: dogotovljena su tri nova doma velike vrijednosti.

Ovaj rad nastavljuju i ostale podružnice pa čemo ovog ljeta biti sudionici otvorenja novog velikog doma, koji se gradi na Petrovom Vrhu. Odobreni su nacrti za gradnju kuće podružnica u Bugojnu i Sarajevu. Osim toga su mnoge podružnice počele sabirati materijal i novčana sredstva da u punom zamahu na najpogodnijem mjestu uzdignu, za zdravlje i odmor svome članstvu, udobne domove, gdje će, u tišini naći potreban mir, a ujedno i podići smisao za ljepotu prirode, kojom je obdarena naša hrvatska domovina.

Nesreća, koju je morala pretrpiti naša podružnica u Sušaku, kada je novo sagradeni Ružičev dom postao žrtva požara, nije ni malo pokolebala ustrajnost uprave da na temeljima starog podignu novi dom, što će se izvršiti tokom ove godine.

Brojno je stanje nešto u opadanju. To je možda samo zbog toga, što nam neke podružnice nisu na vrijeme poslale svoje izvještaje. Tako nismo u mogućnosti dati vjernu sliku društvenog rada.

S radošću primjećujemo da broj posjetilaca naših krajeva raste. To se vidi i po broju posjetilaca, i ako prošla godina nije bila vremenski pogodna. Malom propagandom letacima u glasili mnogo se je pomoglo posjeti našeg velebitskog gorja. Kada je u Velebitu sve obilježeno znakovima i kada su podignuta skloništa nema više opasnosti za planinare.

S puno nade gledamo u daljnji procvat našega društva, u potporu članova, prijatelja i saradnika. To nam daje mnogo snage i poticaja.

Odbor se nada da će i u buduće uvijek nalaziti dosta razumijevanja za svoj rad za bolju budućnost i napredak Hrvatskog planinarskog društva.

A) MATICA

Upravni i nadzorni odbor

Na prvoj konstituirajućoj sjednici upravnoga odbora, 26. svibnja 1937 godine, izabran je upravni odbor, kako slijedi:

Predsjednik: Dr. Ante Cividini;

I. Potpredsjednik: Alfons Heinz;

II. Potpredsjednik: Dr. Fran Kušan;

Tajnik: Josip Plaček;

Zamjenik tajnika: Boris Vratar;

Blagajnik: Anton Glad;

Zamjenik blagajnika: Janko Korotaj;

Ekonom: Vladimir Veiler;

Zamjenik ekonoma: Josip Grubanović;

Knjižničar: Čiro Branić;

Odbornici: Mirko Čubelić, Ing. Lujo Šenderdi, Slavko Šagovac, Viktor Mlinarić, Dr. Fran Šuklje, Stanko Horvat, Dr. Branko Haramustek, Ing. Ivan Glogolja, Slavko Hitztaler.

Interno su podijeljeni poslovi ovako: referent za građevinarstvo: ing. Šenderdi; pravne poslove: A. Heinz; izleti i markacije: Šagovac; propagandu i organizaciju: Dr. Šuklje; kulturno prosvjetni rad: Dr. Kušan; zdravstvo: Dr. Haramustek; uredništvo »Hrvatskog planinara«: Dr. Fran Kušan. Referenti sekcija: a) alpinistička: Čubelić, b) foto: Branić, c) omladinska: Plaček, d) ski: Grubanović, e) putna: Plaček.

Nadzorni odbor: Ivan Pupić, Ulrich Greiner i Rudolf Štefan. Za pročelnika izabran je Ivan Pupić.

Tokom društvene godine zahvalili su se: Rudolf Štefan radi bolesti, Slavko Šagovac i Boris Vrtar. Na mjesto g. Šagovca optiran je g. ing. Milivoj Würth, a na mjesto g. Vrtara — g. Josip Levak kao zamjenik tajnika.

Održano je 39 odborskih sjednica. Saobraćaj članova u društvenim prostorijama bio je svake večeri živahan, a poslovница je uredovala preko cijelog dana dajući članovima sve potrebne informacije. Za dovršavanje dnevnih poslova društvo je uzelo pomoćnu silu za prije podne, te se sada poslovi obavljaju bez zaoštata i redovito.

Članstvo

U prošloj godini smanjio se je broj članova prema broju iz g. 1936 za 316 članova te do konca godine broj društvo ukupno 7.206 članova. Matica broji:

1 začasni predsjednik, 41 začasnih članova, 114 utemeljitelja i 3922 redovitih članova, ukupno 4.078, a 51 podružnica 67 utemeljitelja i 3128 redovitih članova.

Prema godini 1936 kod matice poraslo je članstvo za 67 članova. Porast se opaža i kod pojedinih podružnica. Društveni rad postaje živiji, naročito kod onih podružnica koje su podigle kuće i skloništa. Kod podružnica nismo mogli zamjetiti porast, jer mnoge nisu poslale izvještaje na vrijeme te nisu uvrštene u zajedničko stanje članova.

Weekend karte, koje su bile uvedene prošle godine, nisu imale daljnog udjela u opadanju članstva, naprotiv, povlasticom za grupno putovanje od 4 osobe porastao je broj izletnika, što se jasno razabire iz statistike napravljenih izleta.

Preuzimanje dužnosti s izgradnjom doma i sa skopčanim izdacima ponukalo je odbor da pokuša prikupiti nove članove i da time poveća prihod društva. Razaslano je hiljadu poziva, kojima su pozivani članovi da nastoje društvo potpomoći začlanjivanjem, bar po dvojicu novih članova. Vrlo je mali broj shvatio svoju dužnost ozbiljno; neki su začlanili i više članova. Većina ih se nije pozivu ni odažvala i tako je ovaj pokušaj doživio neuspjeh.

Društveni rad

Glavni društveni rad odvijao se je putem naših sekcija, u društvenim prostorijama, gdje je svake večeri bilo mnoštvo članova. U tom je međusobnom radu postignuta velika harmonija, pa su tečajevi, predavanja, prikazivanja i sve pri-

PREGLED MATICE

Broj	Podružnica	Mjesto	Stanje članova u god. 1937			Ukupno	
			zarašnji	članovi uterijel.	članovi redovitim člancima		
1	Bilogora	Bjelovar	—	—	94	—	94
2	Spivnik	Blato na Korčuli	—	—	10	—	10
3	Škamnica	Brinje	—	—	21	3	24
4	Diljgora	Brod na Savi	—	1	148	8	157
5	Stožer	Bugojno	—	—	27	—	27
6	Rudnik	Čabar	—	—	50	—	50
7	Železna Gora	Čakovac	—	3	17	—	20
8	Vrani Kamen	Daruvar	—	—	76	2	78
9	Risnjak	Delnice	—	—	36	2	38
10	Medvednica	Dol, Stubica	—	—	—	—	—
11	Orjen	Dubrovnik	—	—	90	—	90
12	Vinica	Dugaresa	—	—	30	—	30
13	Viševica	Fužine	—	—	—	—	—
14	Jelenc	Gerovo	—	—	—	—	—
15	Petrova Gora	Gлина	—	—	24	4	28
16	Visočica	Gospic	—	—	—	—	—
17	Crnopac	Gračac	—	—	—	—	—
18	Ivančica	Ivanec	—	—	39	2	41
19	Plešivica	Jastrebarsko	—	—	59	—	59
20	Martinšćak	Karlovac	—	3	91	3	97
21	Cesograd	Klanjec	—	—	35	—	35
22	Bilo	Koprivnica	—	1	20	5	26
23	Strahinjščica	Krapina	—	—	—	—	—
24	Bitovnja	Kreševi	—	—	33	—	33
25	Kalnik	Križevci	—	—	94	—	94
26	Biokovo	Makarska	—	—	72	—	72
27	Prenj	Mostar	—	—	—	—	—
28	Gorštak	Mrzla Vodica	—	—	—	—	—
29	Petrov Vrh	Našice	—	1	16	—	17
30	Strmac	Nova Gradiška	—	—	35	3	38
31	Klek	Ogulin	—	—	—	—	—
32	Dinara	Omiš	—	—	—	—	—
33	Jankovac	Osijek	—	—	273	—	273
34	Mali Rajinac	Otočac	—	—	—	—	—
35	Psunj	Pakrac	—	—	94	—	94
36	Zrin	Petrinja	—	—	57	4	61
37	Sokolovac	Požega	—	—	96	—	96
38	Bjelolasica	Ravna Gora	—	—	13	2	15
39	Japetić	Samobor	—	1	246	23	270
40	Bjelašnica	Sarajevo	—	4	226	—	230
41	Senjsko Bilo	Senj	—	—	—	—	—
42	Svilaja	Sinj	—	—	—	—	—
43	Gvozd	Sisak	—	—	40	1	41
44	Skradski Vrh	Skrad	—	—	13	—	13
45	Mosor	Split	—	—	269	32	301
46	Paklenica	Starigrad	—	—	20	—	20
47	Velebit	Sušak	—	51	216	56	323
48	Kamenar	Šibenik	—	1	12	—	13
49	Ravna Gora	Varaždin	—	—	136	—	136
50	Papuk	Virovitica	—	1	69	1	71
51	Oštret	Zlatar	—	—	13	—	13
52	Matica	Zagreb	42	114	3922	—	4078
Ukupno			42	181	6832	151	7206

I PODRUŽNICA ZA GOD. 1937.

Glažbeni Ski Alpinist. Foto Kajak Putna Omlad.	Sekcija Izleti broj	učesnika	Kute skorista piramida	Puteva markirano novo obnov- ljeno	Priredbe predav. sastanci prestave i zabave	Hrvatski Planinar	Napomena
—	—	12	105	—	—	—	1 1 6
—	—	6	125	—	—	—	2 — 1
—	—	3	31	—	—	1	— 1
—	52	19	161	— 1	—	1 8 d. 1	20
—	—	5	25	—	—	—	2
—	—	1	24	—	—	5 2 1	2
—	—	11	52	—	—	—	8
—	—	32	289	1 1 1	—	1 1 — 1	6
—	38	12	82	—	—	—	1
—	—	27	299	1	—	—	— 7
—	—	6	49	—	—	— 5	2
—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	9	91	—	—	—	1 5
—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	5	196	1 — 1	1 1	—	1 5
—	—	6	39	—	1	mj. 1	17
—	—	47	201	—	—	2 — 3	18
—	—	4	60	—	—	— 1	2
—	—	8	60	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	12	269	1 —	2 1	— 6	—
—	—	8	141	1 —	1 —	—	— 8
—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	6
—	10	—	14	218	—	3 —	— 4
—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	86	4 24	11	109	1 — 5 5 1 7	— 8
—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	15	236	1 — 1 1 1	— 3 4
—	—	—	—	9	60	— 1 1 10	— 3 11
—	—	—	—	14	37	— 1 —	— 1 7
—	—	—	—	5	79	—	— 1
—	7 85	—	12	125	556	1 — 1 1 6 3 tјed. 1	— 18
—	80	—	12	44	434	2 — 1 — 1 1 3 4	— 26
—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	18	—	19	140	—	— 1 11
—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	45	22 32	45	1163	2 4 — 1 2 14 14 d. 3	— 38
—	—	—	—	—	3	470	— 1 1
—	—	—	—	—	48	1789	— 2 —
—	—	—	—	—	2	24	— 2 28
—	—	5	16	—	5	55	— 4
—	5 14	—	5	—	7	303	— 1 7
—	—	—	—	—	5	36	— 1 1
—	—	68	31 25	—	35 45	201	1733 5 3 1 — 36 774*
12	511	31	66	24	57	89	805 10281 20 10 7 15 21 41 — 36 1103

likv. 20. IV. 1938.

osnov. 11. IX. 1937.

osnov. 5. VIII. 1937.

likv. 20. IV. 1938.

* Ovamo su uračunati i za-
mijene, pokloni i ostala mješta
(102).

redbe bile brojno posjećene. Širih sastanaka nije održavano, jer su zato naše prostorije premalene a većih i prigodnih prostorija nismo imali na raspolaganju.

Utzjecaj školskih vlasti i postojeće odredbe ministarstva (da daci srednjih škola ne smiju biti članovima planinarskih društava), pokušalo je društvo putem savezne uprave bar djelomično promijeniti, ali kod mjerodavnih nije ni ovaj put bilo razumijevanja. Tako društvo i dalje ostaje bez intelektualnog podmladka.

Sa Savezom i sa saveznim društvima bili su odnosi srdačni. S osnivanjem novih društava u Zagrebu nismo bili sporazumni. Društvo je na kongresu zahtijevalo da savezna uprava odbije svako primanje novih članova, jer su za grad Zagreb dovoljna tri društva. Kongres je našu predstavku usvojio pa je Savez po svom uvjerenju zamolio Bansku upravu u Zagrebu da zabrani svako daljnje osnivanje planinarskih društava.

Na molbu podružnica društvo je pokušalo kod uprave Savske banovine ispolovati prevoz teretnim automobilima na onim prugama gdje nema željezničkih veza. Banovina je odbila molbu, jer se kosi s odredbama za prevoz putnika autobusima.

U banovinski turistički odbor na mjesto Dr. Prebeg a ušao je Dr. Kušan. Zamjenikom je ostao i dalje g. Plaček.

Na anketi o željezničkom voznom redu bio je prisutan kao izaslanik g. Heinrich 29. srpnja bila su pozvana mnoga društva da sastave predstavku za poboljšanje voznih pogodnosti i izletničkih vlakova u Gorski Kotar i Primorje. Predstavku je potpisalo Društvo hrvatskih Zagoraca, Goranin, Društvo Zagrepčana, Društvo za unapređenje Plitvica, Sljeme, Runolist i Ski klub te je po jedan primjerak poslat Željezničkoj direkciji u Zagrebu i Generalnoj direkciji u Beogradu. Ništa nije usvojeno, sve je ostalo po starom.

25. srpnja upravljena je Bugarskom turističkom savezu prigodom 30-god. glavne skupštine pismena čestitka.

Za izgradnju kružne ceste na Medvednici upućena je predstavka gradskom načelniku, koju su potpisali Društvo gradskih činovnika, Runolist, Uprava đačkih domova te općine Šestine, Gračane i Bistra.

Društvo je bilo oprošteno trošarinске takse na osnovu ranijeg rješenja, ali je kasnije dopunom finansijskog zakona ova povlastica ukinuta. Podnešena tužba nije riješena.

Prošle je godine odobrilo autobusno poduzeće »Tapred« polovičnu voznu cijenu na svim prugama osim Zagreb-Šestine (ako se putuje u grupi od 5 ljudi).

Rješenjem Min. financija ukinuto je biljegovanje »Objava« za grupna putovanja na željeznicama, te je time dokinuta uredba, koja je pravila neugodnosti pri kupovanju karata radi raznolikog tumačenja željezničkog osoblja o biljegovanju objava.

Radi bolje veze sa raznim izletištima Društvo za poljepšavanje Šestine, Gračana i Ksavera podnijelo je Gradskoj općini molbu za produljenje tramvajske pruge do Šestine. Mi smo potkrijepili ovu molbu svojim supotpisom.

Velika godišnja zabava nije održana ove godine radi pomanjkanja velike dvorane. Glazbena sekcija priredila je zabavu u »Kolu« 12. veljače 1938. Ova je zabava dobro uspjela. 26. veljače priređena je u Tomislavovom domu kostimirana zabava, koja je uspjela vrlo dobro. Uobičajeni doček Nove Godine proslavljen je u dobrom raspoloženju. Posjeta je bila preko očekivanja dobra.

Sa tvrtkom Tehnicolor napravljeno je utanačenje za izradu društvenih maramica po našem nacrtu.

Pravilnik o nacionalnim parkovima nije dovršen te se još uvijek ispravlja i nadopunjuje.

Hrv. pjev. društvu »Sljeme« iz Šestina doznačeno je Din. 300.— kao pripomoć prigodom turneje po Hrvatskoj i Slavoniji.

Za podizanje Starčevićevog spomenika društvo je priložilo Din. 200.—, a prigodom proslave 50-godišnjice Hrv. kluba biciklista »Sokol« Din. 100.—. Na proslavi otkriće spomenika Eugenu Kumičiću, 3. rujna pr. g., prisustvovao je potpredsjednik g. Heinzel.

Gđa Jelka Švarc poklonila je sliku Grossglocknera, uljeni rad, za člansku sobu, i ogulinskog Kleka za Tomislavov dom, na čemu joj je izražena zapisnička hvala.

Sva zagrebačka štampa naklonjena društvu, uvrštvava je društvene oglase i vijesti besplatno, što sa zadovoljstvom i zahvalnošću ističemo.

Osiguranje članova kod »Save«, usprkos priređene propagande sa strane društva i samog zavoda, nije imala onog odaziva, na koji se pomišljalo. To pripisujemo nehaju članova, kao uostalom i kod svih ostalih akcija. U svemu je bilo osigurano 48 članova, što prema zagrebačkom članstvu iznosi 1%, a prema sveukupnom još manji postotak.

Izrada novih pravila oduzela je mnogo vremena. Pravila su na mnogim sjednicama konačno redigirana. Nacrt novih pravila razaslan je svim podružnicama na mišljenje i dopunju. Manji broj podružnica stavilo je svoje primjedbe, koje su većim dijelom prihvateće i tako ispravljena pravila poslana su ponovno podružnicama na proučavanje, da se mogu konačno sa eventualnim promjenama na godišnjoj skupštini prihvati.

Dočeku američkih Hrvata sudjelovalo je društvo sa svojim odbornicima. Za uspomenu na boravak u užoj domovini poklonjen je za njihov muzej album »Hrvatske planine«. Predsjednik Hrvatske Bratske Zajednice Butković posjetio je s manjom grupom sunarodnjaka Tomislavom dom.

Prigodom boravka Hrvatskog pjevačkog društva »Trebević« iz Sarajeva priređen je u počast gostiju u zajednici sa podružnicom Hrvatskog kulturnog društva »Napredak« objed u Tomislavovom domu.

Nakon otvorenja skloništa na Kunjevodu učinio je posjetu našim podružnicama u Omišu, Makarskoj i Sinju predsjednik Dr. Cividini.

Polaganju temeljnog kamena na Vlašiću, dne 29. VIII., i otvorenju kuće na Vranici planini (Društvo Planinara za B. i H.) bili smo zastupani delegatima sarajevske podružnice. Isto tako i na otvorenju kuće Prijatelja Prirode na Crnom Polju na Prenj planini.

Kulturno-prosvjetni rad

Matica želi, da i predavanjima propagira domaće planine, pa je prvo predavanje prošle radne periode održao Dr. Josip Flegier, poznati planinarski radnik iz Sarajeva, o Čvrsnici. Predavanje je održano 20. siječnja o. g. u dvorani Merkura, ali je bilo slabo posjećeno. Moralni uspjeh bio je ogroman, jer su vrlo lijepi diapositivi i srdačan način predavanja pružili potpuni prikaz Čvrsnice.

10. veljače održao je predavanje Jan Stolarski iz Krakova o poljskim ekspedicijama u Ande. Gosp. Ljudevit Griesbach predavao je o Durmitoru i Crnoj Gori sa prikazivanjem diapositiva i filma. Posljednje je predavanje održao Karlo Popinger iz Beča, koji je prikazao nekoliko vrlo uspјelih filmova, tako i film o tehničkoj penjanja.

Predavanja su održana u dvorani Pučkog Sveučilišta (kemijskog instituta), koja nam je dozvolom Rektora stavljena na raspolaganje dva puta mjesečno.

Sva naša predavanja oproštena su pristojbi na ulaznice, jer im je priznat planinarsko-prosvjetni karakter.

U slijedećoj poslovnoj godini posvetit će društvo opet najveću pažnju propagiranju domaćih planina pa će predavanja biti prvenstveno o domaćim planinama.

Osim predavanjima vršimo propagandu domaćih planina prigodnim člancima i opisima planina u zagrebačkoj štampi.

Botanički vrt

Prošle je jeseni započeto s intenzivnjim radom oko uređenja novo osnovanog botaničkog vrtu u blizini Tomislavovog doma na Sljemenu. Još prije snijega zasađeno je u vrtu najvažnije planinsko drveće i veliki broj raznog grmlja, koje se najvećim dijelom primilo. Uz to su u vrt prenešene mnoge biljke iz Zagrebačke gore i Samoborskih gora. Vrt je razdijeljen u nekoliko prirodnih skupina, koje će doći do pravog izražaja istom onda, kada biljke malo poodrastu. U vrtu su uređene staze, koje prolaze ovim razdjelima. Kako je ove godine proljeće rano nastupilo, to se je već započelo sa proljetnim radovima. Presađeni su još neki grmovi, prenešene proljetnice, posijane mnoge vrste, koje treba iz sjemena uzgojiti. Čitav rad u vrtu napreduje normalnim tokom i trebati će još dosta vremena, dok se bude mogao zamjetiti učinak ovoga rada. Da se zaštiti od napažljivih izletnika, društvo je vrt ogradilo bodljikavom žicom, uz koju će biti zasađeni grmovi da sakriju ovu »nekulturnu« branu.

Planinarski muzej

Na dalnjem sabiranju za ovu planinarsku tekovinu nije ništa urađeno jer određene prostorije na Tomislav domu ne odgovaraju. Kod proširenja doma će se to uzeti u obzir i započeti s uređivanjem prikupljenog materijala.

Društveno glasilo

Hrvatski planinar mora biti ogledalo cijelokupnog rada Hrvatskog planinarskog društva, u njemu treba da izlaze članci i prikazi, koji zasijecaju u sve grane hrvatskog planinarstva. Zbog toga nastoji uredništvo, da u sadržaju našeg glasila bude što više prikaza naših najbližih planina koje moraju naši planinari najprije upoznati. Glasilo ne smije biti ni bez prikaza planina susjednih zemalja kao ni bez prikaza onih planina, kojima pojedini narodi posvećuju toliko pažnje. Uz to se u glasilu mora od vremena do vremena izvještavati o društvenom radu koji zbog gradnje doma na Sljemenu nije tako intenzivan. Uredništvo je nastojalo da Planinar bude u tim smjerovima potpuno razvijen. Da u tome nije potpuno uspjelo, ne leži krivnja na samom uredniku, on treba suradnike, a tih nema mnogo. Uza sva nastojanja da privučemo što više planinarskih pisaca u krug svojih suradnika nije se to moglo postići. Mnogo ima naših planinara, koji u tome pogledu stoje po strani, dok u glasilu surađuju stalno isti ljudi. Osjećaj zajedničkog rada i smisla za društveni rad i napredak nije još kod nas potpuno razvijen. Što se tiče vanjskog izgleda glasila i njegove opreme društvo nastoji stalno, da održi Hrvatski planinar na doličnoj visini. U tome pogledu nisu nastupile nikakove znatnije promjene.

Administracija lista vršena je pod nadzorom, pa nije bilo sa strane preplatnika nikavog prigovora.

U pozivu za sakupljanjem novih članova apeliralo se je na sakupljanje novih preplatnika, ali ovaj poziv nije našao ni najmanje odaziva među članstvom. Preostaje, da glasilo izlazi dalje sa gubitkom i na štetu društva. Središnjoj

upravi ostaje i dalje u dužnost da vodi brigu, na koji će način naći sredstava za njegovo redovito izlaženje.

Da dobijemo pregled o staju svih preplatnika, pokušali smo napraviti statistiku, iz koje se razabire, koliko je članova u mjestu gdje rade naše podružnice preplaćeno na društveno glasilo.

U godini 1937 bilo je poslovanje slijedeće:

Tisak lista	Din 52.196.—
Tisak priloga	9.840.— Din 62.036.—
Trošak preplata	2.611.50
Porez na oglase	2.291.75
Honorar urednika	Din 9.250.—
Honorar saradnika	3.290.— 12.540.—
Razno	52.—
Otprema	5.305.—
	<hr/>
	Din 84.836.25
 Preplate redovite	Din 41.565.—
Preplate podružnica	7.200.—
Preplate dačke	730.—
Preplate ostale	1.119.—
Prodaja	818.— Din 51.432.—
Oglasni	12.976.—
Gubitak	20.428.25
	<hr/>
	Din 84.836.25

Da gubitak bar donekle pokrijemo oglasima, društvo je uzelo akvizitera za oglase, kojemu je odobreno 10% provizija.

Društvena knjižnica

Društvena knjižnica razvrstana je na planinarske knjige i posebno na časopise, te je stanje knjiga bilo: Zaliha 245, poklonjeno i kupljeno 15, ukupno 260 komada.

Casopisa: Zaliha 219, novouvezanih 16 ukupno 495 komada.

Bleteristički dio povećan je poklonom knjiga, koje su darovali gg. Josip Leskovar, Herbert Laušin i Milan Radaj za 34 komada, tako da danas imademo tih knjiga 395 komada.

Većinom su knjige nošene doma na čitanje dok je manji broj čitan u samoj knjižnici. Od 18. travnja prošle godine do 20. travnja o. g. bilo je posuđeno 170 knjiga (144 čitatelja). U ime odštete ubrano je Din 279.75 od čega je potrošeno na uvez i kupnju knjiga Din 213.50.

Knjige su izdavane tri puta tjedno. Časopise, koje dobivamo u zamjenu za naše glasilo, dajemo vezati svako godište posebno. Pojedine brojeve mogu članovi čitati u društvenoj sobi.

Izleti i markacije

Na početku proljetne sezone sastavio je izletni referent g. Sagovac raspored izleta za cijelu godinu. Organizaciju oko priređivanja izleta preuzeila je Putna blagajna i Omladinska sekacija. Od mnogobrojnih izleta, koji su napravljeni u prošloj godini u zemlji i inozemstvu, bio je najznačajniji uzvratni izlet u Bugarsku, u dvije grupe. Jedna s izletom na Rilu i ostalo gorje, dok je druga grupa posjetila

još i Carigrad. Cijela zamisao bila je dobro organizirana, a sa strane braće Bu-gara ukazano je pravo gostoprimestvo. Ovom izletu prisustvovalo je 10 planinara od podružnica, dok zagrebačkim članovima nije data pravovremeno propusnica nadležnih vlasti i oni su morali od izleta odustati.

Mnoga predavanja, organizirana od foto sekcije, vršila su propagandu za naše hrvatske krajeve. Naročito se vrši propaganda za naše velebitsko gorje, pa je zaslugom mnogih naših fotoamatera sakupljen lijepi broj snimaka, od kojih su napravljeni diapozitivi, koji čine vrijednu zbirku za buduća predavanja. Zasluga za izradivanje ovih diapozitiva pripada g. Šagovcu, koji je usprkos svoga pre-mještenja nastavio radom i sve dovršio, a sada obrađuje predavanje, koje će pri-kazati svu veličinu ovog 180 km velikog gorskog sklopa. U istom svojstvu izrađeno je oko 30 serija raznih razglednica cijelog Velebita, što će mnogo doprinijeti po-pularitetu slabo pohađanog gorja.

U svemu je priređeno prošle godine 201 izlet sa 1733 izletnika u razne krajeve. (To poprečno iznaša po izletu 8-9 izletnika.)

Ovdje nisu uračunati brojni izleti, koji nisu bili organizirani, nego su u manjim ili većim grupama polazili u Zagrebačko ili samoborsko gorje, što se najbolje vidi iz knjige upisnika u pojedinim domovima.

Brigu oko markacija preuzeala je Omladinska sekcija, pa je tako obnovljeno i novo markirano 9 puteva. 23. V. obnovljen je put Šestine—Tomislavov dom, sa 12 članova, 15. VI. Maksimir—Kaptolska lugarnica sa 6 članova, 26. VIII. Podsu-sed—Ponikve sa 14 čl., 3. X. Sv. Jakov—Ponikve sa 4 čl., 17. X. Kraljevac—Tomi-slavov dom sa 12 članova sve na Zagrebačkoj gori. Obnovljen je 25. VI. 1937 Rudopolje—Plitvička jezera sa 7 čl., 31. X. Fužine—Mrzla Vodica sa 3 člana dok je novo markiran put dne 27. VI. Brod na Kupi-Zeleni Vir po 2 člana. U pro-šloj godini predviđene markacije puteva sve su izvršene, a u ovoj godini treba obnoviti markacije puteva na cijelom istočnom dijelu Medvednice.

Obskrbnici kuća obnovili su u svome radnom području mnoge markacije, pa se postepeno dopunjava i proširenje, samo da izletnicima pružimo što veću si-gurnost u našim gorama.

Proslave i građevna djelatnost

U minuloj je godini građevna djelatnost bila značajna, jer su sagrađena tri veća doma i to na Psunjtu, u Gorskem Kotaru i na Sljemenu. Od manjih gradnji podignuto je sklonište na Bunovcu u Velebitu, koju je gradnju izvršila podruž-nica iz Gospića.

Pokušana je akcija da na Strugama sagradimo mjesto skloništa planinarsku kuću, ali nam nije zato uspjelo dobiti prijomoć pa je sve odloženo za bolja vremena.

Podružnica iz Varaždina prenijela je zemljište, koje je dobila poklonom, na kojemu se nalazi Filićev dom, na središnjicu u Zagreb.

Podružnica iz Bugojna kupila je 2500 m² zemljišta u Koprivnici kod Ku-preških vratiju, gdje kani graditi kuću za 30 osoba, čiji su nacrti odobreni.

Podružnici iz Sarajeva odobreni su nacrti za gradnju kuća pod Vilincem i Vali na Čvrsnici planini. Kući na Bukoviku odobrena je nadogradnja sobe sa ravnim natkrovom, gdje bi se imala smjestiti meteorološka stanica. Podružnici iz Samobora dozvoljeno je proširenje blagovaone, jer su se dosadanje prostorije ukazale kao jako malene, radi sve veće posjete Lipovačkog doma.

Načelno je odobrena gradnja planinarske kuće na Hrastovici (podružnici iz Petrinje).

Hirčevu kuću na Bijelim Stijenama treba preuređiti i cisternu popraviti. Za popravak potreban je veći iznos, a kao prvi darovatelj javio se g. Premrou, vlasnik pilane u Jasenkiju sa 42 m³ drvene građe.

Niti ove godine nije uspjelo dobiti privolu za zakup odnosno otkup zemljišta na Plitvičkim Jezerima radi neizradene regulatorne osnove. Predstavci, koju je uputilo Društvo za poljopravljanje Plitvica na Direkciju željeznica da se izgradnjom Koranske pruge što bliže primakne željeznička trasa Plitvičkim Jezerima, priključilo se je i naše društvo.

Uz veće učešće naših članova i sa delegatima gg. Heinzmom i Grubanovićem svečano je otvoren dne 5. rujna 1937. novi »Ružićev dom« na Platku.

Na 12. rujna 1937. proslavila je podružnica iz Sarajeva godišnjicu otvorenja kuće na Kasovdolu, kao i otvorenje nadogradnje nove velike blagovaone.

Podružnica Strmac iz Nove Gradiške nije mogla radi lošeg vremena održati proslavu 5-godišnjice, 12. rujna pr. god., nego je predsjednik Središnjice Dr. Cividini održao samo predavanje.

Otvorenje prirodnog vidikovca na Japetiću dne 19. rujna pr. g. u prisustvu našeg delegata g. Pupića izvršila je podružnica Japetić iz Samobora.

U prisustvu članova iz Karlovca, Petrinje i Siska te delegata matice Dr. Cividinija sa 12 članova, proslavljen je otvorenje 18 m visoke drvene piramide na Tomašici. To je izvršila agilna podružnica iz Gline i to 3. listopada pr. g.

Novo osnovana podružnica u Kreševu pokazala je naročitu aktivnost u izgradnji društvenog kupališta. Na 1. kolovoza svečano je predat na uporabu bazen veličine 12×6 m koji je izgrađen na izvoru rijeke Banje, koja imade konstantnu temperaturu, te je podesna za kupanje i u zimskoj sezoni.

Najveću slavu doživilo je društvo 7. studenog 1937 godine, kada je uz sve počasti mnogobrojnih delegata i članova naših podružnica i u prisutnosti izaslanika vođe hrvatskog naroda, narodnog zastupnika Milutina Majera, te izaslanika saveza, ostalih planinarskih društava, hrvatskih kulturnih društava i ostalih organizacija, čestitalo predsjedniku matice Dr. Cividiniju na otvorenju našeg najvećeg planinarskog doma, »Tomislavovog doma«.

Detaljni opis ove proslave uvršten je u 12. broju Hrvatskog Planinara.

Sa velikim naporima i neslomljivom voljom uz velike materijalne žrtve, sagrađeni dom na Platku uništio je požar do temelja u noći od 15. na 16. siječnja ov. god. Veći dio kuće pokriven je osigurninom, što ulijeva nade da će nova kuća biti podignuta do konca ove godine.

30. svibnja 1937 svečano je otvoreno sklonište pod Kunjevodom na Mosoru, kada je obavljena i proslava 30-godišnjice rada našeg zasluznog predsjednika podružnice »Mosor« u Splitu profesora Umberta Giromette te je na svečanost matica izaslala kao svoga delegata predsjednika Dr. Cividinija.

Sabirna akcija za dovršenje »Tomislavova doma«

U prošlom radnom periodu od 23. travnja 1937 do 31. ožujka 1938 nastavljena je akcija sabiranja dobrovoljnih doprinosa, uz akciju beskamatnog zajma, o kojoj posebno izvješćujemo. Rezultat sabirne akcije mnogo je slabiji nego prošlih godina, a i razumljivo je, da su članovi i prijatelji društva odmah iza katastrofalnog požara našeg doma davali više nego sada, kada je novi dom dovršen. Uz to je društvo posvetilo brigu beskamatnom zajmu, uslijed čega su također smjeni prihodi sabirnih akcija. Konačno valja naglasiti, da su u ovoj godini posve izostale razne pripomoći države i samouprava, ali obzirom na obećanja, koja su nam dana, možemo se nadati, da će te pripomoći doskora biti podijeljene i isplaćene našem društvu.

Upravni odbor apelira i ovom zgodom na sve društvene članove, da potpmognu sabirne akcije društva, jer su potrebe za uređenje doma i otplate dugova vrlo velike.

I. Akcija »1000«

U gornjem razdoblju uplatila su dva člana doprinos po din. 500.—, dok je više darovatelja nastavilo uplatama. Darovali su:

Pavao Oremović	Dinara	500.—
Dr. Stjepan Vidačić	"	500.—
Zvonimir Čubelić	"	100.—
Ing. Lujo Šenderdi	"	400.—
Večeslav Zrnc	"	250.—
Dr. Andrija Živković	"	100.—
		<hr/>
	Dinara	1.850.—

II. Sabirni arci

Predprošle godine započeto sabiranje sabirnim arcima nastavljeno je prošle godine u manjoj mjeri, jer nisu izdavani novi arci, već su samo neki članovi naknadno podnašali na obračun arke, koje su prije primili. Sabrali su:

Alfred Haltich	Dinara	20.—
Mirko Markulin	"	60.—
Nikola Nikolić	"	190.—
Pavao Oremović	"	100.—
Stjepan Petreković	"	960.—
Atif Pličanić	"	400.—
Vjekoslav Ricijaš	"	50.—
Ing. Lujo Šenderdi	"	290.—
Večeslav Zrnc	"	30.—
		<hr/>
	Dinara	2.100.—

III. Doprinosi po jedan dinar (»opeke«)

Sitni doprinosi po jedan dinar, koji su uvedeni na inicijativu našeg planinarskog druga g. Rudolfa Loidla, donašaju društvu stalnu pripomoć za dovršenje »Tomislavova Doma«, i ako je prihod te akcije manji nego se očekivalo. Naročito je neočekivano malen odaziv podružnica, jer mnoge podružnice — i to baš u većim mjestima — vraćaju sve poslane im blokove neprodane. U razdoblju od 23. IV. 1937. do 31. III. 1938. unišlo je prodajom tih blokova dinara 6.120.—.

IV. Razni doprinosi

Od raznih darovatelja primilo je društvo slijedeće doprinose za dovršenje »Tomislavova Doma«:

Vjekoslav Mervar	Dinara	4.000.—
Josip Kruljac i sinovi	"	3.000.—
»Croatia«, tvornica cementa d. d.	"	1.000.—
»Klapa«	"	640.—
Jelka Schwarz	"	500.—
Alfred Bornstein	"	410.—
Juraj Fröbe	"	200.—
Razni darovi	"	1.184.75
	Ukupno	Dinara 10.934.75

Prema tome je od 23. travnja 1937. do 31. ožujka 1938. unišlo na doprinosima za dovršenje »Tomislavova Doma« ukupno **dinara 21.004.75.**

Uz akciju beskamatnog zajma, koja će se sada razviti u najjačoj mjeri, nastavit će upravni odbor i nadalje sabiranjima doprinosa, a tokom ove godine provest će se i akcija medju našom hrvatskom braćom u Americi, za koju su vršene pripreme prethodne godine i ove godine.

Pozivljemo sve članove, da se svojim doprinosom sjete našeg »Tomislavovog Doma«.

Imena svih darovatelja objavljujemo i nadalje u »Hrvatskom Planinaru«.

V. Beskamatni zajam

Izgradnjom »Tomislavova Doma« iscrpilo je društvo svoja novčana sredstva i kraj toga zašlo u dug, na koji se plaćaju kamati. Za nabavu sredstava kao i za pokriće ukamatativih obaveza otvorilo je društvo 1. studenoga 1937. upis 10-godišnjeg beskamatnog zajma. Iznos zajma je Din 500.000.— u obveznicama, komad po Dinara 250.—, koje glase na ime zajmodavca.

Unutar upravnoga odbora društva stvoren je poseban odbor za taj beskamatni zajam, koji je davao direktive za rad te obavješćivao upravni odbor o radu. Počam od mjeseca studenoga pr. god. započeo je pojedinačni rad na prikupljanju upisnika obveznica tog zajma. Do 1. travnja o. g. upisane su 162 obveznice nominale Din. 250.—, dakle ukupno Din. 40.500.—, te je bilo položeno Din. 36.730.— do toga dana, dok se ostatak od Din 3.770.— uplaćuje u mjesечnim obrocima. U toku je posebno organizirani rad za posjećivanje poduzeća i privatnika, da za ovu narodnu i kulturnu svrhu upišu obveznice, jer će društvo na taj način moći udovoljavati i ispunjavati ciljeve, koje ima prema pravilima.

Ovim se obraćamo cijelom članstvu, da po svojim mogućnostima što izdašnije pomogne započetku akciju i da na taj način društvo riješi obaveza, koje su nastale radi dovršenja doma.

Društvene sekcije

1. Alpinistička sekcija

U prošloj radnoj godini nastavila je sekcija započetim radom prvih godina u smislu i po smjernicama zadataka, koje je postavila od svog osnutka.

Početak rada u ovom razdoblju bio je u znaku izleta u Bugarsku, čiju je organizaciju provela A. S. Za ovaj izlet pokazao se veliki interes u sekciji kao i među članovima H. P. D.-a. Izlet je međutim propao radi neprilika oko putnika.

U radnoj godini završen je drugi, te organiziran treći tečaj Alpinističke škole, koji je započeo u ožujku ove godine. Zanimanje za ovu školu u priredbi A. S. je nesmanjen, kako među novim članovima A. S., tako i među članovima H. P. D.-a uopće. Time je uspjeh trećeg tečaja alp. škole, koji je još u toku, potpuno zajamčen, tim više, što su se naši stručnjaci-planinari i ovaj puta najpripravnije odazvali našoj molbi za održavanje predavanja. Smatram svojom dužnošću, da se ovim putem najljepše zahvalim svim predavačima na njihovoj pomoći i odazivu.

Da se udovolji potrebi hrvatskih planinara, koja se odavno osjećala, A. S. je izdala u komisionoj nakladi »Planinarski kalendar« za g. 1938., kojeg je sastavio pročelnik sekcije Mirko Čubelić. Od prodaje toga kalendara ide stanoljuti postotak u korist putnog fonda sekcije.

Većih članskih izleta bilo je samo u Samoborsko Gorje, od čega jedan prigodom zaključka drugog tečaja alpinističke škole. U druge gorske krajeve nisu

vršeni veći zajednički izleti, što je iz razloga tehničko-alpinističkih razumljivo. Zato je izvršen velik broj izleta i uspona u manjim skupinama u Gorski Kotar, Velebit, dalmatinske i bosanske planine, Juliske i Kamniške alpe, Karavanke, Visoke Ture, Savojske alpe, Dolomite i na Vezuv. Prema predanim izvještajima o izvršenim usponima izvršeno je tokom radne godine svega 251 uspon, od toga 191 u ljetnom periodu. Penjačkih uspona bilo je 26.

Poslovanje blagajne iskazuje stanje od 1.591.98 dinara i predstavlja višak prema prošloj godini, i ako je za to vrijeme nabavljeno jedno penjačko uže, nekoliko stručnih knjiga, te drugog potrebnog inventara.

Za Štednu zadrugu pokazali su članovi i nadalje veliko zanimanje, što se najbolje očituje u visini sveukupno isplaćene svote članovima u iznosu od Dinara 12.750.—. Početkom t. g. uloženo je u Štednoj zadruzi članskih udjela u iznosu od Din 3.900.—. Putni fond osnovan prije nešto više od jedne godine raspolaže danas sa svotom od Din 735.20, što predstavlja povišenje od 539.22 dinara.

Odbor je održao 15 redovitih i 1 izvanrednu sjednicu. Iz odbora istupili su S. Brezovečki i E. Laszowski, a na njihova mjesta kooptirani su članovi S. Prevendar i Čiro Bronić. Sekcija broji danas 31 član.

Na članskim sastancima držali su članovi izvještaje o svojim izvršenim usponima, a na članskom sastanku, održanom 9. travnja o. g., proslavljena je trogodišnjica Alpinističke sekcije.

2. Foto-sekcija

Osim redovitog rada oko propagande i rada u tamnoj izbi treba u radu foto-sekcije naročito istaknuti sudjelovanje na saveznoj foto-izložbi u Novom Sadu u rujnu 1937. godine. Na toj su izložbi članovi H. P. D.-a izložili 61 sliku. Nakon izložbe zadržali smo jedan dio izloženih slika, pa su te slike, kao i neke druge, uokvirene i njima su ukrašene dvorane i sobe novog »Tomislavovog doma«.

Uz pripomoć društva i ski-sekcije nabavila je foto-sekcija moderni filmski projekcioni aparat »Agfa-Movector« za filmove 16 mm širine, koji će osobito dobro služiti kod predavanja u Zagrebu a i kod pojedinih podružnica.

Zbirka diapositiva, upotpunjena sa lijepom serijom diapositiva Velebita od 153 komada, znatno je povećana i za propagandu naših krajeva od neprocjenjive je vrijednosti.

3. Omladinska sekcija

U sekciji bilo je tokom g. 1937. začlanjeno 45 članova. Članstvo je sekcije u stalnom porastu. Putem oglasa u dnevnim listovima oglašivani su sastanci, predavanja te zajednički izleti, koji su bili dobro posjećeni i uspjeli, a to je najviše privlačilo članove u sekciju. Redoviti sastanak držala je sekcija svaki utorak, na kojem su se dogovarali izleti, odredivale pojedine dužnosti i podnašali izvještaji o priređenim izletima.

Uspjela predavanja držali su članovi odbora, a prikazano je nekoliko skijaških filmova i jedan o Velebitu, o kojem je g. Šagovac održao kratko predavanje. Nekoliko članova polazilo je alpinističku školu, nadalje, prisustvovali su kod važnih svečanosti, tako kod otvorenja i posvete dona Josipa Svobode na Velikoj Poljani, kod otvorenja piramide na Japetiću i Tomašići, te na proslavi završetka alpinističke škole na Okiću i posveti i otvorenju »Tomislavova doma« na Medvednici.

Sekcija sakuplja slike sa svojih izleta te ih odlaže u album, koji je sekcija za tu svrhu nabavila. Usvojen je omladinski znak za rukav, pa su naše vrijedne članice pomogle da se izradi veći broj značaka, k'je su prodavane uz malu odštetu.

U prošloj godini održano je 46 sastanaka sa 1650 članova. U blagajnu je ušlo 2.051.— dinar, koji su upotrebljeni za potrebe sekcije. Priređeno je 30 zajedničkih izleta sa 259 članova, a od većih izleta potrebno je spomenuti: Risnjak, Pohorje, Zeleni Vir, Triglav, Platak, te Plitvička Jezera.

Sekcija je preuzeila dužnost da obnavlja i novo markira puteve, pa je izvedeno 9 izleta, te je pri markaciji sudjelovalo 80 članova.

Na »Tomislavovom domu svake nedjelje vršio je dužnost po jedan omladinac, a članovi sekcije uživali su povlasticu pri noćenju u omladinskoj sobi.

Na godišnjem sastanku dne 9. veljače 1937. izabran je odbor na čelu sa pročelnikom Josipom Plačekom i tajnikom Stjepanom Piljekom. Održavano je 14 odborskih sjednica.

Sada se izrađuju nova sekcija pravila, dok je pravilnik umnožen i razdijeljen svima omladincima.

4. Putna blagajna

Putna blagajna, kojoj je svrha da olakša članovima grupna i dulja putovanja prigodom društvenih izleta, organizirala je takove izlete, koliko su joj to novčana sredstva dopuštala.

Tokom minule radne godine priređeno je samostalno ili u zajednici sa kojom drugom sekcijom 20 izleta sa 177 članova sa troškom od 11.773 dinara. Izleti su priređivani u razne krajeve, a napose u one predjele, koji su manje posjećivani. Uspjeh održanih izleta bio bi kud i kamo povoljniji, da je prigodom pojedinih izleta pogodovalo vrijeme. Naročito je to došlo do izražaja tokom zimske sezone, kada su mnogi skijaški izleti morali biti otkazani uslijed loših sniježnih prilika.

U godini 1937. bilo je upisano u Putnoj blagajni 35 članova. Putna blagajna održala je svoj redoviti sastanak 25. II. o. g., na kojem je izabran odbor sa pročelnikom Josipom Plačekom i tajnikom Josipom Levakom.

Na godišnjem sastanku povjerenje je izbranom odboru da se na širim društvenim sastancima održe tombole u korist Putne blagajne, kako bi se osim redovite članarine namaklo što više novčanih sredstava. Poželjno je, da u sekciju pristupe i ostali planinari, jer što je brojčano jače članstvo, to je jači i uspješniji raspored izleta.

5. Ski sekcija

Rad Ski sekcije ove zimske sezone bio je uspješniji u širenju propagande, nego u održavanju određenih skijaških priredaba, pošto je ova zima u pogledu snijega kao i ranijih godina bila oskudna. Unatoč tome SS. bila je skoro jedina u mogućnosti dao drži svoju tradicionalnu priredbu »Prvenstvo Medvednice« u spustu i skokovima. Priredba je održana dne 9. siječnja 1938. na Sljemenu. Na toj priredbi od članova sekcije sudjelovali su u spustu Vjekoslav Čubelić, Tugomir Gutschy-Sprem, Zlatko Tuđa, Branko Sohinger i Marijan Dragman, koji je ujedno nastupio i u skokovima. — Usprkos velikog broja natjecatelja postigao je Vjekoslav Čubelić 3. mjesto, dok je Marijan Dragman postigao 5 mjesto u skokovima. Organizacija i vođenje same priredbe bila je u rukama članova sekcije, te je ista nadasve u svakom pogledu vrlo uspjela. Naša podružnica »Risnjak« u Delnicama održala je 28. veljače o. g. otvorenje skakaonice i daljinsko skijanje na 30 km, na kojoj su prisustvovali pročelnik sekcije g. Grubanović sa nekoliko odbornika, dok je maticu zastupao odbornik g. Glad.

19. i 20. III. održano je prvenstvo u alpskoj kombinaciji i prvenstvo Hrvatskog Primorja na Platku u priredbi podružnice »Velebit« na Sušaku, na kojoj je sekcija bila zastupana po pročelniku sekcije g. Grubanoviću.

Rad na polju propagande bio je vrlo opširan, te su u društvenim prostorijama priredvana predavanja uz prikazivanje skijaških filmova i popraćena stručnim tumačenjima člana sekcije Tomislava Bedenka. Predavanja su bila redovito vrlo dobro posjećivana.

Zajedničkih izleta nije bilo radi loših sniježnih prilika, te su članovi poduzimali dulje ili kraće skijaške izlete u Gorski Kotar, Platak, Bosnu i Sloveniju.

Saobraćaj sa ostalim sekcijama naših podružnica bio je vrlo živ te je u tom smjeru zapažen intenzivniji rad i napredak, naročito u Gorskem Kotaru. Upravni odbor izabran na glavnom godišnjem sastanku izabrao je novi odbor sa pročelnikom g. Josipom Grubanovićem i tajnikom E. Laszowskim. Delegat sekcije kod zagrebačkog Zimsko-športskog podsveza bio je g. Grubanović.

Kuće i skloništa

Planinarskim kućama i skloništima, o kojima vodi nadzor Matica, posvećena je dovoljna pažnja, ali slabe materijalne prilike kao i to, da je sva skrb i napor uložen u dovršenje »Tomislavovog doma« na Sljemenu, nije našem ekonomu Joži Grubanoviću uspjelo urediti kuće i otkloniti sve manjkavosti, koje su se pokazale u posljednje vrijeme.

1. Šloserov dom na Risnjaku

Nedostaci na domu, koji su prije 2 godine uklonjeni, nisu još do kraja dovršeni. Kuću bi trebalo oplatiti sa drvenim dašćicama, no radi pomanjkanja sredstava, nije se namjera mogla izvršiti. Isto tako potrebno je nabaviti namještaj u sobama, ali osim prenosa dvaju kreveta sa potpunom opremom, nije se moglo priskrbiti domu, koji po svom položaju i posjeti to zaslужuje. Kuća je dobro opskrbljena, te planinari mogu dobiti tečnu hranu po želji i uz umjerene cijene. Posjet doma uslijed lošeg prošlogodišnjeg vremena bio je manji, te je kuću prošlo 538 osoba. Opskrbnik kuće je Vladimir Srok.

2. Hirčeva kuća na Bijelim Stijenama

Kuća na Bijelim Stijenama bila je devastirana te je namještaj kao i štednjak odnešen. Unatoč svestrane istrage žandarmerijske stanice u Jasenku nije pošlo za rukom ući u trag provalnicima. — Kuća kao i cisterna popraviti će se ove godine. Susretljivošć i dobrotom g. Josipa Premrua iz Sušaka poklonjeno je za popravak i oplatu kuće 42 kubika građe. Prozori, željezni kapci i okovana vrata sada se izrađuju, te se nadamo, da će kuća u najskorije vrijeme pružiti planinarima za boravak sve pogodnosti, a dosadanja kuhinja bit će stalno otvorena, da se u slučaju nevremena mogu skloniti oni posjetiocici, koji ne će imati ključeva kuće.

Kuću je preko ljeta nadzirao Simo Kosanović, a posjeta je bila bolja od prošlogodišnje.

3. Krajačeva kuća na Zavižanu

Uslijed sve veće posjete velebitskim gorjem zaslugom provedenih markacija, postalo je pitanje proširenja ove kuće aktuelno. Društvo je zamolilo Bansku upravu za pomoći, ali je podijeljeno samo Din 5000.—, čime se neće moći kuću proširiti za 1 sobu, kako je to zamišljeno. Društvo će kuću obnoviti novom posteljinom i pokrivačima.

Posjeta je bila bolja, usprkos lošijeg vremena, a ta zasluga u prvom redu pripada našem opskrbniku Ivanu Modriću.

4. Rossijeva kuća na Rožanskim Kukovima

Ovu kuću, koja leži u najljepšim predjelima Sjevernog Velebita, možemo ocjeniti više kao prolazno sklonište između Zavižana i Alana. Nadzire ju obskrbnik Iyan Modrić. U kući su izvršeni manji popravci.

5. Kuća na Alanu

Naše sklonište na Mirovu, koje nije odgovaralo planinarskim potrebama, ustupljena je kao gospodarska kuća našem obskrbniku g. Vinku Matijeviću. Uslijed pomanjkanja jedne kuće na raskrsnici između Sjevernog i Srednjeg Velebita kao i našeg najljepšeg šumskog predjela Štirovače te morskog pristaništa Jablanica, unajmljena je kuća od g. Matijevića st. na 5 godina, pa je već prošle godine primala planinare i zabilježen je lijep posjet osobito inozemnih gostiju. U kući je smješteno 10 zajedničkih ležaja. Potporom Šumske direkcije dovršena je gradnja velike cisterne kraj same kuće te je time uklonjena velika briga glede opskrbe vodom.

6. Sklonište na Sljemenu

Kuću vodi obskrbnik g. Mirko Petanjek uredno, pa kroz cijelo vrijeme nije bilo prigovora. Radi zgodnog položaja, blizine pitke vode bio je predprostor uvijek zauzet i najposjećeniji predio naših odmarališta.

7. Tomislavov dom na Sljemenu

5. prosinca pr. g. na svečan način predat je novo sagrađeni »Tomislavov dom« sa svim uređajem planinarima koji posjećuju Medvednicu. Potreba za ovako velikim domom pokazala je dosadanja posjeta pa je dom u nekoliko navrata bio potpuno zauzet.

O njegovoj upravi i gradnji govori posebni izvještaj, koji je priložen ovom izvještaju.

U domu priređivamo društvene veselice, pa kako su sve prirede podvrgnute autorskim taksama to je sklopljeno utanačenje sa Autorcentralom U. J. M. A. za paušalnu odštetu.

Da dom sačuvamo od požara u njegovoj punoj vrijednosti povišena je osigurnina zajedno sa namještajem na Din 3,050.000.—

Savez Planinarskih društava

Savezni kongres održan je 5. i 6. rujna 1937. u Novom Sadu. U ime Hrvatskog planinarskog društva prisustvovali su kongresu predsjednik Matice Dr. Cividini i predsjednik podružnice »Martinšćak« ing. Satler. Naše je društvo podnijelo kongresu više prijedloga, tako glede fiskalnog opterećenja planinarskih društava, glede osnivanja novih društava, glede nadzora Ministarstva za tjelesni odgoj naroda nad planinarskim društвima i dr. Na kongresu su podneseni referati o gospodarstvu i administraciji planinarskih društava i o zemljištima za planinarske domove. Na kongresu su donesene rezolucije, kojima se traži, da se državna i samoupravna zemljišta dodjeljuju planinarskim društвima besplatno za podizanje objekta, a glede zemljišta privatnih lica da se u tu svrhu provadja postupak izvlazbe, drugom rezolucijom traži se potpora države za planinarska društva, a trećom rezolucijom traži se suradnja planinarskih društava i ustanova kod donašanja uredbe o nacionalnim parkovima.

Savez je nadalje ponovno potaknuo pitanje upisivanja srednjoškolske omladine i predložio je ministarstvu prosvjete, da se poznata zakonska zabrana po potrebi

i redovitim zakonodavnim putem ukine, ali je ministarstvo na tu predstavku odgovorilo negativno. Savez i sva savezna društva podnijeli su ponovnu predstavku u tom predmetu i traže energično, da se smjesta ukine ta zabrana — ali danas je još uvijek stanje takovo, kakovo je bilo i srednjoškolci ne smiju biti članovima planinarskih društava.

Projekt zakona o ustrojstvu ministarstva za tjelesni odgoj naroda nije uklonjen, ali i po sadanjim propisima spadaju planinarska društva pod to ministarstvo, premda je Savez uvijek tražio, da se planinarstvo stavi u resor ministarstva trgovine kao grana turizma.

Savez je osim toga podnašao predstavke raznim ministarstvima i u drugim predmetima, tako glede usavršenja saobraćaja, zaštite planinskog bilja i t. d.

Na kongresu u Novom Sadu izabran je podpredsjednikom Saveza naš podpredsjednik Heinz.

Slijedeći kongres Saveza bit će u listopadu ove godine.

Asocijacija slavenskih planinarskih društava

Asocijacija nije prošle godine održala kongres, jer se kongresi drže svake druge godine (1936. bio je kongres u Sofiji, a ove je godine u Pragu). Uslijed toga, što prošle godine nije održan kongres Asocijacije, oslabile su i veze Asocijacije, jer su baš na kongresima dolazili u bliži dodir predstavnici raznih planinarskih društava.

Asocijacija sprema »Informator« — vodič po planinskim predjelima svih zemalja, začlanjenih u Asocijaciji.

Članovi pojedinih društava uživaju reciprocitet u svim kućama ostalih društava, učlanjenih u Asocijaciji, na temelju posebnih markica, koje naši članovi mogu dobiti kod središnjice.

Međunarodna unija planinarskih saveza

Međunarodna unija održala je prošle godine kongres u Parizu te je dnevni red kongresa bio vrlo obilan i uz predmete, o kojima je raspravljano i na prijašnjim kongresima, kao što su zaštita planinske prirode, međunarodni vodič, markacije, podporni fond za žrtve u planinama i pogranični promet planinara. Raspravljano je prošle godine i o novim aktuelnim pitanjima, tako o pomoći zrakoplovne službe kod spasavanja u planinama, organizaciji vođenja po planinama, istraživanju odrona i t. d. Naš Savez je glede gotovo svih tih pitanja davao iscrpive referate, a glede pitanja zaštite planinske flore podnio je Uniji referat, koji je za kongres u Sarajevu 1936. g. priedio naš podpredsjednik prof. Dr. Kušan. Na inicijativu Saveza bit će na dnevni red ovogodišnjeg kongresa, koji će bit u rujnu o. g. u Pragu, stavljene neke posebne točke kao osnivanje planinarskih muzeja, literarni i znanstveni rad planinarskih društava, a osim toga raspravljat će se na kongresu i o uporabi radiofonije kod službe spasavanja u planinama i u planinarskim kućama uopće.

Pojedina u Uniji začlanjena društva — kao Francuski alpinski klub, Talijanski alpinski klub i Švicarski alpinski klub — odobrili su našim članovima preko Saveza i Unije povlastice u svojim kućama uz posebne iskaznice.

Prigodom ovogodišnjeg kongresa priređuje Unija u Pragu međunarodnu planinarsku foto-izložbu.

Umrli članovi

Jedno od najznačajnijih imena u planinarskom radu našega doba pripalo je povijesti: umro je naš dugogodišnji odbornik, urednik glasila, predsjednik i za-

časni član prof. Josip Pasarić. O radu i djelotvornosti njegovo bilo je pisano u dnevnicima i u društvenom glasilu, koje ga je prikazalo kao svog bivšeg urednika (sa naslovnom slikom).

Od ostalih članova preseliše u vječnost: doživotni član Martin Kanciani, pekarski obrtnik, Guido Bach Dragutinović, priv. čin., Milan Berger, dimnjakačar, Dr. Milan Borković, odvjetnik, Nikola Faller, ravn. opere u m., Vilma Farkaš, kućanica, Vlasta Gostiša, supruga odvjetnika, Albertina Grivičić, priv. činov., Stjepan Heinelt, limarski obrtnik, Josip Herzenjak, bank. čin., Emilia Horvat, supruga dimnjakačara, Dragica Hudina, kućanica, Grga Jelinic, grad. čin., Dr Ivan Juriša, odvjetnik, Franjo Karas, brijački obrtnik, Jan Kosatik, knjigovoda, Stevan Ločky, priv. čin., Nikola Majsarić, bank. čin., Ivan Pismarović, stolar, Hinko Reizner, đak, Regina Rothmiller, supruga trgovca, Milka Špoljarić, supr. kapetana, Jelka Torbar, supruga odvjetnika, Dragutin Trostel, kapetan u m., Slava Umek, bank. čin. i Eddard Wohlmuth, priv. činovnik.

Da sačuvamo uspomenu na njihovo drugarstvo, odajmo im zadnju počast ustajanjem i kliknimo im: »Slava!«

B. PODRUŽNICE

Za osnivanjem naših podružnica nije se poduzimala nikakva akcija, ako ona nije došla sama od sebe kao potreba. One podružnice koje su osnovane a nisu imale u sebi dovoljno energije da stvore i odgoje sebi mlađi naraštaj te se nalaze u previranju i polagano zamiru u radu, da na koncu prestanu sa radom.

Tako je došlo do prestanka podružnice u Donoj Stubici (20. travnja ove godine).

Uslijed zatvaranja prostorija podružnice iz Omiša i odlaska predsjednika nije se rad podružnice mogao obnoviti, kako je središnjica želila i zato je moralno doći do likvidacije te je danom 20. travnja obustavljen rad ove podružnice.

Iz mnogih mjesta dolazili su upiti glede osnivanja podružnica kao iz Drniša, Selca, Zenice, Imotskog, Livna i Banjaluke. Svima su poslale upute ali do osnivanja nije došlo.

U prošloj radnoj godini osnovane su dvije nove podružnice i to »Bitovnja« Kreševu u Bosni, kojoj su odobrena pravila po Drinskoj Banovini pod brojem 21.475-37 od 5. kolovoza 1937.

Osnivanju podružnice »Cesograd« u Klanjcu pravljene su smetnje te je matica upravila banu predstavku. Pravila je mjesto banovine odobrilo Ministarstvo za narodni odgoj. Konstituirajuća skupština održana je 11. rujna 1937., kojoj je kao izaslanik prisustvovao podpredsjednik matice g. Heinzel.

Pregled rada podružnica Hrvatskog planinarskog društva

»Bilogora« — Bjelovar.

Skupština je održana 3. III. 1938. U godini 1937. bilo je upisano 94 člana. Tokom godine izvedeno je 6 skupnih izleta sa 105 učesnika, u glavnom na Bilogoru, Kalnik i Šoderiku. Osim navedenih izleta prisustvovali su članovi podružnice dne 18. VII. 1937. na otvorenju planinarskog doma »Miroslava Slobode« na Fsunju, te njih petorica na 8-dnevnom izletu u Sjevernom Velebitu u vremenu od 4. do 11. rujna 1931. 12. II. 1938. priređena je uspjela planinarska zabava, a 8. III. 1938. društvena veselica. Agilna podružnica bavi se mišlju izgradnje planinarskog doma na Bilogori. Predsjednik podružnice je Stanko Antolić.

»Sipnik« — Blato na Korčuli.

Skupština je održana 18. IV. 1938. Iako je podružnica tek nedavno osnovana, nije još dobila potvrđena pravila od Sreskog načelstva. To je jedan od glavnih razloga, da podružnica nije mogla razviti jačeg djelovanja. Održala je ipak nekoliko skupnih izleta, koji su dobro uspjeli. Održano je 6 društvenih sastanaka. U novoj godini će se podignuti interes članstva za organiziranje izleta i za ostali planinarski rad. Predsjednik podružnice je Nikola Telenta.

»Škamnica« — Brinje.

Skupština je održana 19. II. 1938. U godini 1937. bio je upisan 21 član i 3 daka. Izvedena su 3 izleta sa 31 učesnikom i to na Staro Brinje, Negorski Vrh i Ritavac. Prigodom izleta na Staro Brinje izvedena je markacija iz Brinja do Starog Brinja. Predsjednik podružnice je Josip Fröhlich.

»Dilj-Gora« — Sl. Brod.

Skupština je održana 10. II. 1938. Po svojoj organizaciji, radu i broju članstva ide podružnica »Dilj-Gora« među prve podružnice. U godini 1937. bilo je upisano 119 članova i 8 daka. Rad podružnice očitovao se osobito priređivanjem izleta i planinarskih sastanaka. Bilo je priređeno 19 izleta sa 161 učesnikom. Podružnica je prisustvovala na otvorenju planinarskog doma »Miroslava Slobode« na Psunjiju i na posveti i otvorenju »Tomislavova doma« na Sljemenu. Tokom same godine pokazalo je članstvo dosta nehaja u pohađanju izleta i društvenih sastanaka, koje je odbor organizirao, pa je stavljeni članstvu u dužnost da potpomogne rad odbora, kako bi podružnica pokazala što aktivniji rad. U sklopu podružnice osnovana je planinarska sekacija u Derventi pod vodstvom g. Hinka Rappa, koja će u koliko po kaže aktivnost, preći u samostalnu podružnicu. Odbor si je stavio u dužnost uzeti u zakup Pljuskaru - Bukovac i sagraditi planinarsku kuću i umjetno jezero. Podružnica posjeduje lijepo uređenu knjižnicu, koja je snabdjevana i potrebnim zemljovidnim kartama, kojima se članovi prema potrebi služe. Ski-sekcija broji 52 člana, koja nije mogla pokazati svoju aktivnost, jer joj vremenske prilike nisu to dopustile. Iz istih razloga nije tokom godina vršena markacija navih puteva, već su djelomično popravljane oznake starih puteva. Podružnica posjeduje lijepi broj društvenih albuma, u kojima je prikazan slikovito rad društva od osnutka do danas. Neke povećane slike poklonjene se za »Tomislavov dom« na Sljemenu. Predsjednik podružnice je Mr. ph. Eugen Šrepel.

»Stožer« — Bugojno.

Skupština je održana 6. III. 1938. Podružnica broji 30 članova. Održano je 5 skupnih izleta sa 23 učesnika. Razumijevanje među članstvom za skupne izlete nije još poprimilo ono djelovanje, kako se to očekivalo, a mnogo je tome pridonijelo i nevrijeme. Isto tako uslijed nevremena nije izvršena niti jedna markacija puteva. Podružnica je kupila zemljište u Koprivnici, na kojem će sagraditi planinarsku kuću. Poduzeta je sabirna akcija za namaknuće sredstava za izgradnju kuće, te im je obećana i novčana pripomoć od Kr. Banske uprave u Splitu, kao i pripomoć od općine. Kako je interes i kod samih članova za izgradnju planinarske kuće velik, za što pogoduje i naročito romantična okolica, to će se zamisao podružnice u najskorije vrijeme ostvariti. Predsjednik društva je Emil Havarnek.

»Rudnik« — Čabar.

Skupština je održana 2. II. 1938. Podružnica broji 56 članova. Marljinim radom i nastojanjem članstva uspjela je podružnica, u kratko vrijeme svoga opsto-

janja, da pokaže lijepi napredak. Tokom godine 1937. održala je podružnica više skupnih izleta, jedno društveno veče, jedan druševni sastanak, jednu vrtnu zabavu, pet predavanja i dva planinarska govora u svrhu jačanja svijesti i volje za prirodne ljepote naših krajeva. Izlet od većeg zamaha bio je na Plitvička Jezera, na kojem je prisustvovalo 24 člana. Podružnicu je posjetio u par navrata predsjednik Matice g. dr. Ante Cividini. Isto tako posjetili su podružnicu članovi podružnice u Karlovcu i Sušaku. Kako samo mjesto Čabar imade prekrasnu okolicu punu idealnih izletišta, to podružnica imade sve preduvjete da nastavi u radu onom agilnošću, koju je u prošloj godini pokazala. Predsjednik podružnice je Mirko Župan.

»Željezna Gora« — Čakovec.

Skupština je održana 27. III. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 1937. 20 članova. Kako je članstvo nešto u opadanju, stavljeni je izabranom odboru u dužnost da pobudi što veći interes među građanstvom za planinarstvo. Priredeno je oko 11 izleta sa 52 člana. Izleti su bili osim u obližnje krajeve i drugamo. Podružnica je prisustvovala na proslavama podružnice »Ivančica« u Ivancu i »Ravne Gore« u Varaždinu. Otvorenju »Tomislavova doma« na Sljemenu nisu prisustvovali uslijed nevremena. Odbor je surađivao na propagandi planinarstva, te među inim priredio je dva predavanja po članu g. Ljudevitu Griesbachu, o Hrvatskom primorju i Plitvičkim Jezerima, te Durmitoru i Velebitu. Predsjednik podružnice je dr. Blaž Ilijanić.

»Vrani Kamen« — Daruvar.

Skupština je održana 16. III. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 1937. 78 članova. Održano je 52 izleta u bližu i dalju okolicu sa 289 članova, što pokazuje lijep odaziv članstva na skupnim izletima. Podružnica je prisustvovala na proslavi »Slavonskog planinarskog dana« na Velikoj Poljani kod Pakraca, te na otvorenju »Tomislavova doma« na Sljemenu. Održano je predavanje uz prikazivanje kulturnog filma, o Pragu i Tatrama u Čehoslovačkoj. Isto tako priređena je »Katarinska zabava«, koja je imala velikog uspjeha. Obnovljene su markacije od Daruvara do Poganog vrha, te postavljeno nekoliko novih ploča sa putokazima. Planinarsko sklonište na Poganom vrhu posjetilo je 318 izletnika, a na duljem boravku bilo je 16 osoba. Podružnica imade od 1937. godine u zakupu lugarnicu na Petrovom vrhu, gdje se nalazi i piramida, koju je posjetilo 466 izletnika. Isto tako započela je lani gradnjom planinarske kuće na Petrovom vrhu, koja će u najkraće vrijeme primiti zaključnu fazu. Predsjednik podružnice je dr. Ljubomir Vladen.

»Orjen« — Dubrovnik.

Skupština je održana 9. III. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 90 članova. Održan je 51 izlet sa 332 učesnika. Pojedinim izletima pridružili su se osim domaćih gostiju i stranci kao Austrijanci, Talijani i drugi, a među inima i poznati skakač na skijama Norvežanin Jensen. Obzirom na okolišne planine davala je podružnica potrebne upute i informacije domaćima kao i stranim planinarkama. Podružnica je nastojala da dobije u zakup napuštenu žandarmerijsku kasarnu na Vrbanju, odnosno lugarsku kuću, ali joj unatoč podnesenih molba nije uspjelo. Podružnica je dobila od gradske općine na uporabu prostorije, gdje se nalazi društvena imovina. Podružnica će tokom ove godine proslaviti 10-godišnjicu svog opstajanja, te će tom prilikom biti priređen oveći izlet na Orjen. Ove godine potraditi će podružnica na obnovi ski sekcije, koja će vjerojatno, obzirom na tamošnje

PREGLED DRUŠTVE

Broj	Kuće i skloništa	Apsolutna visina	Planinski sklop	Spada pod upravu	Prostorije		
					kuhinja i ostalo	sobe	
A. Vlastite:							
1	Tomislavov dom na Sljemenu	1012	Zagreb.	Gora	Zagreb	10	52
2	Privremeno sklonište na Sljemenu	950	Zagreb.	Gora	"	2	3
3	Hirčeva kuća, Bijele Stijene	1300	Vel. Kapela	"	"	1	1
4	Gojtanov dom na Visočici	1460	Južni Velebit	Gospic	"	2	4
5	Pasarićeva kuća na Ivančici	1061	Ivančica	Ivanec	"	1	2
6	Šloserov dom na Risnjaku	1420	Gorski Kotar	Zagreb	"	2	4
7	Rosijeva kuća na Rožan. Kukovima	1620	Sjever. Velebit	"	"	—	1
8	Krajačeva kuća na Zavižanu	1580	Sjever. Velebit	"	"	1	1
9	Dom Kraljice Marije na Mosoru	900	Mosor	Split	"	5	7
10	Planinarska kuća na Obrću	1118	Gorski Kotar	Sušak	"	2	2
11	Planinarska kuća pod Crnopcem	750	Južni Velebit	Zagreb	"	1	9
12	Aleksandrov dom na Vošcu	1400	Biokovo	Makarska	"	2	3
13	Planinarska kuća na Jankovcu	500	Papuk	Osijek	"	1	5
14	Lipovački dom pod Japetićem	364	Samobor. gorje	Samobor	"	3	5
15	Filićev dom na Ravnoj Gori	660	Ravna Gora	Varaždin	"	2	6
16	Planinarska kuća na Vražjem Vršcu	240	Papuk	Virovitica	"	1	4
17	Paviljon Viktorovac kod Siska	127	Viktorovac	Sisak	"	—	1
18	Sklon. prof. Giromette na Kamešnici	1500	Kamešnica	Split	"	1	2
19	Torbarevo sklonište na Diljgori	423	Diljgora	Sl. Brod	"	1	1
20	Planinarska kuća na Bukoviku	1482	Bukovik	Sarajevo	"	4	3
21	Planinarsko sklonište na Kasovdolu	1275	Bjelašnica	"	"	1	2
22	Ružičev dom na Platku	1115	Gorski Kotar	Sušak	"	—	—
23	Planinarska kuća na Kalniku	560	Kalnik	Križevci	"	3	7
24	Planinarsko sklonište na Strugama	1320	Južni Velebit	Gospic	"	—	1
25	Panyeva kuća na Orjenskoj Lokvi	1594	Krivošije	Dubrovnik	"	2	1
26	Planinarsko sklonište na Mirovu	1285	Sjever. Velebit	Zagreb	"	—	1
27	Planinarska kuća na Vidovoj gori	778	Vidova gora	Split	"	1	2
28	Dom Josipa Svobode na Vel. Poljanji	772	Psunj	Pakrac	"	1	5
29	Planinarska kuća na Svilajci	1217	Svilaja	Sinj	"	—	—
30	Planinarska kuća na Petrovom vrhu		Papuk	Daruvar	"	—	—
31	Planinarsko sklonište na Bunovcu		Južni Velebit	Gospic	"	—	1
B. U zakupu:							
1	Lugarska kuća na Poganom Vrhu	639		Daruvar	"	2	1
2	Lugarska kuća pod Kunjevodom	940	Mosor	Split	"	1	2
3	Planinarsko sklonište Antunovac	361		Sl. Požega	"	—	1
4	Planinarska kuća na Vagnju	1261	Dinara	Split	"	1	3
5	Planinarsko sklonište na Krugu	1450	Cincar	Split	"	1	2
6	Planinarska kuća na Alanu	1280	Sjев. Velebit	Zagreb	"	—	—

Gradine: (vlastite):

Cesar grad kod Klanjca
Okić-grad kod Samobora

POSJEDI: a) vlastiti:

Cerinski Vir kod Samobora
Pašnjak Bedenička kod Samobora
Zemljiste Divjake kod Skrada 456 čv.
Zemljiste Divjake kod Skrada 121 čv.
Oranica Stožer, Koprionica kod Kupresa

b) zakup:

Šuma Klokočevac kod Samobora
Zemljiste Ilijas na Treskavici

NIH NEKRETNINA

Ležaji	Postelja zajednički	Obskrbljena	Posjetioc i											Ukupno	Opaska	
			Jugoslaveni	Austrijanci	Rusi	Englezzi	Pojaci	Rumunija	Bugara	Čehoslovaka	Francuzi	Nijemaca	Razni	Talijani		
96	44	cijelu god.	4768	16	—	6	2	—	4	8	1	9	27	—	4841	
4	—	cijelu god.	1873	2	—	1	—	—	—	3	—	2	4	—	1885	
—	24	—	83	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	
6	24	1. V.—31. X.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	12	1. V.—31. X.	581	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	586	
14	20	cijelu god.	538	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	15	558	
—	4	—	87	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	89	
—	12	I. VI.—30. IX.	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	153	
18	—	cijelu god.	506	5	—	1	—	—	—	17	—	3	—	9	541	
2	20	nedjeljom	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	123	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	otvorena
18	—	I. V.—30. IX.	295	25	—	5	24	—	—	139	—	54	30	—	572	
4	18	cijelu god.	415	2	—	—	1	—	—	1	—	2	—	3	424	
16	16	cijelu god.	1426	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1429	
14	20	cijelu god.	751	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	758	
6	30	cijelu god.	686	6	6	—	—	2	1	6	2	3	9	3	724	
—	—	—	204	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	3	204	
10	—	—	225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	234	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	otvoreno
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	otvoreno
—	—	50	zimi	774	20	—	—	—	—	—	—	2	—	—	796	
—	—	20	zimi	530	12	—	—	—	—	—	—	15	—	—	557	
—	—	cijelu god.	3063	3	—	—	—	—	—	2	3	—	2	66	3139	15. I. 38.
10	8	cijelu god.	1306	5	—	—	—	—	—	2	1	—	5	—	1319	izgorio
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	otvoreno
—	—	10	—	159	4	—	—	—	—	—	—	—	1	3	167	zatvoreno
8	—	cijelu god.	296	137	—	12	—	—	421	—	76	—	14	—	956	
4	40	cijelu god.	235	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	236	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	u gradnji
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	u gradnji
—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	otvoreno
4	—	—	512	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	515	
6	—	—	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	
18	—	—	614	—	—	—	—	—	15	—	—	—	21	—	650	
6	—	cijelu god.	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	18	
—	—	cijelu god.	58	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	62	
			20410	251	6	25	29	2	5	621	8	170	87	149	21763	

Piramide: a) željezne:

Sljeme
Plešivica
Ivančica

b) drvene:

Cepeliš kod Petrinje
Tepce kod Samobora
Petrov vrh kod Daruvara
Viktorovac kod Siska
Tomašići kod Gline

Skakaonice:

Diyjake kod Skrada
Delnice

snježne prilike na Orjenu, imati i svoga vidnog djelovanja. Predsjednik podružnice je dr. Đuro Orlić.

»Petrova Gora« — Glina.

Skupština je održana 17. II. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 1937. 29 članova. Priredeno je 9 izleta sa 91 učesnikom. Izleti su priređeni većinom u obližnju okolicu, a od većih izleta bili su Plitvička Jezera, Jajce i Pakrac. Isto tako prisustvovala je podružnica prigodom otvorenja »Tomislavova doma« na Sljemu, te »Svobodinog doma« na Psunj. U zajednici sa podružnicom »Martinščak« izveden je izlet na »Zrinjsku Goru«. Marom, radom i pomoći društvenih članova sagradila je podružnica lijepi vidikovac na gori Tomašica, i tako je napravljeno jedno lijepo izletište ne samo za članove, već i za čitavo građanstvo Gline. Iako podružnica dje luje tek dvije godine, pokazala je svojim radom mnogo smisla za razvitak planinarstva. Predsjednik podružnice je Stjepan Prpić.

»Visočica« — Gospic.

Skupština je održana 30. I. 1938. Podružnica broji 61 redovit član i 217 članova utemeljitelja. Priredeno je 30 skupnih izleta sa 207 učesnika. Većina izleta bila je priređena na Velebit. Dom na Visočici posjetilo je 218 izletnika. Podružnica je podignula tokom godine planinarsko sklonište iznad Bunovca, gdje imade skupno ležište za 10 osoba. U skloništu na Strugama sagrađena je cisterna, pa je time pitanje vode u tom kraju riješeno. U domu na Visočici načinjeni su neki popravci, te je time posjetiocima doma pružena veća udobnost. Ove radnje izvedene su subvencijom banske uprave u Zagrebu i Direkcije Šuma na Sušaku. Gospic i Baćić kosu posjetilo je 20 petrinjaca, a 40 zagrepčana o Duhovima Svetu Brdo. Dnevna štampa (»Hrv. Dnevnik«) u par navrata spominje rad podružnice i poziva građanstvo za upis u društvo, propagirajući ujedno turizam u lijepoj Lici. Predsjednik podružnice je dr. Ivan Gojtan.

»Ivančica« — Ivanec.

Skupština je održana 30. I. 1938. Tom prilikom je izabran za doživotnog začasnog predsjednika dr. Albert Spiller. Podružnica broji 44 redovita člana i 8 članova utemeljitelja. Kuću na Ivančici posjetilo je tokom godine 1937. 586 izletnika, a od toga nekoliko stranih državljan. Unatoč tome što je podružnica nabavila neke stvari i ine potrepštine na kući, uspjelo joj je da otplati stare dugove, a sredstva su namaknuta dobitkom jedne vrlo uspjele zabave. Predsjednik podružnice je Mr. Đuro Radačić.

»Plješivica« — Jastrebarsko.

Skupština je održana 9. IV. 1938. Podružnica je brojila koncem 1937. godine 61 člana. Održala je jednu društvenu priredbu, koja je imala moralnog i materijalnog uspjeha. Održano je 4 društvena sastanka. Rad podružnice u prošloj godini nije bio obilan uslijed pomanjkanja mlađeg članstva, pa je dužnost sadanjeg odbora, da se za takovo pobrine, da u što većem opsegu razvije svoju djelatnost. Sastavljen je lijepi program, koji će se održati tokom godine 1938. Podružnica imade ski-, glazbenu i fotografsku sekciju te sekciju za poljoprivredu mesta. No i te sekcije nisu došle do izražaja u onom smislu, koji im je namijenjen. Odbor si je uzeo u dužnost, da tokom ove godine nabavi zemljište ispod vrha Plešivice, gdje bi se imao podići planinarski dom. Predsjednik podružnice je Josip Brkić.

»Martinščak« — Karlovac.

Skupština je održana 10. III. 1938. Podružnica broji 91 redovitog člana, 3 člana utemeljitelja i 3 daka, ukupno 97 članova. Održano je 47 izleta sa 201 učesnikom. Od toga 10 izleta u bližnju okolicu Karlovca, 31 izlet u daljnju okolicu Karlovca, ali na području Savske banovine, 4 izleta na području Dravske banovine, 1 izlet u Italiju i 1 izlet u Bugarsku i Tursku. Iako podružnica nema ski-sekcije, ipak je priređeno par skijaških izleta u bližu i dalju okolicu Karlovca. Podružnica je prisustvovala kod svih važnijih priredaba u Karlovcu, na koje je bila pozvana, a od vanjskih priredaba sudjelovala je na zabavi podružnice u Jastrebarskom, kod otvaranja vidikovca na Japetiću, kod otvaranja vidikovca u Glini, te kod otvaranja »Tomislavova doma« na Sljemenu. Predsjednik podružnice sudjelovao je na kongresu planinarskih društava u Novom Sadu. Podružnica je priredila jedno javno predavanje o temi »Lijepa naša domovina«. Predavač bio je predsjednik Matice dr. Ante Cividini. Isto tako održala je jedan tečaj o prvoj pomoći planinara, nastradalih u planinama. Kurs je imao 7 predavanja, na kojima je sudjelovalo 56 članova i 20 skauta. Kurs je vodio dr. Vuk Jovanović, primarius gradske bolnice i član društva. Podružnica imade Putnu blagajnu kao posebnu sekciju, te posjeduje lijepu zbirku geografskih karata. Predsjednik društva je ing. Zlatko Satler.

»Bilo« — Koprivnica.

Skupština je održana 19. II. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 1937. 20 redovitih članova, 1 član utemeljitelj i 5 omladinskih članova. Izvedena su tri skupna izleta i to jedan na Risnjak i dva na Kalnik. Osim skupnih izleta priređeni su po članovima pojedinačni izleti kao Plešivica, Sljeme, Opatovac, Ravna Gora, Ivančica, Pohorje i drugi. Podružnica je nešto u opadanju članstva, te je stavljen u dužnost članovima, da porade među građanstvom na propagandi planinarstva, da time dobave društvu što više članova. Podružnica proslavit će ove godine 10-godišnjicu svog opstojanja, i to na Kalniku. Predsjednik podružnice je Pavao Orlović.

»Bitovnja« — Kreševac.

Skupština je održana 12. III. 1938. Podružnica broji 33 člana. Iako je podružnica osnovana tek pred nekim 8 mjeseci, ipak je pokazala intenzivan rad na polju planinarstva. Podružnica je sagradila bazen za kupanje na izvoru rijeke Banje, koja imade konstantnu temperaturu, koja omogućuje kupanje i u zimskoj sezoni. Ove godine sagradit će se potrebne kabine, kavanu i drugo što je potrebno za kompletan uređaj kupališta. Poduzeti su koraci da se okolno zemljiste kupališta uzme u zakup, koje je vlasništvo državnog erara. Nedaleko Kreševa pronašla je podružnica vrlo mineralne vode, koju je dala na vlastiti trošak analizirati, te je analiza pokazala, da je voda vrlo ljekovita. Poduzeti su koraci, da se voda i okolno zemljiste uzme u zakup, gdje će do godine podići planinarsko sklonište. Predsjednik društva je dr. Augustin Tvrtković.

»Kalnik« — Križevci.

Skupština je održana 22. III. 1938. Podružnica broji 97 članova te je prema ranijim godinama u naglom porastu članstva. Unatoč velikog broja članstva, nemaju članovi mnogo smisla za skupne izlete, te osim na Kalnik nije održan niti jedan izlet većeg stila. Bilo bi svakako poželjno, da podružnica uz ovako lijepu

prilike pokaže veću aktivnost u priređivanju izleta. U planinarskom domu na Kalniku bilo je tokom prošle godine 1319 posjetnika, to je posjet na domu svake godine sve veći. Od društvenog rada može se spomenuti, da je priređeno planinarsko predavanje o Gorskem Kotaru sa predavačem našeg društva Ljudevitom Griesbachom, te jedno društveno veče. Ali i u tom pogledu bio je odaziv članstva dosta malen. Predsjednik podružnice je Josip Heršak.

»Biokovo« — Makarska.

Skupština je održana 13. II. 1938. Podružnica broji 73 člana. Održano je 7 izleta sa 140 učesnika. Rad društva očituje se u glavnom na propagiranju planinarstva, a naročito na propagandi Biokova. Sam odaziv članstva na izletima nije onakav, kakav se očekivao. Planinarski dom na Biokovu bio je dobro posjećivan. Dom je posjetilo 572 izletnika, od toga 27 Austrijanaca, 5 Engleza, 24 Poljaka, 135 Čehoslovaka, 56 Nijemaca i 30 Holandeza. Prigodom izleta pojedinih grupa stranaca prisustvovali su i članovi podružnice. Sam dom bio je u par navrata popravljen, naročito krov i zidovi, te je prije početka sezone prebojadisan. Nužno bi bilo stupiti temeljitim opravku doma, da bi se sprječila vлага, koja prijeti potpunim uništenjem doma i inventara. Predsjednik podružnice je Ivan Lovrić.

»Strmac« — Nova Gradiška.

Skupština je održana 3. III. 1938. Društveni rad očitovao se u glavnom na propagiranju planinarstva među građanstvom. To im je djelomično i uspjelo, što pokazuje i današnji broj članstva. Priređeno je 14 izleta sa 208 učesnika. Izleti bili su u glavnom u bližu okolicu kao: Gračanin, Vel. Gaj, Psunj, Begovicu, Jankovac, Vel. Poljanu, Motajisu i dr. Podružnica je prisustvovala posveti planinarskog doma na Velikoj Poljani. Otvorenju »Tomislavova doma« na Sljemenu zastupao je podružnicu član Zlatko Mažuran. U rujnu mjesecu zakazana je bila proslava 5-godišnjice opstanka podružnice, na koju je došao i predsjednik Matice dr. Ante Cividini, koja na žalost nije održana uslijed nevremena. Proslava obavit će se tokom ove godine. Naročito je pohvaliti rad odbora i članstva na markiraju planinarskih puteva, tako da podružnica imade danas oko 60 km markiranih puteva. Tokom godine markirani su slijedeći putevi: Kr. Mala—Eduard—Bačin—Dol. Gračanica, Begovica—Predol—Vel. Gaj, Cernik—Giletinci—Vel. Gaj — Dobra Voda—Brezovo Polje i Vel. Gaj—Izvor, na kojima su stavljene i putokazne ploče. Odbor stavio si u dužnost da dalje nastavi markiranje naznačenih puteva na Strmcu. Cjelokupni rad podružnice je hvalevrijedan, koja pokazuje lijepi napredak. Predsjednik podružnice je ing. Ivan Baretić.

»Jankovac« — Osijek.

Skupština je održana 6. III. 1938. Po jačini članstva »Jankovac« je jedna od najjačih slavonskih podružnica. Broji 213 članova. Održano je 11 izleta sa 109 učesnika. Izleti bili su u glavnom na požeške gore, a najviše na Jankovac. Jedan oveći izlet bio je u kolovozu u Kamniške Alpe. Planinarski dom na Jankovcu je vrlo rentabilan. Dom je usprkos lošeg vremena posjetilo 424 izletnika. Podružnica je prisustvovala na posveti i otvorenju »Svobodinog doma« na Psunju. Osim organizacije izleta društveni rad očitovao se raznim priredbama. Tako su tokom godine održane dvije zabave, koje su uspjele moralno i materijalno. Nadalje je održano predavanje »Kroz Saharу do planine Hogar«. Predavač bio je g. dr. Eduard Bergschlag. Djelomično su markirani novi putevi u okolini Jankovca, kao i popravljene

stare markacije, i postavljene putokazne ploče. Vrlo aktivna bila je kajak-sekcija, koja je unatoč lošeg vremena upriličila 169 vožnja, prelivivši 2.725 km. Vožnje su bile većinom u okolini Osijeka, te Dravom i Dunavom i Korašicom do Gata. Najdulji izlet bio je iz Linza u Austriji niz Dravu do Osijeka. Podružnica imade lijepo uređenu društvenu knjižnicu. Predsjednik podružnice je dr. Zlatko Springer.

»Psunj« — Pakrac.

Skupština je održana 10. IV. 1938. Podružnica je brojila koncem godine 1937. 94 člana. Održano je 20 izleta sa 339 učesnika. Priređeno je jedno planinarsko predavanje i pokladna zabava. Glavnu brigu posvetio je odbor dovršenju planinarskog doma na Velikoj Poljani. Iako je sam dom više stajao nego je proračunato, to je odbor namaknuo sredstva beskamatnim zajmom, odnosno zajmom uz vrlo pogodne uvjete, tako da je dom posvema dovršen. Potreban zajam dali su sami članovi podružnice. Dom je otvoren 18. VII. 1937., kada je ujedno proslavljena 10-godišnjica osnutka podružnice te održan »Slavonski planinarski dan«. Dom nosi ime sadaneg predsjednika Josipa Svobode. Na otvorenju doma prisustvovalo je osim predsjednika Matice g. dr. Ante Cividinija, i mnoštvo planinara iz Zagreba, Slav. Broda, Bjelovara, Nove Gradiške, Osijeka, Slav. Požege, Daruvara, Gline, Samobora, Fužina, Virovitice i Varaždina. Predsjednik podružnice je Mr. Josip Svoboda.

»Sokolovac« — Slav. Požega.

Skupština je održana 20. II. 1938. Sam rad podružnice nije bio na onoj visini, kako bi taj morao biti obzirom na područje, na kojem djeluje sama podružnica. Područje podružnice leži u najbližem i najljepšem kraju požeške kotline, ali unatoč toga nisu članovi pokazali dosta razumijevanja za skupne izlete. Održano je 14 izleta, većinom u požeške gore. Isto tako održan je jedan širi sastanak članstva. Članstvo same podružnice je nešto u opadanju, tako da danas broji podružnica 93 člana. Novi odbor uzeo si je u dužnost, da zajedno sa članstvom poradi na propagandi planinarstva među građanstvom, a isto tako da zainteresira same članove za što veći odaziv na samim izletima. Predsjednik podružnice je Antun Mihelić.

»Bjelolasica« — Ravnna Gora.

Skupština je održana 14. III. 1938. Rad podružnice očitovao se u glavnom u organiziranju izleta. No ni u tom pogledu nije bio rad zadovoljavajući, obzirom na to, da se radno područje nalazi u jednom od najljepših krajeva Gorskog Kotara, u predjelu Bijelih Stijena i Bjelolasice, a na dogledu Risnjaka i Sniježnika. Održano je 5 izleta sa 79 učesnika. Osobito uspjeli izleti bili su na Bjelolasicu i Risnjak. Broj članova je nešto spao, tako da danas podružnica broji 15 članova. Ski-sekcija nije aktivna, što su mnogo pridonijele tome vrlo slabe sniježne prilike. Predsjednik podružnice je Ivan Marković.

»Japetić« — Samobor.

Skupština je održana 19. II. 1938. Društveni rad podružnice bio je na svim poljima intenzivan, a rezultati bili su zamašni. Podružnica broji 246 redovitih članova, 1 utemeljitelja i 23 đaka, tako da po broju članstva ide među najjače podružnice H.P.D.-a. Upravni odbor priredio je tokom godine 3 izleta sa 140 učesnika,

Omladinska sekcija 19 izleta sa 109 učesnika, a pojedini članovi organizirali su 103 izleta sa 307 učesnika, tako da je podružnica održala ukupno 125 izleta sa 556 učesnika. Izleti su bili većinom u bližu okolicu, a od većih valja spomenuti Plitvička Jezera, Senj, Risnjak, Lokvarska spilja, Skrad, Bitoraj, Tuhabrić, Sljeme i Psunj. Broj izleta kao i broj učesnika vidan je napredak planinarske svijesti samih članova, koju goji ta podružnica. Podružnica je prisustvovala skupnom izletu sa podružnicom »Plešivicom« iz Jastrebarskog, na Plešivici. Nadalje je prisustvovala kod otvorenja »Tomislavovog doma« na Sljemenu, na otvorenju »Doma Josipa Slobodce na Velikoj Poljani, na planinarskoj zabavi podružnice u Jastrebarskom, te na fotografskoj planinarskoj izložbi u Novom Sadu. Priređena je planinarska zabava, koja je skupa sa zabavom Ski-sekcije imala moralnog i materijalnog uspjeha. Dne 19. IX. 1937. otvoren je na svečan način primitivni vidikovac na Japetiću uz prisuće velikog broja okolnih planinara, kao i iz Zagreba i Karlovca. Priređeno je 4 planinarska predavanja, koja su bila popraćena diapositivima i filmom. Lipovački dom ispod Lipovca posjetilo je 1.428 izletnika. Kako su se prostorije doma, kao kuhinja i sobe za spavanje pokazale premalene, to si je odbor uzeo u dužnost, da dom proširi. Sam dom je bio uslijed orkanskog nevremena dosta oštećen, što je stajalo dosta materijalnih žrtava, da ga se uspostavi u prijašnje stanje. Obnovljene su markacije mnogih puteva i staza, a na novo je markiran put Cerinski Vir—Japetić te postavljeno preko 300 putokaznih ploča. Podružnica imade Omladinsku, Glazbenu i Ski-sekciju, koje sa odborom podružnice čine jednu povezanu cjelinu, a koje su postigle zamjeran rad u svojem djelokrugu. Propagandistički rad podružnice očitovao se je mnogobrojnim člancima u mjesnom »Samoborskom Listu«, kao i u zagrebačkim novinama. Predsjednik društva je Franjo Flas a r.

»Bjelašnica« — Sarajevo.

Skupština je održana 1. II. 1938. Podružnica broji 230 članova te je po broju članstva jedna od najjačih. U svrhu međusobnog upoznavanja članova i gajenja društvenosti priređivani su pored izleta, članski sastanci, sijela i teferići na planinarskom domu na Bukoviku. Tradicionalno Martinjsko sijelo održano je 13. XI. 1937., koje je u svakom pogledu uspjelo. Ski sekacija proslavila je 12. IX. 1937. godišnjicu otvorenja skloništa na Kasov Dolu i otvorenje nadograđenog dijela skloništa. Odaziv izletnika na proslavi bio je obilan unatoč kišnog vremena. Svečanom otvorenju Tomislavova doma na Sljemenu bio je prisutan odbornik g. Ivan Novak. Dom na Bukoviku posjetilo je 796 izletnika. Dom imade stalnog opskrbnika, koji vodi brigu da dom bude što bolje i ljepše uređen. U okolini doma zasađeno je oko 100 raznih sadnica i 26 primjeraka crnog bora. Skijaško sklonište na Kasov Dolu posjetilo je 557 izletnika, od toga 14 stranaca. Po ukazanoj potrebi prošireno je sklonište, te je nadograđena blagovaonica i napravljene cisterne za vodu i izgrađen podrum. Tokom prošle godine priređeno je 44 izleta sa 439 učesnika, od toga otpada 18 izleta sa 201 učesnikom na skijaške izlete zimi. Ostali izleti održani su većinom u bosanske planine. Održan je tradicionalni izlet na Uskrs u Mostar, Siroki Brijeg, Vitinu, Ljubuški i Čapljinu. Ski sekacija popravila je markacije na putu Josipove Staze, Veliko Polje, Rama Vale, te markirala novi put od Velikog Kotla do Opservatorija i to desnom stranom Kotla. Na potrebnim raskršćima postavljene su orientacione table. Isto tako je sekcija na Josipovoj Stazi izvela serpentine, pa će prolaz tom stazom biti mnogo laganiji nego što je ranije bio. Podružnica posjeduje lijepi broj dijapositiva, naročito Ćvrsnice i Prenja. Dijapositive sabrali su sami članovi podružnice. Sadanji predsjednik podružnice dr. Fleger održao je na poziv Matrice predavanje u Zagrebu o Ćvrsnici planini. Prigodom skijaškog

sleta, 16. veljače, priređena je izložba fotografija. Vrijedni članovi Foto sekcije surađivali su i u Društvu amatera fotografa, a sve uspjele snimke planinskih pejsaža sredio je i ulijepio u album dr. Fleger. Shvaćajući važnost skijanja kao sredstva za uspješno planinarenje zimi, održan je skijaški tečaj, koji je trajao 7 dana, pod vodstvom g. Josipa Sigmunda. Isto tako je održana klubska skijaška utakmica na Bukoviku. Podružnica priprema sve predradnje za gradnju doma na Čvrsnici, kao i planinarske kuće na Vilincu i Vali. Kada se prikupe potrebna novčana sredstva pristupit će samoj gradnji navedenih kuća. Predsjednik podružnice je dr. Josip Fleger.

»Gvozd« — Sisak.

Skupština je održana 25. III. 1938. Podružnica broji 41 člana. Održano je 19 izleta, sa poprečno 7 učesnika po izletu. Priređena je društvena veselica koja je moralno i materijalno uspjela. Ski sekcija nije imala nikakog djelovanja, zbog loših sniježnih prilika. Na vidikovcu učinjene su neke manje opravke, te je premazan karbolineumom. Predsjednik podružnice je Borovečki Viktor.

»Skradski Vrh« — Skrad.

Skupština je održana 23. I. 1938. Rad same podružnice ne može se opisati, jer je poslala manjkav izvještaj. Predsjednik podružnice je Vinko Janeš.

»Mosor« — Split.

Skupština je održana 15. II. 1938. Rad podružnice bio je tokom prošle godine vrlo aktivan. Održano je 57 izleta sa 1500 učesnika. Od višednevnih izleta spomena vrijedni su: na Cincar planinu, Jahorinu, Biokovo, Plitvička Jezera, Treskavicu, Srednji Velebit, Svilaju, Troglav, Šator, Slovenačke alpe i konačno Bugarske planine. Nadalje je održano 14 predavanja, i to 10 općenitih a 4 za Omladinsku sekciju. Glavni predavač bio je predsjednik podružnice. Kao rezultat društvenih izleta napisano je više stručnih članaka u »Hrv. planinaru« i splitskim dnevnicima. Uređena je društvena kolekcija negativa i fotografija. Naročito pažnju posvećivao je odbor zaštiti šuma, naročito šuma na Kamešnici. U tom smislu priređena su 2 šumska dana, i to na Mosoru i Vidovoj Gori. Izvedeno je proširenje staze na Vidovoj Gori do banovinske ceste, a popravljena je staza od planinarske kuće na Vagnju do skloništa prof. Giromette. Obnovljene su markacije Žirovnica—Sklonište pod Kunjevodom i planinarske kuće na Vagnju—Sklonište prof. Giromette. Sve društvene kuće, njih 6 na broju, a podjednako pećina Vranjača, bile su držane na dobroj visini, u koju svrhu su bili izvršeni brojni popravci i bojudisanja. 30. V. 1937. proslavljenja je 30-godišnjica rada predsjednika g. prof. Giromette, a tom prilikom uslijedilo je svečano otvorenje Skloništa pod Kunjevodom. Proslavi prisustvovao je predsjednik Matice g. dr. Ante Cividini, te lijepi broj planinara iz Splita, Makarske i Omiša. Sklonište pod Kunjevodom imade 4 ležaja sa potrebnim inventarom i materijalom. Prigodom kongresa slavenskih planinara u Sofiji, te na otvorenju Tomislavova doma na Sljemenu zastupana je bila podružnica po članu ing. Juričeviću. Koncem prošle godine osnovana je Omladinska sekcija, koja broji 43 člana. Žilav i požrtvovan rad pokazala je Putna blagajna. Ski sekcija pokazala je marljiv rad. Tome su mnogo doprinjele povoljne snježne prilike, te je upriličeno više izleta na Vaganj. Podružnica broji 344 člana. Predsjednik podružnice je prof. Umberto Girometta.

»Paklenica« — Starigrad.

Skupština je održana 10. III. 1938. Rad podružnice očitovao se u glavnom oko popravljanja i pojačavanja komunikacija u primorskom dijelu Južnog Velebita. Broj članstva ostao je u glavnom nepromjenjen. Ove godine biti će konačno dovršena planinska staza do Manite Peći, kao i staza kroz podzemnu šilju. Ing. Ježić, viši savjetnik šumske direkcije na Sušaku izjavio je da je direkcija voljna povjeriti čuvanje i uzdržavanje Manitu Peć podružnici. Predsjednik podružnice je don Ante Adžija.

»Velebit« — Sušak.

Skupština je održana 21. IV. 1938. Podružnica broji 244 redovita člana, 48 članova utemeljitelja i 58 članova podmlatka, ukupno 350 članova, te po svom radu i broju članstva spada u red najjačih podružnica. Rad podružnice odvijao se u društvenim prostorijama, gdje su se u glavnom održavale sjednice podružnice, te odbora njezinih sekcija. Podružnicu je zadesila nemila nesreća, jer joj je požar uništio nedavno dovršen dom na Platku, koji je spadao u red najljepših domova H. P. D-a. Povodom požara doma održala je podružnica 28. I. 1938. izvanrednu godišnju skupštinu. Tokom godine priređeno je 18 izleta sa 355 učesnika. Izleti izvedeni su većinom u Gorski Kotar. Ski sekcija imala je zamjernog uspjeha. Najviše su tome pridonjele vrlo dobre snježne prilike na Platku, za koji se može reći da je tokom cijele zimske sezone bio pod snijegom. Foto sekcija sudjelovala je na planinarskoj izložbi u Novom Sadu sa 32 komada slika. Ista je izradila film uskog formata o Platku. Prošle godine imala se proslavit 10-godišnjica opstojanja kuće na Obruču, od koje se je moralno odustati uslijed nestalnog vremena. Velikim trudom i marom uspjelo je podružnici da kroz dvije godine sagradi planinarski dom na Platku, koji je bio svečano otvoren prošle godine. No nemili požar u noći od 15. na 16. siječnja o. g. uništilo je taj najljepši dom. No podružnica nije klonula duhom, već podvostručenim naporima radi na podizanju novog doma, koji će početi graditi u najskorije vrijeme. Propagandu vršila je foto sekcija prikazivanjem filmova. Jedno od najuspjelijih prikazivanja filma bilo je predavanje g. Cveta Švigelja »Sa kamerom kroz Julske alpe«. Održana je maskirana zabava, koja je vrlo dobro uspjela. Podružnica je prisustvovala otvorenju Tomislavova doma na Sljemenu. Predsjednik podružnice je dr. Viktor Ružić.

»Ravna Gora« — Varaždin.

Skupština je održana 28. IV. 1938. Rad podružnice bio je na istoj visini kao i lani, kako u pogledu članstva tako i pogledu rada. Održano je više zajedničkih izleta, a što uspjeh nije bio onakav, kakav se je očekivao, mnogo je pridonijelo loše vrijeme. Kuća podružnice »Filićev dom« na Ravnoj Gori preuređena je, te je sada sve u boljem stanju nego što je ranije bilo. Izvršena je promjena u osobi opskrbnika doma, što je također pridonijelo poboljšanju rada doma. Obzirom na novo otvorenu željezničku prugu prema Koprivnici, te nedjeljni vlak, očekivati je da će se frekvencija posjetilaca povećati, što Ravna Gora po svojoj ljepotu i sa odlično uredenim domom i zaslužuje. Stavljen je u dužnost članstvu, da što življe propagira planinarstvo i izlete u Varaždinu, a naročito izlete na Ravnu Goru, gdje je dom podružnice. Predsjednik podružnice je Krešimir Filić.

»Papuk« — Virovitica.

Skupština je održana 31. I. 1938. Podružnica broji 69 redovitih članova, 1 člana utemeljitelja i 1 daka, ukupno 71 člana. Priređeno je 7 izleta sa 303 izletnika od toga 2 na planinarski dom na Vražjem Vršcu, a od većih izleta bili su Sarajevo, Slovenija, Pakrac i Dalmacija. Osim izleta priređeno je 4 zabave i krabuljnu zabavu, koje su u cijelosti uspjele. Održano je jedno planinarsko predavanje »Od Sušaka do Ulcinja«, a predavač bio je naš član Ljudevit Griesbach. Planinarski dom na Vražjem Vršcu nadograđen je sa jednom sobom. Sam dom bio je dosta slabo posjećivan. Ski sekcija nije radila uslijed slabih snježnih prilika, dok je Glazbena sekcija obnovljena. Ove godine će održati podružnica proslavu 10-godišnjice osnutka, te Planinarskog dana, dne 3. srpnja na Vražjem Vršcu. Predsjednik podružnice je dr. Lovro Bakotić.

»Oštrelj« — Zlatar.

Skupština je održana 31. III. 1938. Podružnica održala je 6 izleta sa lijepim odazivom članstva. Predsjednik podružnice je Josip Rauer.

O našim podružnicama iz Delnica, Dugarese i Šibenika ne možemo prikazati prošlogodišnji rad, jer nam izvještaji nisu stigli na vrijeme.

Podružnice iz Fužina, Gerova, Gračaca, Krapine, Mrzle Vodice, Ogulina, Otočca, Petrinje, Senja nisu do danas najavile svoje skupštine niti su po pravilima predviđeni zapisnik matici poslali.

Slabi napredak nekih podružnica morati će matica potpomoći propagandnim radom te u koliko to ne uspije, provesti će se likvidacija.

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

Tajnik: Josip Plaček, v. r.

II. IZVJEŠTAJ BLAGAJNIKA

Slavna glavna skupštino! Drugarice i drugovi!

Cast mi je predložiti zaključne račune društvenog poslovanja za godinu 1937.

Račun bilance iskazuje kao aktivu gradnju Tomislavovog Doma na Sljemenu sa svotom od Din 983.268.80. Da se vidi, iz čega proizlazi ova stavka aktive predlaže ujedno i cijelokupni račun gradnje, koji sadrži sve stavke od početka gradnje doma. Na ovom računu kao izdatak za gradnju iskazana svota sadrži troškove same zgrade, nadalje izdatke za uređenje okoliša, zatim izgradnju cijelog vodovoda kao i naš doprinos Gradskoj Munjari za glavni vod do kuće. Posebno su iskazane svote, izdane za pojedine vrste namještaja, a isto tako vidi se i trošak za uređenje planinskog botaničkog vrta. Naprotiv ovih izdataka iskazane su svote prihoda, koji su za gradnju upotrebljeni. Od ovih imadu se odbiti troškovi, koji su u vezi s tim prihodima. Ovi su posebno iskazani, kako bi se dobila jasna slika. Građevni odbor daje također o cijeloj gradnji posebni izvještaj o tehničkoj i financijalnoj strani, kao što je davao i prošlih godina na osnovi svojih podataka. Isto su tako o sabirnoj akciji dani prošlim skupštinama posebni izvještaji, gdje su bile iskazane subvencije, akcije hiljade kao i ostali darovi, pa su ovdje darovi iskazani zajedno.

U računu prihoda i rashoda nalazi se među rashodima manjak društvenog glasila »Hrvatski Planinar«. Stanje ovog računa za godinu 1937. sa svim prihodima i rashodima iskazano je u tajničkom izvještaju. Isporedimo li stanje Planinara unatrag par godina, vidimo da je u pojedinim godinama gubitak na društvenom glasilu iznašao:

Račun bilance 31. prosinca 1937.

AKTIVA		PASIVA	
Blagajna	1.729,25	Vjerovnici	548.232,91
Postanska Štedionica	2.806,69	Gradска Štedionica, Zagreb, zajam	603.430,—
Gradска Štedionica, Zagreb	2.070,—	Račun beskamatnog zajma	2.200,—
Uložnice Grad. Štedionice, Zagreb	14.404,58	Prenosni računi za godinu 1938.	54.449,25
Podružnice	39.747,08	Zaklade za gradnju kuća	15.019,97
Dužnici	200.433,59	Društvena imovina: Početna	162.252,25
Namještaj ureda matice	8.666,50	Poslovni višak	60.433,26
Knjižnica i zbirke	8.491,75		
Zalihha knjiga vodča	2.110,50		
Zalihne gospodarstva Tomislavovog Doma	72.289,—		
Tomislavov Dom na Sliemenu	983.268,80		
Kuće, piramide i zemljista	109.999,90		
			1.446.017,64

Pregledano, s glavnim i pomoćnim knjigama sravnjeno i u redu pronađeno.
U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO

NADZORNJI ODBOR
Ivo Pupić, v. r.

Ulrich Greiner, v. r.

Dr. Ante Cividini, v. r.
Ivo Pupić, v. r.

Antun Glad, v. r.

Antun Glad, v. r.

Blagajnik:

Blagajnik:

Račun prihoda i rashoda 31. prosinca 1937.

RASHODI		PRIHODI	
Uprava kuća	6.652,25	Upisnina	6.285,—
Hrvatski Planinar	20.428,25	Članarina	90.577,—
Uredski troškovi: Najammina	21.717,50	Prinos za gradnju i popravke	18.585,—
Place i soc. tereti	44.448,25	Iskaznice i pravilnici	958,—
Svjetlo i ogrjev	4.746,75	Društveni znakovi	1.837,—
Tiskanice	7.448,—	Objave	2.044,50
Uredske potrebitine i troškovi	3.521,75	Društvena izdanja	281,50
Poštarnina i telefon	2.950,25	Piramida	4.250,—
Osiguranje	2.891,—	Predavanja	2.930,50
Razno	3.252,61	Zabava	1.760,25
Markacije	1.628,50	Trećina članarine podružnica	6.441,33
Sekcije	5.897,50	Tomislavov Dom, gospodarstvo	62.852,29
Propagandni izdaci	5.218,75		
Banket otvorenja Tomisl. Domu	1.951,50		
Zaklada za gradnju kuće na Kleku	3.200,—		
Otpisi	2.416,25		
Poslovni višak	60.433,26		
		198.802,37	198.802,37

Pregledano s glavnim i pomoćnim knjigama stavnjeno i u redu pronađeno.

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

NADZORNI ODBOR

Ivo Pupić v. r.

Ulrich Greiner, v. r.

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO

Dr. Ante Cividini, v. r.

Antun Glad, v. r.

Blagajnik:

Antun Glad, v. r.

Godine 1932.	Din	25.359.36
» 1933.	»	22.938.55
» 1934.	»	26.803.70
» 1935.	»	15.153.—
» 1936.	»	8.897.25
» 1937.	»	20.428.25

Ove poslovne godine manjak je dakle opet porasao, a kad ju isporedimo s prošlom godinom vidimo, da su ove godine prihodi veći za Din 8.145.25, od toga je višak oglasa Din 5.656.50 a razlika se odnosi na porast preplate. No troškovi su naprotiv toga porasli za Din 19.676.25 i to veći dio toga otpada na tisak, a ostalo na honorare. Mora se međutim uvažiti, da je objam Planinara znatno veći nego je bio prošlih godina. Zbog toga su troškovi toliko porasli, a da usporedo s tim preplate ne pokazuju toliki porast.

U računu prihoda iskazana je trećina članarine podružnica s Din 6.441.33. Ova se svota odnosi samo na one podružnice, koje za godinu 1936. nisu pravodobno poslale svoje godišnje izvještaje. Zbog toga nije trećina članarine ovih podružnica knjižena u godini 1936. nego tek u godini 1937. Da se pak izbjegne tomu, da zaključak naših godišnjih računa mora uvijek čekati na godišnje izvještaje podružnica, odustali smo od toga, da oву članarinu knjižimo u onu poslovnu godinu, za koju se ova članarina ima platiti, već ćemo to u buduće provođati u narednoj godini. Zbog toga nisu podružnice u godini 1937. terećene za članarinu te godine, već će se to terećenje provesti u godini 1938. i tako uvijek tek naredne godine.

Konačno je i za iskazan prihod gospodarstva Tomislavovog Doma sastavljen i predložen pregled svih prihoda i rashoda, iz kojih proizlazi u računu gubitka i dobitka navedeni čisti prihod.

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

Blagajnik

Antun Glad. v. r.

Račun prihoda i rashoda gospodarstva Tomislavovog Doma na Sljemu 31. prosinca 1937.

RASHODI	PRIHODI	
Troškovi kuhinje	8.943—	
" točione	1.194.50	
Plaće i socijalni tereti	42.428.—	
Svjetlo	4.265.40	
Vodovod	5.836.21	
Razne potrebštine	5.151.25	
Porez	583.—	
Razni izdaci	1.390.50	
Poslovni višak	62.852.29	
		132.644.15
		132.644.15
		132.644.15

Pregledano, s glavnim i pomičnim knijigama srađnjeno i u redu promadjeno.

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO

Blagajnik:

Dr. Ante Clividini v. r.
F. e d. S. J. A. M. K.

CHIHIRO SHIBUYA, V. T.

ARMY, V. 1

Proračun za godinu 1938.

PRIHODI	RASHODI
Upisnina	Uprava kuća . . . . .
Clanarina	Hrvatski Planinar . . . . .
Prinos za gradnju	Stanarina ureda . . . . .
Izkaznici i pravilnici	Place i socijalni tereti . . . . .
Znakovi i izdanja	Svjetlo i ogrjev . . . . .
Objave	Tiskarice i uredske potrebštine . . . . .
Piramida	Poštarina, telefon . . . . .
Trećina članar. podružnica	Osiguranja . . . . .
Gospodarstvo Tomislav. Doma	Propaganda . . . . .
Razni prihodi	Sekcije . . . . .
	Markacije . . . . .
	Uzdržavanje kuća . . . . .
	Bazno . . . . .
	Otplata građnje . . . . .
	277.000,-

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1938.

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO

Predsjednik: Blagajnik:

III. IZVJEŠTAJ GRAĐEVNOG ODBORA ZA GRADNJU TOMISLAVOVOG DOMA NA SLJEMENU

Tomislavov dom H. P. D. na Sljemenu u glavnom je dovršen, pa je građevni odbor u stanju dati konačni pregled događaja i troškova skopčanih sa izgradnjom tog najvećeg našeg planinarskog doma i to od početka u godini 1934. sve do njegovog svršetka u godini 1938.

Nakon požara, koji je dne 4.—5. veljače 1934. uništio stari Tomislavov dom, našlo se je H. P. D. pred teškom zadaćom, da sa malim postojećim sredstvima udovolji velikim zahtjevima koji su bili stavljeni sa svih strana i da stvari novi dom, koji će kroz dulje vremena moći odgovarati potrebama velikog planinarskog doma na Sljemenu. Novi dom trebalo je postaviti na mjesto, gdje će imati mogućnosti razvitka i izbjegći svakoj nepotrebnoj konkurenциji.

Radni odbor za gradnju novog Tomislavovog doma na Sljemenu, kojemu je za strane upravnog odbora H. P. D. dne 15. II. 1934. bila povjerena sva briga oko tog posla, počeo je sa radom dne 16. II. 1934.

Pročelnikom je izabran Dr. Zlatko Prebeg, a članovima kap. Josip Vučak, arh. Aleksander Freudenreich, Vladimir Veiler i Ing. Lujo Sendjerdji. Odmah se je započelo sa pribiranjem sredstava za gradnju novog doma, jer je svima bilo jasno, da očekivana osigurnina, ma kako ona ispala, neće dostajati za podizanje nove, veće zgrade i njezino uredenje sa svim potrebnim.

Naskoro je istupio iz društva uslijed preopterećenosti službenim poslom kapetan Josip Vučak, pa je na njegovo mjesto stupio Josip Plaček.

Na prvo mjesto stavljen je izbor novog mesta za gradnju. Nakon čestih izvida i razmatranja odabранo je današnje mjesto, nedaleko piramide i u tom smislu stavljena molba na Gradsko Poglavarstvo, jer je općina grada Zagreba vlasnica zemljišta. Uz prednosti tog mjeseta kao što su vidik, nesmetanost, obilje prostora, uočene su i poteškoće skopčane s njegovim izborom, a to su bile pomanjkanje ceste i vode. Električno svjetlo nismo imali niti na starom domu. I dok se je na gradskom poglavarstvu riješavala naša molba za zemljište, istovremeno se je na sve strane tražilo pripomoći za gradnju, sastavljeni se projekti i proračuni za dojavu vode i električnog svjetla, za izgradnju ceste, za kanalizaciju i pribirali se podatci za potrebnu veličinu novog Tomislavovog doma, na temelju iskustva, da je stari bio daleko premalen.

I tako je došlo do prvog očevida izaslanika gradskog zastupstva dne 13. IV. 1934., nakon čega je trebalo sačekati ponovni očevid dne 11. V. 1934., da se moglo sa barem nekakovom sigurnošću računati na dodjeljenje odabranog mjeseta.

Konačno je dne 16. VI. 1934., rješenjem broj 79.574-I-1934., dobiveno od općine grada Zagreba današnje zemljište u najam na 50 godina, no uz uslov, da se za zgradu raspisi javni arhitektonski natječaj, a pri sastavu programa kao i kod ocjenjivanja arhitektonskih radova da sudjeluju stručnjaci grada i tehničkog fakulteta, a konačni nacrti da se predlože gradskom poglavarstvu na prihvrat i određenje granica zemljišta.

Sada se moglo pristupiti izradbi definitivnog programa za izgradnju novog doma, kod čega su, kao i kod kasnijeg ocjenjivanja prispjelih natječajnih radova sudjelovali sa strane gradskog poglavarstva gg. Ing. Ivan Zemljak i arh. Stjepan Hribar, a od strane tehničkog fakulteta prof. arh. Edo Sen.

Isto tako se je moglo pristupiti konačnom rješavanju pitanja opskrbe vodom i električnom strujom.

Dne 20. VI. 1934., dovršen je sastav programa za izgradnju Tomislavovog doma na Sljemenu i tog dana raspisan je javni arhitektonski natječaj sa rokom do 25. VII. 1934., do kada je prispjelo svega 33 radnja. Ocjenjivački sud donio je svoju konačnu odluku 16. VIII. 1934. preporučivši raspis užeg natječaja između 7 nagrađenih autora, budući da prvi natječaj nije izbacio nijedne, za izgradnju zrele osnove. H. P. D. namjeravalo je raspisati taj ponovni natječaj i kako međutim nije došlo do sporazuma sa autorima, zaključilo je 4. IX. 1934., da na temelju natječajem dobivenih iskustva povjeri izradbu izvedbenih nacrta svom članu g. arh. Stjepanu Planiću. Dne 13. IX. 1934., prihvaćena je po radnom odboru osnova u obliku trokrake zvijezde. 16. IX. 1934. obavljena je na Sljemenu posveta i polaganje temelj kamena.

Izvedbeni nacrti poslani su dne 5. X. 1934. gradskom poglavarstvu na prihvat, kako je to bilo uvjetovano. Građevni odbor gradskog poglavarstva odbio je dne 16. XI. 1934., predloženi projekt sa motivacijom, da se ne prilagoduje dovoljno terenu i silueti zagrebačke gore. Time je H. P. D. došlo u nemogućnost započeti sa gradnjom doma u god. 1934.

U međuvremenu mnogo se je radilo na dobavi pitke vode, električne struje na izgradnji ceste i pribiranju novčanih sredstava.

Preispitana su sva obližnja vrela i proračunana na mogućnost njihove upotrebe. Ta se vrela nalaze prosječno 150—200 mt. dublje od hrpta Sljemena. 20. IV. 1934. zamolili smo Kr. Bansku Upravu, da bi nam po higijenskom zavodu dala izraditi potrebnii projekat vodovoda. Istodobno smo stupili u vezu sa odborom Đačkog planinskog doma na malom Sljemenu, zbog eventualnog priključenja na njihov vodovod, kojega su namjeravali izgraditi upotrebom vrela »Zvirki«, no tehnički uvjeti tog projekta nisu bili povoljni za nas.

Dne 7. VI. 1934., povjerila je Kr. Banska Uprava izradbu projekta za opskrbu vodom tehničkom odjeljenju higijenskog zavoda u Zagrebu, projektant je bio ing. Dušan Zlokas.

Pokazalo se je, da je za nas daleko povoljnije i izdašnije vrelo »Hladna voda« na 874 metra nadmorske visine sjeverno od piramide. Izrađen je projekt za opskrbu vodom Tomislavovog i Đačkog planinskog doma, koji je tokom vremena prihvatio našu ponudu i priključio se je na naš vodovod uplativši ugovoreni doprinos.

Istodobno sa projektom vodovoda izrađen je i projekt elektrifikacije putem vlastite hidrocentrale od 24 HP. na »Markovom travniku« upotrebom vrela »Bistre i Đurđevići« na sjevernoj strani Medvednice. Budući da sa gradskom munjarom nije moglo doći do sporazuma glede dovoda struje na Sljeme, izgradnjom vlastite hidrocentrale došlo bi društvo do vrlo jeftine električne energije a time i do jeftine vode, koja se mora iz vrela u glavni rezervoar dizati 157 metara visoko. Zatražili smo dapače i potrebne koncesije kod Kr. Banske Uprave i stavili naše ponude za dobavu električne energije okolišnim planinarskim domovima a i samoj gradskoj općini za njezinu buduću pilanu na Markovom travniku.

Za dan 24. VIII. 1934. dakle u vrijeme dok se još rješavalo pitanje arhitektonskog natječaja, bila je raspisana javna jeftimba za izgradnju vodovoda i elektrifikacije.

Stigle su 4 ponude:	
najjeftinija iznašala je	Din 487.000.—
Od toga se je računalo Din 90.000.— kao doprinos Đačkog planinskog doma za vodovod, a 60.0000.— za elektrifikaciju	Din 150.000.—
A ostalo je na teretu H. P. D. — Ukupno	Din 337.000.—

I to približno 107.000.— Din za naš dio vodovoda, a Din 230.000.— na naš dio elektrifikacije.

Radni odbor zaključio je dne 13. IX. 1934., da će odmah započeti sa izgradnjom svog dijela vodovoda, koji se sastoji od zahvata vrela, sisaljke oko 500 metara cjevovoda do rezervoara od 50 m^3 na 1030 metara visine, te oko 230 metara cjevovoda do Tomislavovog doma. Sa ostalim dijelovima projekta imalo se nastaviti dok se sklope potrebne pogodbe sa ostalim interesentima, a ukoliko se vodovod dovrši prije nego što se izvede elektrifikacija, tjerati će se pumpa na vrelu privremeno sa benzinskim motorom.

Dne 17. IX. 1934., dakle dan posvjete temelj kama za zgradu, započelo se je sa gradnjom vodovoda, a 1. X. 1934., sklopljen je sporazum, a 15. X. 1934., ugovor sa Banskim odborom fonda za zdravstvenu zaštitu učenika Savske banovine pri školi Narodnog zdravlja u Zagrebu, koji je vlasnik Đačkog planinskog doma na Sljemenu.

Prema tom ugovoru H. P. D. izgrađuje odvojak vodovoda od Tomislavovog doma do 1320 m. dalekog Đačkog planinarskog doma, koji uplaćuje na ime doprinos za gradnju Din 90.000.— i brine se za uzdržavanje tog ogranka, a H. P. D. se obavezuje dobavljati vodu uz cijenu od Din 3.50 po m^3 .

Izgradnja elektrifikacije odgodena je za sada, budući da je gradska munjara, vjerojatno potaknuta našom namjeravanom elektrifikacijom i drugim koracima, koje smo poduzeli pokazala namjeru, da ipak ona elektrificira Sljeme.

Nakon što je gradsko poglavarstvo odbilo prve nacrte za izgradnju doma, preradeni su tokom zime 1934./35. nacrti prema njegovim zahtjevima, onako kako su danas na Sljemenu izgrađeni, te su dne 1. II. 1935. predani na odobrenje. Dne 19. II. 1935. prihvatio je građevni odbor gradskog poglavarstva načelno nove nacrte. Odmah je od sreskog načelstva zatražena građevna dozvola, a očevid za podjeljivanje dozvole obavljen je na Sljemenu 28. III. 1935.

U međuvremenu izrađeni su tehnički opisi i izmjere pojedinih radnja, da bi se putem javne jeftimbe dobio točan predračun troškova za predviđeni opseg gradnje Tomislavovog doma. Rok za podnašanje ponuda sa 19 raznih graditeljskih i obrtničkih radnja bio je 9. IV. 1935. kojega dana je ujedno stiglo definitivno odobrenje nacrta od Gradske poglavarstva. Način kanalizacije onda još nije bio utvrđen, te ova nije bila raspisana. Interes za jeftimbu bio je velik, stiglo je svega 56 raznih ponuda za izvađanje pojedinih radnja, od toga 6 za graditeljske radnje. Radni odbor svršivši pregled tog ogromnog materijala, dao je 17. IV. 1935. upravnom odboru izvještaj o uspjehu jeftimbe, ponijevši time ujedno i predračun troškova za izgradnju Tomislavovog doma na Sljemenu sa slijedećim rezultatom.

R a d n a	Najleftnija ponuda	Revidirana i alternat. sniž. svota	U štendnja ako se		
			ne izgradi velika blagovaona	ne uredi velika blagovaona	ne uredi I. kat iznutra
I.	Težačke radnje	27.584.—	27.584.—	—	75.650.—
II.	Zidarske radnje	838.134.50	759.834.—	1.000.—	—
III.	Klesarske radnje	15.960.—	—	—	—
IV.	Kanalizacija	132.245.—	142.243.—	—	—
V.	Tesarske radnje	20.566.—	20.566.—	—	—
VI.	Pokrivačke radnje	18.296.—	18.296.—	4.517.70	21.588.—
VII.	Limarske radnje	119.830.—	119.830.—	—	—
VIII.	Vodovodne radnje	116.630.—	114.600.—	11.619.60	27.788.—
IX.	Stolarske radnje	69.388.60	69.388.60	—	—
X.	Bravarške radnje	30.976.—	30.976.—	2.409.—	121.—
XI.	Staklarske radnje	45.540.—	45.540.—	10.050.—	6.951.—
XII.	Hrastovi podovi	23.250.—	23.250.—	—	9.375.—
XIII.	Pecarske radnje	26.398.75	—	—	7.560.—
XIV.	Opločenje	26.750.—	26.750.—	1.302.—	3.060.—
XV.	Ličilacke radnje	11.829.98	11.829.98	595.—	4.000.—
XVI.	Soboslikarske radnje	24.262.—	24.262.—	—	—
XVII.	Topla voda	82.257.—	82.257.—	—	—
XVIII.	Centralno loženje	140.580.—	140.580.—	—	—
XIX.	Uredaj kuhinje	18.013.—	18.013.—	840.—	3.640.—
XX.	Elektrifikacija				
	Ukupno:	1.788.490.83	1.703.188.33	125.910.—	85.382.—
					159.733.—

Iz prve rubrike razabire se, da su najjeftinije ponude za onda predviđeni opseg radova iznašale ukupno Din 1,788.490.83. Uvaženjem nekih restrukturacija kao i alternativnih prijedloga snizila se konačna svota predračuna za onda predviđeni opseg radova, kako se to vidi iz druge rubrike, na ukupno Din 1,703.188.33, pa se je ta svota morala uzeti kao građevna glavnica potrebna za dovršenje Tomislavovog doma po odobrenim nacrtima i u onda predviđenom opsegu radova.

U ono vrijeme stajala su na raspolaganju otprilike slijedeća sredstva, u okruglim svotama:

Od osigurnine i sabirne akcije	Din 1,142.000.—
Od fonda za gradnju muzeja	" 176.000.—
Od Đačkog Planinskog Doma za vodovod	" 90.000.—
Ukupno	Din 1,408.000.—
A predviđao se trošak izgradnje vodovoda i elektrifikacije	" 390.000.—
Pa je za novogradnju samog doma bilo raspoloživo	Din 1,018.000.—

Ova svota naravno nije dostajala za novogradnju doma u opsegu kako je bio projektiran i kako je bila raspisana jeftimba.

Radni odbor je predložio, da se pristupi izgradnji projekta u cijelom opsegu ali da se ne dovrše velika blagovaona i drugi kat, već da se ostave u neizgrađenom stanju, pa da se postepeno sa prilivom novih sredstava svršavaju, dok bi u prvom redu dovršeni djelovi zgrade bili već predani uporabi. Ovakvim barem djelomičnim dovršavanjem zgrade namjeravalo se je ukamatiti gradj. glavnici, dok bi nedovršeni djelovi zgrade bili uvjek poticajem društву i članovima, da porade na konačnom dovršenju doma. Predviđala su se slijedeća privremena smanjenja prvotnog opsega programa.

Nedovršavanjem velike blagovaone otpalo je	Din 85.000.—
Nedovršavanjem nutrine II. kata odpalo je	" 160.000.—
Jednostavnim uređenjem velike kuhinje otpalo je	" 90.000.—
Ukupno smanjenje	Din 335.000.—

Pa se je na taj način smanjila momentano potrebna gradj. glavnica na okruglo Din 1,370.000.—

Pokazalo se dakle manjak u iznosu od okruglo Din 350.000.— ili 24% grad. glavnice, pa kako je taj manjak u povoljnem razmjeru spram kapitala, kojim je raspologalo H. P. D. predloženo je, da se nabavi zajmom ili drugim putem u roku od 6—8 mjeseci, da bi se moglo pristupiti gradnji u namjeravanom i po vlastima odobrenom opsegu radnja.

Upravni odbor zrelo je razmotrio taj predlog na svojoj sjednici od 17. IV. 1935. te konačno ovlastio radni odbor da u predviđenom opsegu započne sa radovima, izdavajući uvijek najjeftinijem nudiocu, zaključivši ujedno, da će naši sklopiti zajam od barem 350.000.— Din povjerivši tu zadaću ondašnjem pročelniku propagandnog odsjeka, dr. Vlastimiru Vimpušku. Dne 24. IV. 1935. dobivena je od sreskog načelstva grad. dozvola, pa je 7. V. 1935. konačno započeto sa gradnjom same zgrade Tomislavovog Doma u napred navedenom opsegu.

U međuvremenu dovršavao se je vodovod zajedno sa ogrankom do Đačkog planinskog doma, te je dne 17. VI. 1935. održana kolaudacija u prisutnosti izaslanika kr. banske uprave, higijenskog zavoda i sreskog načelstva. Obračunska svota izgradnje vodovoda iznala . . . . . Din 185.119.18
pa kako je sa strane Đačkog planinskog doma nakon odbitka takse
i biljega ubrano . . . . . 88.152.—
Iznala na H. P. D. otpadajući dio . . . . . Din 96.967.18

kod čega se mora uzeti u obzir, da glavni rezervoar na vrhu Sljemena imade po zahtjevu gradskog poglavarstva 50 m³ sadržine, dok bi za potrebe obiju domova dostajao i za polovicu manji rezervoar.

Budući da su još uvjek tekli pregovori sa gradskom munjarom o dovodu električne struje na Sljemenu, nabavljen je mali benzinski motor za pogon pumpe, koji je uključen u gornjoj cijeni. Koncesionar za čitavi vodovod je H. P. D. na 50 godina, odlukom sreskog načelstva u Zagrebu broj 21.441/1935. od 18. X. 1935. Sve je više briga zadavala H. P. D-u izgradnja ceste. Gradska općina preuzela je na sebe dužnost da postojeću Sljemensku cestu od km 12.5 produži do ispod našeg novog doma. No unatoč svih požurivanja u tom smislu ispadale su stalno iz godišnjih proračuna potrebne svote, pa je gradska općina putem uprave gradskih šuma izradila samo otkop zemlje na trasi koja prolazi 20 met. visinskih ispod doma.

Tokom gradnje Tomislavovog doma u ljetu i jeseni 1935. g. očekivalo je H. P. D. dobivanje zajma, koje mu je sa dvije strane bilo obećano, međutim su se u jeseni 1935. g. razbili pregovori o zajmu, pa je radni odbor morao započete radnje kako tako završiti, odnosno djelomično prekinuti, budući da su pomanjkala sredstva za gradnju. Ipak je gradnja napredovala tako, da je na Božić 1935. privremeno otvoren Tomislavov dom sa kuhinjom, malom blagovaonom i 9 provizorno uredenih soba u sjevernom krilu. Dočim je ostali dio zgrade bio samo izvana dovršen, a iznutra potpuno neizgrađen.

Nastavljalj su se pregovori sa gradskom munjarom te je konačno dne 29. VII. 1935. sklopljena pogodba sa istom, pa je H. P. D. za doprinos od Din 100.000.— dobito uvedenu gradsku električnu struju u Tomislavovom domu na Sljemenu i odvojak dalnjih 500 m. duljine do sisaljke na vrelu »Hladna voda«. Na dan 21. XII. 1935. dovršen je dovod gradske električne struje do Tomislavovog doma.

Prilikom novih sredstava dobivenih putem sabiranja u god. 1936. moglo se je početkom mjeseca svibnja nastaviti sa izgradnjom velike prizemne blagovaone, od koje su postojali samo vanjski konstruktivni djelovi, a i moralo se je to učiniti, jer do onda postojeće prostorije nisu mogle više svladavati navalu gostiju. Bez te blagovaone nije se mogla iskoristiti kuhinja, a niti očekivati bilo kakvi prihod uložene glavnice. Istodobno je gradska munjara dovršila ogrank električnog voda do naše sisaljke na vrelu, a H. P. D. je benzinski motor zamjenio za elektromotor, koji je u pogonu znatno jeftiniji.

U listopadu 1936. proslavljen je dovršenje velike blagovaone. Daljnje radnje izvadale su se u domu, samo toliko, koliko je bilo raspoloživih sredstava od sabirne akcije. Tako se je na pr. velikim naporom uredilo onih 9 soba hotelskog djela, a u drugim djelovima zgrade se tu i tamo provizorno uređivala koja soba. Tako smo dočekali 63 glavnu godišnju skupštinu, koja je ovlastila upravni odbor da sklopi zajam od Din 600.000.— za dovršenje Tomislavovog doma. Troškovi izgradnje Tomislavovog doma u prvoj etapi, t. j. do časa kada je nabavljen od gradske štedionice taj zajam i započeto sa dovršavanjem doma, bili su slijedeći:

1. Težačke radnje	Din	25.045.90
2. Zidarske radnje	„	717.869.59
3. Tesarske radnje	„	143.992.75
4. Pokrivačke radnje	„	33.080.61
5. Limarske radnje	„	17.829.42
6. Vodovodne radnje unutar zgrade	„	48.481.81
7. Stolarske radnje	„	95.162.—
8. Bravarske radnje	„	88.825.50
9. Staklarske radnje	„	28.817.03
10. Električarske radnje unutar zgrade	„	19.637.75
11. Centralno loženje toplim zrakom	„	96.640.—
12. Razne radnje koje se nedaju razvrstati po pojedinim radnjama odnosno su u mnogom zajedničke kao razni podvozi i radovi, režije društva, krčenje i zemljoradnje oko zgrade	„	84.408.15
Prema tome je u prvoj etapi utrošeno u samu zgradu	Din	1.399.790.51
13. Vodovod izvan zgrade od vrela do Đačkog planinskog doma, koji je u tu svrhu doprinio čistih 88.152.— Din uključivši ben- zinski motor za pogon pumpe, dok još nije bilo električne struje	„	185.119.18
14. Elektromotor za pogon pumpe postavljen nakon uvoda elek- trične struje sa svim pripadnim napravama s klopkom i osigu- račima	„	6.289.—
15. Glavni električni vod	„	100.000.—
16. Razni troškovi za predgradnje, izradbu projekta, upravu gra- da i. t. d.		
a) arhitektonski natječaj	„	29.850.—
b) troškovi prepisivanja, kopiranja nacrta, raspisa i t. d.	„	3.469.50
c) izradba raznih planova i projekata, nadzorni organi na gradnji, predispitivanje obračuna za dom sa vodovodom i elektrifikacijom		
d) gradi. taksa Din 6.300.— i razne sitne takse	„	7.521.25
e) podvozi, razne komisije i s time spojeni troškovi	„	19.619.75

Prva etapa gradnje Tomislavovog doma zajedno sa dobavom vode
električnog svjetla, troškovima predgradnja i uprave gradnje . . . . . Din 1.796.444.11

63. redovita glavna godišnja skupština društva održana dne 21. svibnja 1937. g.
zaključila je dignuti zajam u iznosu od Din 600.000.—, da bi se moglo nastaviti do-
vršavanje gradnje Tomislavovog doma na Sljemenu.

Prva sjednica građevnog odbora održana je 25. V. 1937. te su na ovoj podije-
ljene funkcije i to:

Pročelnik Dr. Ante Cividini, zamjenik pročelnika Vladimir Veiler, tajnik ing.
Lujo Šenderdi, zamjenik tajnika ing. Ivan Glogolja, te članovi odbora Josip Plaček,
Alfons Heinz i Stanko Horvat. Tokom godine pristupaju u odbor II. blagajnik
Janko Korotaj, radi veze sa financijalnim pitanjima, te šumar ing. Milivoj Würth.
Arh. Aleksandar Freudenreich preuzeo je kao tehnički saradnik izradbu projekta
i nacrta za dovršenje doma te je uz to vršio funkciju nadzornog organa.

Zadaća građevnog odbora za godinu 1937./38. bila je slijedeća:

1. U II. katu od kojeg su postojale samo vanjske stijene sa prozorima i strop izvesti i dovršiti, 19 soba sa po 2 ležaja, 2 klubske sobe, 1 blagovaonica, 3 kupatilice i nužnike.
  2. U I. katu urediti veliku kuhinju sa gostioničarskim štednjakom i kotlovima, zatim dovršiti malu i veliku blagovaonicu, te kupaone i nužnike.
  3. U prizemlju dovršiti vestibil, svačionice, garderobu, prostoriju za mazanje skija, prostorije tuševa, nužnika, te dovršenje stana opskrbnika i hodnike.
  4. U podrumu urediti praonicu rublja i dovršiti prostorije centralnog loženja.
  5. U cijeloj zgradi dovršiti instalaciju centralnog loženja i instalaciju tople vode u hotelskom dijelu.
  6. Urediti okoliš t. j. nasipati i ograditi terase, izraditi prilazne stube, krčiti šumu u okolišu radi vidika, urediti livadu zapadno od doma i urediti planinski vrt.
  7. Izvesti higijensku kanalizaciju izvan zgrade.
  8. Izgraditi odvojak od ceste do zgrade u duljini od cca. 300 mt.
  9. Podignuti najnužnije gospodarske zgrade.

Za izvršenje ovog programa postajao je po pojedinim stručnim radnjama slijedeći proračun:

1. Težačke radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	Din	19.835.50
2. Zidarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	123.202.—
3. Klesarske rađnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	22.000.—
4. Pokrivačke radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	1.500.—
5. Tesarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	17.350.—
6. Vodovodne radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	58.000.—
7. Stolarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	23.000.—
8. Parketarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	34.000.—
9. Opločenje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	23.000.—
10. Staklarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	10.000.—
11. Električarske radnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	12.702.—
12. Štednjaci.	.	.	.	.	.	.	.	.	„	42.000.—
13. Topla voda	.	.	.	.	.	.	.	.	„	18.000.—
14. Munjovod	.	.	.	.	.	.	.	.	„	6.000.—
15. Centralno grijanje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	5.000.—
16. Gospodarske zgrade	.	.	.	.	.	.	.	.	„	1.000.—
17. Vrtlarija, komisije	.	.	.	.	.	.	.	.	„	10.000.—
18. Nadzor i načrti	.	.	.	.	.	.	.	.	„	15.000.—
19. Kanalizacija s nadzorom	.	.	.	.	.	.	.	.	„	31.000.—
20. Balkon	.	.	.	.	.	.	.	.	„	11.000.—
21. Popravak konstrukcije	.	.	.	.	.	.	.	.	„	20.000.—
22. Višeradnje	.	.	.	.	.	.	.	.	„	20.000.—

Osim navedenih svota bila su još potrebna sredstva za:

- 1) nabavku pokućstva u II. katu za sobe te pokućstva za uređenje točionice i kuhinje u iznosu . . . . . Din 110.000.—
 2) izvedenje odvojka od ceste do doma . . . . . 100.000.—
 3) namirenje dugovina preostalih iz ranijih obveza . . . . . 153.564.—

Dakle je bila potrebna ukupna svota . . . . . Din 887.203.50

Raspoloživa sredstva za izvršenje prije spomenutog programa bila su predviđena kako slijedi:

Zajmom od gradske štedionice	Din 600.000.—
Pripomoć Ministarstva građevina odobrena na ime odvojka od ceste	„ 200.000.—
Obećana pripomoć Kr. banske uprave	„ 50.000.—
od dohotka društva i doma	„ 50.000.—
Dakle ukupni raspoloživi iznos	Din 900.000.—

Tokom provođanja svojeg programa naišao je građevni odbor na potrebu proširenja programa dotično i smanjenja, da bi ono što je faktično bilo potrebno, mogao provesti.

Uvedenje instalacije cijevi tople vode bilo je predviđeno samo u novo uređenom II. spratu, ali kako se je pristupilo opločenju zidova oko umivaonika u sobama i u I. katu, to je bilo nužno da se izvede odmah i instalacija za topлу vodu, da ne nastanu prilikom naknadne izvedbe sasvim nepotrebni troškovi rušenja i ponovnog popravka opločenja.

Nadalje je gradska štedionica kod isplate zajma tražila da se u velikoj blagovaonici izvede pod od hrastovih daščica, što u programu nije bilo sadržano.

Kod kanalizacije nastale su višeradnje uslijed iskopa u kamenu što predračunom nije bilo predmjevano.

U programu građevnog odbora bila je predviđena obnova dimnjaka kuhinje sa potkvaćanjem, jer su se krivnjom poduzetnika pokazale konstruktivne mane takve naravi, da su se morale popraviti.

Kod početka radova na rekonstrukciji dimnjaka ustanovljeno je, da je stropna konstrukcija iznad prizemlja i I. kata bila toliko oštećena, da se ukazala potreba popravka stropova u znatno većem opsegu, a uslijed toga i povećanim troškovima.

Poduzeće nije bilo voljno pristupiti ovom popravku te je stoga upravni odbor morao sudbenim pretečnim očevodom na licu mjesta ustanoviti stanje i potrebne tehničke radove i izvesti ih na trošak građevnog poduzeća tt. Švab. Od građevnog poduzeća bit će naknada štete tražena sudbenim putem. Ovi su radovi tražili povećanje programom predviđene svote utroška. Rekonstrukcija stropova uzrokovala je i višeradnje u izvedbi električnih i vodovodnih instalacija.

Za popravak stropnih konstrukcija nad prizemljem i I. katom morao je građevni odbor postaviti nadzor stručnjaka na licu mjesta što je povećalo svotu za komisije i nadziranje.

U pogledu instalacije i postrojenja centralnog loženja sa toplim zrakom stavio je građevni odbor prigovor radi manjkavosti, koje je tt. Ventilator tekom godine nastojala odstraniti.

Pošto je sezona loženja prošla, pa nije moguće u ljetu točno ustanoviti da li su sve mane odstranjene, to je građevni odbor učinio sa tt. Ventilator zaključak da imade sve mane, koje bi se pokazale u slijedećoj zimskoj sezoni, odstraniti, a jamstvo mu se produžuje do maja 1939. godine.

Prema tome su potrešene svote za izvršene radnje vidljive iz slijedećeg:

1. Graditeljske radnje sa višeradnjama (težačke, zidarske i slijevi podovi)	Din 189.540,40
2. Klesarske radnje	„ 19.989,75
3. Pokrivačke radnje	„ 2.237,75
4. Tesarske radnje	„ 4.350,—
5. Vodovodne i limarske radnje sa toploim vodom	„ 100.812,50
6. Stolarske radnje	„ 27.486,80
7. Bravarske radnje	„ 29.614,—
8. Parketarske radnje	„ 55.754,23
9. Opločenje	„ 36.962,45
10. Štaklarske radnje	„ 8.873,37
11. Električarske radnje	„ 28.054,32
12. Štednjak sa 2 kotla	„ 35.500,—
13. Munjovod	„ 7.520,—
14. Gospodarska zgrada	„ 1.500,—
15. Kanalizacija	„ 35.064,48
16. Uzvlak za jelo	„ 5.000,—
17. Popravak stropne konstrukcije	„ 115.212,71
18. Planinski vrt na Sljemenu	„ 1.152,—
19. Razni troškovi: a) troškovi prepisivanja, kopiranja nacrtta raspisa itd.	„ 631,—
b) izvedba raznih planova, nadzorni organi na gradnji, preispitanje obračuna	„ 26.500,—
c) građevinske takse i razni biljezi	„ 468,50
d) podvozi članova građevnog odbora, razne komisije i s time spojeni troškovi	„ 11.290,—
20. Razne radnje, koje se po svom karakteru ne mogu razvrstat u pojedine radnje, kao razne pripomoći, sitne radnje, popravci, premještenje telefona i t. d.	„ 88.114,46
Ukupno Din 831.628,72	

U ovoj svoti nisu sadržani troškovi namještaja soba i ekonomata koji u ovoj etapi iznašaju Din 192.677,—.

Medutim su tokom izvedbe i ostvarenja građevnog programa izostala za izvedbu zgrade predviđena sredstva, i to:

Pripomoć Ministarstva građevina u iznosu od Din 200.000.— bila je predviđena za izgradnju odvojka ceste od Din 100.000.—, a ostalih Din 100.000.— za gradnju doma, koji kredit od Din 200.000.— preinačen je za izvedbu odvojka ceste i puteva oko doma, koje se radnje izvadaju po nalogu Kr. banske uprave putem tehničkog odjelka sreskog načelstva u Zagrebu.

Nadalje je izostala pripomoć Kr. banske uprave savske banovine u iznosu od Din 50.000.—, koji iznos nam je obećan iz proračuna za god. 1938/39.

Ubrovivši troškove:

I. etapa	Din 1.796.444,11
II. etapa	„ 831.628,72
iznosi ukupni trošak izgradnje Tomislavovog doma do sada	„ 2.628.072,83

Ukoliko se ove brojke za sada ne slažu sa izvještajem blagajnika, treba uzeti u obzir, da je izvještaj blagajnika zaključen sa danom 31. XII. 1937., dočim se je poslije toga dana na domu još radilo i obračunavalo, te je izvještaj Građevnog odbora zaključen sa danom 10. V. 1938.

Svtama, koje su utrošene za izgradnju same zgrade, vodovoda, dovoda električne struje i uređenja okoliša zajedno sa raznim troškovima građevne uprave, treba još dodati svote koje su utrošene za nabavku namještaja i ostalog uređenja doma, a vidljive su iz izvještaja ekonoma i blagajnika, da bi se dobila ukupna svota troškova Tomislavova doma, kako ga posjetioc danas na Sljemenu vide.

Uporabna, ili kako se kaže stanbena dozvola izdana je dne 5. X. 1937. sa strane sreskog načelstva odlukom broj 25.147/1937., kada je Tomislavov dom svestrano pregledan sa strane tehničkih i upravnih stručnjaka sreskog načelstva iz Zagreba i Stubice, kojom prilikom je sve pronađeno u najboljem redu.

Tomislavov dom se nalazi zapravo na području dviju srezova, zagrebačkog i stubičkog, no poduzeti su koraci, da potpadne sav pod zagrebački rez.

Sestinska porezna općina brine se za ubiranje poreza na domu.

Dne 7. XI. 1937., obavljeno je svečano otvorenje Tomislavovog doma H.P.D. na Sljemenu uz prisustovanje izaslanika sviju podružnica H.P.D. i mnogih prijateljskih društava. Posvetu doma je obavio župnik iz Sestina.

Ovih dana dovršavaju se radnje pri izgradnji ceste od km. 12.5 do km. 13.9 i njezinog spoja do samog doma. Dužnost nam je u vezi s time spomenuti nadasve koristan rad člana našeg odbora i glavnog društvenog ekonoma g. Vladimira Veiler-a.

Njegovim zauzimanjem dobilo je društvo između manjih ostalih pripomoći i Din 200.000.— od Ministarstva Građevina za izgradnju te ceste i okolišnih puteva, koje Gradska općina grada Zagreba unatoč preuzete obvezе već godinama nije bila u stanju izvesti. Nesmijemo zaboraviti, da je g. Vladimir Veiler bio onaj, koji je, nakon prvotnog neuspjeha traženja zajma u godini 1935.-toj, konačno preuzeo i izvršio dobivanje zajma od Din 600.000.— kod Gradske Štedionice, a isto tako je kod Gradske općine ishodio pripomoć od Din 90.000.—, kojom je svotom pokrivena svojeobdoba izgradnja toliko potrebne velike blagovaone.

Otplata zajma od Din 600.000.— imala bi započeti sa danom 1. I. 1939., do kojega časa bi dakle Tomislavov dom morao biti u potpunom pogonu i trebao početi sa odbacivanjem potpune predviđene dobiti.

Još nam treba gospodarska zgrada, po mogućnosti mali bazen, potpuno uređenje okoliša, šume i vidika, a i te će se zadaće s vremenom izvršiti sve prema tome, kako će novčana sredstva priticati.

Još nismo posve gotovi, no nismo niti daleko od potpunog dovršetka Tomislavovog doma na Sljemenu.

Zagreb, dne 10. V. 1938.

Za građevni odbor:

Pročelnik:
Dr. Ante Cividini, v. r.

Tajnik:
Ing. Lujo Senderdi, v. r.